

В. САРДУ и Ф. МОРО.

„MADAME SANS-GÊNE“

*Magazine „Сано-женъ“
женска*

Комедия въ четире дѣйствия.

прѣвелъ

Стоянъ Н. Коледаровъ.

ТЪРНОВО,

Скоро-печатница на Х. Т. С. Фъртуновъ,

1900.

ДЪЙСТВУЮЩИ ЛИЦА:

Наполеонъ I.

{ Лефевръ, — сержантъ.

{ Лефевръ, — французки маршалъ, мъжъ на Катринъ.

{ Фуше,

{ Фуше, — херцогъ Огрантски.

Графъ Найперъ.

Савари, — херцогъ Ровиго, министръ на полицията.

{ Катринъ Юбше, — съдържателка на перачница.

{ Катринъ, — херцогиня Данцигска.

Мария-Каролина, — кралица

Неаполитанска,

} сестри на Наполеона I.

Княгиня Елиза,

Херцогиня Ровиго, — жена на Савари.

Баронеса фонъ-Бюловъ, — приближена дама на Мария-

Луиза — жената на Наполеона I.

Графиня Басано.

Туанонъ,

Ларусотъ,

Жюли,

} перачки.

Слугиня на Катринъ.

Бригодъ, — камергеръ на Наполеона I.

Констанъ, — камердиверъ на "

Лористанъ, — адютантъ " "

Канонвиль,

Мортимеръ, } дежурни офицери.

Жарденъ, — егермайстеръ.

Деперо, — танцмайстеръ.

Леруа, — придворенъ шивачъ.

Копъ, — " " обущаръ.

Корсо, — агентъ на Фуше.

Рустанъ, — рабъ.

Жасменъ, — слуга на Лефевра.

Лакей на Лефевра.

Винегръ, — барабанщикъ

Вабутренъ,

Русо,

Жоликеръ,

Матье, — ученикъ.

} народни гвардейци.

Граждани, гражданки, народни гвардейци, кавалери, дами, лакеи и двойца раби.

ДѢЙСТВИЕ ПЪРВО.

(Вмѣсто прологъ).

Дѣйствующи лица въ I дѣйствиѣ:

*Катринъ Юбше, Туанонъ, Ларусотъ, Жюли, Ле-
февръ, Фуше, Грофъ Нойперъ, Винеръ, Вабутренъ, Русо,
Жоликеръ, Матъе.*

Граждане, гражданки, народни гвардейци.

*Дѣйствието става въ Парижъ, 10 августъ
1792 г.*

Сцената прѣдставлява чиста и свѣтла перачница въ улица „Сентъ-Анъ“. Отсрѣща — голѣма стѣклена врата, отсрани — два прозореца, отъ които се вижда улицата „Сентъ-Анъ“. Вдѣсно*) — на втори планъ, стѣлба, която води нагоръ, а по нея сѣ прострѣни дръхи. Върху перустия — харания съ вода. Навсѣкъдѣ принадлежности за пране. На прѣвъ планъ — вдѣсно. врата, която води на двора; между тая врата и стѣлбата — дулапъ. Вльво — на прѣвъ планъ — врата, която води въ стаята на Катринъ. На втори планъ — вльво, огнище и машина за нагоръщяване желъза. Вдѣсно и вльво, пд близо до авансцената, два маси за гладене, околъ тяхъ кресла и столове; голѣма маса — вльво, малка — вдѣсно.

ЯВЛЕНИЕ ПЪРВО.

При вдигането завѣсата перачкитъ: Туанонъ и Ларусотъ работятъ на голѣмата маса (вльво) едно срѣщу друго, а Жюли на малката маса (вдѣсно) носива дръхитъ. Граждане стоятъ по улицата и гледатъ вльво. Матъе и трима жени — до лѣвия про-

*) Откъмъ зрителя.

зорецъ, а до дъсния — двамина гвардейци. По улицата върви полска единъ барабаничникъ, който бие барабана и минава отдъсно къмъ лъво. Пръвъ всичкото врѣме на дѣйствието улицата е оживена; сѣмст-тоишъ се чува отдалечена врѣва на тѣла, крѣсци, синнални рокове и топовни гърмежи. Единъ близкъ изстрѣлъ стрѣсва тѣлата, чуваат се виковете отъ уллага. Туанонъ и Ларусотъ гврчатъ къмъ срѣдната врата, Жюли пада на креслото и уплашено затулва уши. Низъ цѣлата улица движение.

Туанонъ. — Чухте ли? Домогватъ се до улицата „Ешелъ“!

Жюли. — Какъвъ ужасъ! Авъ ще умра отъ страхъ!

Ларусотъ. — Ако гърмятъ все тѣй, ще се изпочупятъ дямоветъ ни.

Жюли. — Охъ, нивга пръвъ живота си нѣма да забравя тоя день! (Низъ улицата движение. Откъмъ дъсно иде единъ раненъ гвардеецъ, облягнатъ на двамина другари, и влиза въ аптеката. Тѣлата се натрупва околъ аптеката, гърбомъ къмъ публиката. Една жена блѣса Матъе отъ стѣлбтъ и се изправя на мѣстото му).

Туанонъ. — (приближава се до дъсния прозорецъ). Видже, донесоха въ аптеката единъ раненъ.

Ларусотъ. — (търчи къмъ вратата). Той е народенъ гвардеецъ! Жюли! .. Иди бе вижъ!

Жюли. — Менѣ ми стига колкото видѣхъ отъ тука! (Топовенъ гърмежъ; навалицитъ по улицата се разирѣсватъ и бягатъ влъво. Жюли сконва). Боя се за нашата господарка; веръ, тя отиде отвъдъ. Ами какъ не я страхъ отъ нищо?

Ларусотъ. — Чегато не я знаешъ какво е! Тя е много храбра, а пѣкъ колко е сърдчена—остави се!

Туанонъ. — Ам'че нали за тая ѝ сърдченостъ и несвѣдливостъ я прѣкоросаха въ цѣлия ни кварталъ mademoiselle Sans-Gêne. Мини ѝ на язика — ще те настивяса, че не мож' си намѣри мѣсто. (Топовенъ гърмежъ, всички гледатъ пръвъ вратата).

Ларусотъ. — Ей-сега ще научимъ всичко, ето нашия мющерия Фуше иде.

Туанонъ. — Фуше ли?

Ларусотъ. — Най-разпаления; на думи е герой. .. само че гледа да бѣде малко по-настрана. (Вика отъ вратата) Господинъ Фуше, господинъ Фуше!

Матъе. — (иодема отгвнъ). Господинъ Фуше!

Туанонъ. — (отъ лъвия прозорецъ). Защо викашъ? Не го ли виждашъ, че той и безъ това бѣга пръвъ-глава насамъ!

Ларусотъ. — Ето го! (Фуше се влѣква отлъво, като се озвртва навспѣждъ. Въ ржцѣтъ му червенъ дѣждобранъ и сакъ-воляжъ).

ЯВЛЕНИЕ ВТОРО.

СЖИТЪ И ФУШЕ.

(Разговаряйтъ оживено и прѣкъслечно).

Всички. — Казвайте, какво има?

Туанонъ. — Че разправѣте де!

Ларусотъ. — Отъ кждѣ идите?

Фуше. — Авъ ли? Отъ тамъ. *(Излиза на авансцената до лъвата маса, върху която си полага шапката, сакъ-воаяжа и джъ-добрана).*

Всички. — Какво ново има? Не ни мжчете!

Фуше. — Охъ, спукана е работата! Спукана!

Всички. — Нима?

Фуше. — Разбиха ни. Дайте ми по-скоро дръхитѣ, каквито да сж, прави — непрани; трѣбва вече да се приготви. *(Жюли изважда бързо отъ дулапа божча съ чисти дръхи, Туанонъ смѣква отъ перилата на стълбата два парчета, простръпни да свхнатъ. Фуше разтваря сакъ-воаяжа си).*

Ларусотъ. — Значи, вне ще бѣгате?

Фуше. — Бѣгате!? Амж че глупава дума! Авъ просто отпатувамъ — и туй-то!

Жюли. — *(подава му божчата).* Въ Навтъ ли?

Фуше. — *(седа и взхва божчата въ сакъ-воаяжа. Жюли отива пакъ до дулапа).* Да . . . Най-напрѣдъ ще ида тамъ.

Туанонъ. — *(права на стълбата, подфърля на Ларусотъ дръхи, които послѣдния подава на Фуше).* Е, значи, работата отистива не я бива! Ами какво се е случило?

Всички. — Да, що се е случило?

Фуше. — *(взхва дръхитѣ, подадени отъ Ларусотъ, Жюли му подава още единъ чифтъ чорали).* Що се е случило ли? Его що: отъ сургинѣта всичко оживаше отлично и ние мисляхме, че площада „Карусель“ е нашъ.

Жюли. — Амж и вне ли се бихте?

Фуше. — Разбира се. Впрочемъ, по-право, азъ бѣхъ си заелъ единъ наблюдателенъ постъ на завоя на улицата „Оноре“. *(Туанонъ му подава една риза, която той туря въ сакъ-воаяжа. Туанонъ отива до дулапа).* И отеднѣжъ тия проклѣти швейцарци откриха отъ прозорцигѣ такъвъ адски огнь, че атакующитѣ напустаха топовитѣ. . .

Всички. — О! . о! . .

Фуше. — И отстѣпиха! *(Туанонъ подфърля на Ларусотъ една шарена кърпа, която послѣдния подава на Фуше. Той я*

разлежда разгната, и като вижда че е скжсана, връща я назад). Този парцалъ не е мой!

Ларусотъ. — (повръща кърпата на Туанонъ). Той казва, че тая кърпа не е негова.

Туанонъ. — Негова е! (Дава кърпата на Ларусотъ).

Ларусотъ. — (подава кърпата на Фуше). Тая кърпа е ваша!

Фуше. — (взхва бързо кърпата въ сакъ-вояжа. Цялата тая сцена, прѣз време на посѣлдующия монологъ, става бързо). Но що думамъ азъ — отстѣпиха? По-право да кажа, разбѣгаха се! разпрѣснаха се низъ всичкитѣ улици! Па трѣгнахъ подирѣ имъ и азъ; впрочемъ, не, — по-право, азъ вървѣхъ прѣдъ тѣхъ, докѣтѣ дойда у васъ! Ами mademoiselle Катринъ нѣма ли я още!? (Създигъ се на-труизатъ околъ заднитѣ врата и водятъ оживенъ разговоръ. Ларусотъ отива навѣтръ. Фуше слага сакъ-вояжа върху малката маса и го заключава. Глухъ говоръ).

Жюли. — Нѣма я още — тя е тамъ!

Фуше. — Къдѣ тамъ?

Туанонъ. — Казаха ни днесъ, че господа Рокфейль, които отколѣ перемъ, щѣли да си заминаватъ.

Фуше. — Страхопѣзлювци! Та що отъ туй?

Туанонъ. — Туй че единъжъ ни изиграха една такава шега: олувиха че заминаха, безъ да ни заплачатъ. И господарката рече: „Амж сега вече нѣма да ни изиграятъ, ще имъ занеса дрѣхитѣ и — дайте паритѣ!“

Фуше. — (връща се до голъмата маса, взема джъдобра-на и налага шапката си). Ами тѣ дѣ живѣятъ?

Жюли. — Въ улица „Сентъ-Викезъ“.

Фуше. — Тѣкмо тамъ, дѣто бѣ най-голѣмия огънь!

Ларусотъ. — (отива при заднята врата и гледа въдъсно). Ам'че защо я нѣма още?

Жюли. — Ще я донесатъ на носило — само ще видиш!

Викове отвѣнъ. — Sans-Gêne! Его я Sans-Gêne! (Туанонъ се втурва къмъ вратата).

Туанонъ и Ларусотъ. — (радостно) Тя! тя!

Жюли. — Белкишъ господарката!

Туанонъ и Ларусотъ. — Да, да, ето я! . . .

ЯВЛЕНИЕ ТРЕТО.

Сжцитѣ и Катринъ.

Катринъ. — (влиза бързо прѣзъ дъсната сръдня врата. Подиръ ѝ вървятъ 6—7 съсъди и съсъдки. Фуше си слага джъдобра-на, сакъ-вояжа и шапката върху печката и се приближава

до масата. Катринъ държи въ ржцѣ панеръ съ дрѣхи. Забрѣдката ѝ изкривена и омачкана).

Туанонъ. — Господарке!

Жюли. — (тура ѝ столъ на авансцената). Ехъ, слава Богу!

Ларусотъ. — Охъ, колко страхъ набрахме за васъ!

Катринъ. — (трѣшва се на стола). Ухъ, щерки! досущъ безъ силица съмъ! Чакайте да си отдѣхна! Я гледай ти какви работи! (Прѣзъ вѣрме на по-нататъшниятъ развоеръ тя изверзи глава къмъ тоя, съ когото говори, безъ да мѣнява позата си).

Ларусотъ. — Тамъ ли бѣхте?

Катринъ. — Разбира се.

Жюли. — Ами страшно ли е?

Катринъ. — Особенно страшно!

Туанонъ. — Ами какво видѣхте!

Катринъ. — Съвсѣмъ нищо!

Фуше. — Но що се върши тамъ?

Катринъ. Ам'че отъ дѣ да знамъ! . . (слага панера). Хичъ не ми бѣ за гледане! (Изверзи се на стола гърбомъ къмъ публиката, за да прикаже по удобно съ околнитъ. Ранениятъ извеждатъ отъ аптеката и го слагатъ на стъпалото. Тѣлата го заобикала). Вървѣхъ си по улицата „Сентъ Никель“; на завоя се изправили съ пушки (обрѣща се къмъ Фуше), и зафанаха да ми викатъ: „Назадъ! назадъ! иначе ще те почерпятъ съ куршумени орѣхи“! Ала азъ дичъ не съмъ отъ страхливитѣ — трѣгна ли единъжъ, не мож' ме спрѣ! (Изверзи се къмъ Туанонъ, а сегнѣ къмъ публиката). Стигнахъ до улицата „Шартръ“, гледамъ, стоятъ цѣла камара марсилици. Единъ отъ тѣхъ — амж каквѣвъ зраванакъ — извика: „Я гледайте, какво хърно парче! Ше му (бератъ тукъ божура! Ами на кхлѣ се врѣшъ“? — „То е моя работа“! — „Я гледай ти, какъ отврѣща, чакай да те науча“! Па ме дигна подъ мишца (изирава се, и взема въ ржцѣ панера), и—млясъ по вратѣтъ, и ме подфѣрли на другия (прѣфѣрля панера отъ дѣсната си ржка въ лѣвата), и той—млясъ, и ме подфѣрли на трети, доклѣ всички ме цѣлуваха. Нехранимайковци! (Смѣе се). Едвамъ-едвамъ се отървахъ отъ тѣхъ, дори безъ да огрѣща очитѣ нито на едно, хичъ не ми дойде на умъ, — чакъ толкозъ бѣхъ уплашена. По-добрѣ е да бѣдешъ на площада „Карусель“, подъ градътъ отъ куршуми, нежели въ ржцѣтъ на тия разбойници. Цѣлуватъ ли безсрамниците въ едни цѣлуватъ, а устата имъ миршатъ на вино и тютюня. . . Тфу! (Обицъ смѣхъ, всички отиватъ навѣтръ. Фуше до печката, останалитѣ до заднитѣ врата. Отлѣво прѣминава единъ народенъ гвардеецъ, когото всички заобикалатъ).

Туанонъ. — Колко се радваме, господарке, че се прибрахте! (Катринъ ѝ подава панера и сѣда до стѣлата).

Жюли. — Макаръ и да сж ви поомачкали малко.

Катринъ. — Най много си изтѣгли забрѣдката ми. (поирава я).

Фуше. — Но все пакъ ние нищо не знаемъ, що става тамъ.

Катринъ. — Всичко отива на добръ; когато азъ си идѣхъ за насамъ, — швейцарцитѣ бѣха прѣстанали вече да стрѣлятъ, — свършиха имъ се куршумитѣ и гранатитѣ.

Фуше. — Я гледай!

Катринъ. — Обаче, азъ особено много се страхувамъ, — дали не е тамъ моя Лефевръ? . . Той винаги пониква тамъ, дѣто е по-страшно. (*Тошовентъ гърмежъ*).

Туанонъ. — (*търчи къмъ вратата*). Вижте, нашитѣ идатъ! . . (*Всички освѣнъ Фуше, тичатъ навътръ и гледатъ вдъсно. Отлъво къмъ дъсно притърчватъ четворица артилериста, слѣдъ тѣхъ съсѣдитъ. Матѣ се покачва на стѣлбтъ. Жюли слага Катринината намѣтка по-навътръ. Катринъ отива при заднитѣ врата. Фуше, Туанонъ и Ларусотъ се изправятъ прѣдъ дъсния прозорецъ*).

Катринъ. — Всичко туй е прѣкрасно, обаче ако тѣ иматъ много пране, то това не ни дава право да скръстваме ржцѣ. На работа! (*Къмъ Туанонъ и Жюли*), хайде, по-скоро! Идѣте на двора и прострѣте дрѣхитѣ! (*Посочва стоящето на дъсната маса корито, приближава се до стола при дулапа, а слѣдъ нея върви Ларусотъ. Жюли и Туанонъ дигатъ коритото и отиватъ до дъсната врата. Фуше се приближава до Катринъ*).

Туанонъ и Жюли. — Слушаме, господарке! (*Излизатъ прѣзъ вѣрата дъсна врата*).

Катринъ. — (*Подава на Ларусотъ божца съ дрѣхи, сложена на стола до дулапа*). Занеси тия дрѣхи на офицера въ улицата „Мулевъ“, веря той нѣма съ какво да се прѣоблѣче (*тихо*), а пѣкъ смѣтка не му давай, ще го почакаме.

Ларусотъ. — Слушамъ! (*Взема божцата и излиза прѣзъ заднята врата и сетнѣ влъво*).

Катринъ. — (*отива до лъчия прозорецъ*) Матѣ!

Матѣ. — (*подава се отвѣнъ на прозореца*.) Що обичате?

Катринъ. — Ако ме послушашъ — ще ти дамъ една ябълка. — Тичай по-скоро въ улица „Колберъ“ и попитай — тамъ ли е сержанта Лефевръ?

Матѣ. — Слушамъ! (*ионечва да приине*).

Катринъ. — Чакай! Ако е тамъ, кажи му да дойде ей-сегичка, разбра ли? А ако го нѣма, попитай дѣ е — тѣ ще ти кажатъ.

Матѣ. — (*сконва и тича влъво*). Хубаво!

Катринъ. — (*подиръ му*). Амж да не забравишъ: сержантъ Лефевръ!

Матѣ. — (*задъ кулиситъ*). Знамъ, знаемъ!

Катринъ. — (*затваря заднята врата и капацитъ на лъвия прозорецъ*). Ще затвора капацитъ . . . по улицата има толкозъ много хора, че нѣма да ни оставятъ да работимъ. (*Заиртъва ржжави*).

ЯВЛЕНИЕ ЧЕТВЪРТО.

Катринъ и Фуше.

(Шумътъ отъзвнъ малко по малко утихва, ала прѣзъ дѣсния прозорецъ се вижда тукъ-тамъ движение).

Фуше. — (весело). Дѣто ще се рече, работата е свършена: вие обичате тоя гвардеецъ?

Катринъ. — Ахъ, вие още тука ли сте? Ам' че кой може да ми забрани да обичамъ когото си искамъ? (Огива до печката и взема куклата съ скорбялата).

Фуше. — Напротивъ . . .

Катринъ. — Че той, споредъ васъ, да не е грозенъ, страхопъзлю, глупавъ? (Приближава се до дѣсната маса).

Фуше. — Амж азъ ви казвамъ: напротивъ, той е хубавецъ, храбръ, уменъ, па при туй и вашъ съотечественникъ. (Съда).

Катринъ. — (на дѣсната маса наляся жельзото и гладно). Да, и двама сме отъ Елзасъ, макаръ и да сме се запознали много отскоро. — прѣди мѣсецъ и половина. (Донася отъ лъвата маса една забрадка съ стативъ и щипци, скорбяса я и я накъдра).

Фуше. — Нима?

Катринъ. — Истина . . . него го взеха много рано войникъ, а меня, когато бѣхъ още малка, ме дадоха на учение при Мадамъ Лоближуа. (Огива къмъ дулата и посочва единъ покаченъ портретъ). Ето покойната ми господарка. (Натоява забрадката въ куклата съ скорбяла). Тя ми завѣща тая перачница, така щото азъ отеднѣжъ станахъ самостоятелна. (Приближава се до лъвата маса, взема една кърпа и я зѣва на-дътъ). Прѣди мѣсецъ и половина, единъ недѣленъ день, думамъ на майсторицитѣ си: „Трѣбва малко да се поравдѣчете и да ъи заведе на балъ въ Вогаль, та да се наскачате до насита“.

Фуше. — Като васъ господарки еж рѣдко!

Катринъ. — (прѣзъ вѣрме на разговора скорбяса забрадката). Щомъ влѣзохме въ залата, и опрѣдѣ ни, чегато отъ земята, се изпрѣче едно конте. — съ кривната шапка, съ глупава мутра, — схщинска маймуна. „Искамъ ли, каже, да играешъ съ меня?“ Азъ, разбира се, му откавахъ. Пита ме: „Защо?“ — „Не ща, и туй-то!“ Контего се докачи и зафана да вика колкото му гласъ държи: „Я гледайте, каква прѣвзета кокона, не иска да играе съ насъ! Я вижъ ти каква скорбясана кукла дошла!“ Той не бѣ успѣлъ да се доизкаже, и върху му се спустина единъ човѣкъ и зафана да се разпрavia съ него — тоя човѣкъ бѣ Лефевръ! (Изважда отъ куклата забрадката, увиива я въ кърпа и я изпръжда). И му даде да разбере на туй конте! А слѣдъ това той вѣжлиничката ме покани да играемъ,

тъй както подобава на единъ истински гвардеецъ, който му разбира отъ деликатни обноски. Вие се сѣщате съ каква охота изиграхъ азъ съ него галопа,—та по такъвъ начинъ ние се и запознахме. (*Слага свивката на лъвата маса и взема щипцигъ, за да нахядри забрадката*).

Фуше. — Ами защо той стои у васъ отъ присѣмване до мръкване?

Катринъ. — Чуденъ въпросъ! Той ме задирва досущъ явно.

Фуше. — Всичко туй е прѣкрасно, обаче по цѣлия кварталъ ви одумватъ.

Катринъ. — Каквото и да си дрънкатъ, мей ми е все едно. Азъ съмъ момиче честно, което Лефевръ знае много добръ, а пкъъ хората не ми влизатъ въ работа!

Фуше. — Ами кога мислите да правите свадба?

Катринъ. — Колкото се може по-скоро, ако той самъ не развали работата. (*Взема отъ машината желъзото, ошитва горъщичната му съ прѣстъ, туря го на машината и взема друго*).

Фуше. — Ам' че като какъ?

Катринъ. — Вие не можете си прѣдстави, колко той е ревнивъ, толковъ ревнивъ, че дори ме е страхъ. (*Съ едната си ръка държи желъзото, а съ другата — търси парцалъ да го избърше*). Налита върху всички, като бѣсенъ. Изонзи день бѣхъ се скарала съ него, и то знаете ли за кого? (*Смѣешкомъ*). За васъ!

Фуше. — (*шеговито*). Какъ, нема му скимнало да ви ревнува и отъ меня?

Катринъ. — Да, и отъ васъ, съ вашата патешка физиономия! . . . (*кирка се*). Е, не е ли лудъ? (*Приближава се до масата, взема парцалъ, избърсва желъзото и подкачва да гладя*). Остава само да ни свари тукъ двама ни . . . Ами, наистина, вие защо стоите?

Фуше. — Чакамъ.

Катринъ. — Какво?

Фуше. — Прѣвземането на Тюйлери! (*Два топовни гърмежа*).

Катринъ. — Ами не ще ли бжде по-добръ, ако отидите тамъ и имъ помагате?

Фуше. — Защо? Зафанали сж безъ меня . . . Нека сами се разправятъ.

Катринъ. — (*продължава гладенето*). Я вижъ какъвъ сте билъ! Постоянно викате: „Напрѣдъ!“, а щомъ трѣбва да се работи, душата ви отива въ петигъ и сте готовъ да се заровите въ сламата! Въ жилитѣ ви нѣма ли поне капка кръвъ?

Фуше. — Разбира се, че има, ала безъ излишкъ, тъкмо толковъ, колкото ми трѣбва! Защо ще рискувамъ тия драгоцѣнни за меня капки?

Катринъ. — Какъвъ сте страхопълю!

Фуше. — Приятелко, всѣки съ касмета си: едни сж създадени да се биятъ . . .

Катринъ. — А други да извличатъ полза отъ борбата имъ ли?

Фуше. — Не е до тамъ тѣй. . . Има борци, има и организатори, — а азъ принадлежа къмъ числото на послѣднитѣ.

Катринъ. — Какъ ё, това занятие по-ползовито ли е?

Фуше. — Още не е, ала съ врѣме надѣвамъ се. . .

Катринъ. — *(весело)*. А, вижъ каква била работата; — дѣто ще се рече, вие сте забъркали всичката тая каша, и то за ваше удоволствие. . .

Фуше. — До нейдѣ — да.

Катринъ. — *(доглажда забрадката и я туря на масата)*. Ако успѣете, поглежъ направили ви и министръ, а?

Фуше. — Твърдѣ е възможно!

Катринъ. — *(смѣешкомъ)*. Само че не воененъ. *(Слага желъзто на машината и взема друго)*.

Фуше. — Разбира се, че не воененъ.

Катринъ. — По-скоро министръ на полицията.

Фуше. — Това е по-вѣрно!

Катринъ. — Азъ още отъ сега ви виждамъ, какъ ще одушвате съ дългия си носъ всѣкакви мрѣсотии.

Фуше. — Нека бжде вашата! Ще стана министръ на полицията! Съгласенъ съмъ!

Катринъ. — Вие, сѣкашъ, серйозно мислите да станите министръ, дрънкалко н'едни! Гледайте какво ще ви кажа: вие ще станете само тогава министръ, когато азъ стана херцогиня. *(Смѣе се, взема щипцитъ, нагоръчва я и нажда забрадката)*.

Фуше. — Извинявайте, ала азъ никакъ не мога да си прѣдставя васъ като херцогиня!

Катринъ. — *(смѣешкомъ)*. Па и азъ сжщо!

Фуше. — Освѣнъ туй, херцогското звание могатъ да го унищожатъ *(отива при сръдната врата. Катринъ туря забрадката на формата)*, а министри винаги ще има.

Катринъ. — Обѣщайте ми само едно: когато станите министръ, заплащайте ми споредъ смѣтката за прането си.

Фуше. — Смилете се! Азъ още не съмъ взелъ портфеля, а вие се явявате вече съ просби! *(Облакътва се върху гърба на стола)*. По-добрѣ ще направите, гиздавице, да ми кажите, защо сте тѣй строга къмъ меня, а тѣй милостива къмъ други?

Катринъ. — А че къмъ кого?

Фуше. — Ам'че къмъ онова младичко артилерийско офицерче, което живѣе въ улица „Муленъ“?

Катринъ. — Той е бѣденъ!

Фуше. — И комуто вие изпратихте дрѣхитѣ по Ларусотъ (*излиза на срѣдъ. Катринъ слага забрадката на формата*), като ѝ пришепахте да не му иска пари. . .

Катринъ. — Отистина, вие имате тънъкъ слухъ! . . Е да . . азъ му отворихъ кредитъ колкото той иска. Тѣй искамъ и свѣршена работа! Разбрахте ли? (*Оправя забрадката*).

Фуше. — (*седа срѣщу Катринъ*). Ам'че азъ съ какво съмъ по-лошъ отъ него?

Катринъ. — Вие ли? Вие сте бездѣлникъ и мързеливецъ, а той е войникъ, защитникъ на отечеството.

Фуше. — Ба, добъръ герой е, та чакъ му отнеха командата, ведѣто вѣчно просрочва отпускитѣ си!

Катринъ. — Нима и това знаете?

Фуше. — Всичко подробно.

Катринъ. — (*работяща*). Готова съмъ да се фана на басъ, че въ цѣлия Парижъ не може се намѣри нито една стара клюкарка, която да знае по-добрѣ отъ васъ тайнитѣ на всичкитѣ хора. (*Забрадката съ формата туря въ дулаца, желъзото — на машината, минава край Фуше и влиза отъ масата скорбяланата куца*).

Фуше. — Азъ съмъ просто наблюдателенъ — и туй-то. Ала вие постъпвате доста лекомисленно, като отваряте кредитъ на тоя младъ войникъ; ами какъ го викаха? — Бона. . . Бона. . .

Катринъ.—(*туря на огнището куцата*). Буо. . . Буонапарте!

Фуше. — Вѣрно. . . Буонапарте! Тимелеонъ Буонапарте!

Катринъ. — Не е тѣй — не е Тимелеонъ. (*Отива до гаранията, стояща до стѣлбата, грибва отъ нея вода, налива я въ куцата и разбърква синилоото*). Наполеонъ!

Фуше. — А пѣкъ азъ ви казвамъ, че е Тимелеонъ. Таквовъз име— „Наполеонъ“—нѣма.

Катринъ. — А пѣкъ азъ ви казвамъ — Наполеонъ!

Фуше. — Е, нека бжде тѣй: Наполеонъ — Наполеонъ, не е ли все едно? Па и какво калшаво име, че пѣкъ кой добъръ човѣкъ ще вземе да го носи? Наполеонъ Буонапарте! Дори и мжно се запомня!

Катринъ.—То е корсиканско име. . .—той е корсикавецъ. . .

Фуше. — Азъ знамъ туй. . . Черъ, дългоносъ, съ ястребовъз погледъ — сѣщински дивакъ! . .

Катринъ. — Ала менѣ той особено ми се харесва! (*Избърсва ржичтъ си о кърпата, мѣтната на стола до дулаца*).

Фуше. — Пѣкъ колко е сухъ — остави се!

Катринъ. — Той се храни за тридесетъ стотинки, а пѣкъ съ толковъз ядене не можъ надебеля! . .

Фуше. — Вчера си заложилъ часовника, иначе щѣлъ да си

лѣгне гладенъ. (*Камбаната бие за сборъ, низъ улицата движение, хората бѣгатъ насамъ-натагъкъ, шумъ, топовенъ гърмежъ*).

Катринъ. — Какъ? Нима и това знаете? (*Шумътъ низъ улицата се усилюва. Катринъ слава кѣриата на стола и се приближава до масата. Навалицата се сбира на улицата и гледа вдѣсно, всрѣдъ тяхъ Ларусотъ*). Ами тамъ какво ли става? (*Огива навжтръ и отвара вратата. Фуше я послъдва. Двамината се изправятъ влѣво отъ вратата и гледатъ вдѣсно*).

Фуше. — Какъвъ пушкъкъ!

Катринъ. — Ето и огънь! (*Прѣзъ изрвата дѣсна врата влизатъ Жюли и Туанонъ, и гърчатъ къмъ заднята врата*). Гледайте — Тюйлери гори!

Фуше. — (*търка ржцъ*). Дѣто ще се каже, всичко отива на добръ.

(*Отдѣсно се явяватъ нѣколцина гвардейци и артилеристи*).

Фуше. — (*бѣга навжтръ*). Ами какво стана Тюйлери?

Единъ гласъ отвѣнъ. — Взега го съ пристѣпъ!

Фуше. — Най-сетнѣ. . . Значи, побѣдата е на моя страна!

Туанонъ. — (*която влиза отъ по-рано съ Жюли и постоянно гледа прѣзъ прозореца*). Ето че барабанщика Винегръ иде. (*Винегръ влиза отлѣво, бие барабана и огива вдѣсно. Сириатъ го. Катринъ го фаща за ржката и го дръвва да влѣзе въ перачницата*).

Катринъ. — Почакай! Отъ дѣ идешъ?

Винегръ. — (*тъжко диша*). Отъ залата на събраннето. По заповѣдъ на господина Сантера, трѣбва да свикамъ тукъ нѣколцина гвардейци; тамъ има такава голѣма навалица, че ще се издушатъ до единъ. Пустни ме! Нѣмамъ врѣме! (*Заираждатъ му ижтя*).

Катринъ. — (*фаща го за ремѣна на барабана*). Почакай малко, сръбни ся пове мѣничко винце! (*Тѣлиата нахлува съ Ларусотъ въ перачницата и се сири навжтръ. Ларусотъ се приближава до Жюли и Туанонъ, послѣдната изважда отъ дулапа стѣкло съ вино и чаша, налива и поканва Винегра*).

Катринъ. — Тюйлери взетъ ли е?

Винегръ. — Ветъ е! (*Пие. Туанонъ слава стѣклото на масата. Общъ разговоръ*).

Катринъ. — Амж и ти бѣше ли тамъ?

Винегръ. — Прѣвъ! (*Пие. Фуше влѣво отъ масата*).

Фуше. — Ами швейцарцитѣ?

Винегръ. — Гонятъ ги по двороветѣ, градинитѣ, улицитѣ, покривитѣ — биятъ ги безмилостно! (*Сръбва си още вино и слава чашата на дѣсната маса, заобикалатъ го и го отруиватъ съ вироци*).

Фуше. — (*оживено*). Sans-Gêne! Повѣрвамъ ви имуществото си! (*Грабва бързо шапката и дѣждобрана си, втурва се къмъ*

сръдната врата и се изгубва вътно. Матъе се промъква прѣз тѣлата и се приближава до Катринъ).

Катринъ. — Тичайте, сега вече не е страшно! (*Сплелжда Матъе*). Ами ти, момченце, тукъ ли си? (*Съда всрѣдъ сцената на единъ столъ и го прѣвръща*). Е, научи ли се дѣ е Лефевръ?

Матъе. — Той е въ Тюйлери.

Катринъ. — (*скоква разгр въжена*). Азъ си знаяхъ!

Винегръ. — За сержанта ли питате? Азъ ей-сегичка го видѣхъ въ улица „Ешель“ — мушкаше червенитѣ фракаджии. Успокойте се.

Катринъ. — (*радостно*). Е, много добръ! (*Дава ябълка на Матъе*). Яжъ, миличко, яжъ!

Винегръ. — (*наляся си барабана*). Напрѣдъ, другари! Кой ще ме послѣдва?

Тѣлата. — Всички!

Матъе. — Всички, всички! (*Винегръ задумъва барабана и, заобиколенъ отъ всичкома, излиза прѣзъ дъсната сръдня врата. Шумътъ постепенно утихва. Тритѣ майсторици се приближаватъ до Катринъ*).

Туанонъ, Ларусотъ и Жюли. — Позволѣте ни и ние да идемъ!

Туанонъ. — Молимъ ви се. . .

Ларусотъ. — Пустѣйте ни да отидемъ тамъ!

Катринъ. — Азъ тѣй се радвамъ, като се научихъ за Лефевра, тѣй се радвамъ, че дори и азъ ще дойда съ васъ. Вървѣте!

Туанонъ, Ларусотъ и Жюли. — Благодаримъ, благодаримъ! (*Втурватъ се*).

Катринъ. — Почакайте! Затворѣте баримъ капацитъ! А вратитѣ ще ги затвоя сама! (*Жюли и Туанонъ затворятъ дъснитѣ капаци, Ларусотъ прѣлелжда лъвия прозорцъ. Сцената позатѣмнява*).

Катринъ. — Сега можите да вървите. Азъ ще мина прѣзъ двора! (*Туанонъ, Ларусотъ и Жюли излизатъ прѣзъ сръдната врата, която Катринъ заключва подиръ излизането имъ; слѣдъ туй ошитва хубаво, дали сж затворени капацитъ*).

ЯВЛЕНИЕ ПЕТО.

Катринъ сама, сетнѣ Найперъ.

Катринъ. — (*дръва капацитъ на сръдната врата. Отдалеко се чува барабаненъ звукъ*). Ще ида и азъ, какво ще правя тукъ сама? (*Взема си намѣтката, сложена на преслото, и иска да я намѣтне. Наблизо се чуватъ три гърмежа. Тя трепва и пристъжива малко напрѣдъ*). Само да си намѣря Лефевра. (*Понечва да излъзе прѣзъ отврѣтата дъсна врата, която е отворена, ала*

елиза Найперъ и я затворя слътъ себе си). Моля ви се, какво е туй отъ васъ? Вие сте наистина нецеремоненъ!

Найперъ. — *(ослушва се къмъ вратата)*. По-полека! За Бога, по-полека! иначе съмъ загубенъ!

Катринъ. — Какъ тѣй по-полека? Азъ мога да викамъ въ кжщата си, колкото искамъ! Я гледай ти приказка? Нима хората тѣй влизатъ въ чуждитѣ кжщи?

Найперъ. — *(едвамъ се държи на краката си)*. За Бога, млъкнете! Прѣслѣдватъ ме . . . и сега загубиха диритѣ ми . . . Азъ попаднахъ досущъ случайно въ двора ви . . . *(Приближава се до креслото и обезсиленъ се облѣзва на гърбтъ на креслото)*. Азъ съмъ раненъ!

Катринъ. — Раненъ ли сте? *(Доближава го и го улавя за дъснищата)*. Горкия!

Найперъ. — Избѣгахъ отъ Тюйлери!

Катринъ. — *(ужасена)*. Какво? . . . Откъдѣ? . . .

Найперъ. — Отъ Тюйлери . . . Азъ съмъ Найперъ Австриецъ . . .

Катринъ. — *(пуща гнѣвно ржката му)*. Роялистъ ли сте?

Найперъ. — *(отапуца се изнемошялъ върху гърбтъ на креслото)*. Азъ изпълнявахъ дългтъ си, като защищавахъ кралицата . . . *(Пада на креслото)*.

Катринъ. — Мария-Антуанета ли? *(Успокойва се)*. Колкото за туй азъ нѣма да ви упрекавамъ, защото тя е ваша съотечественица, и освѣнъ туй *(Приближава се до ирврата дъсна врата и я заключва)*. Вие сте раненъ! *(Врѣща се, фърля намѣтнатата си на стола)* Не бойте се отъ нищо! Тукъ никой не може ви бутна!

Найперъ. — Благодаря ви!

Катринъ. — *(снима отъ лъвата маса панеря съ чиститѣ дрѣщи)*. Тѣжка ли ви е раната? Дѣ е тя?

Найперъ. — *(повдига дрѣщата си)*. Ето я тукъ на бедрото ми!

Катринъ. — *(разкъсва една риза и направва прѣвързка)*. Почакайте, азъ ще ви я прѣвържа. *(Приближава се съ прѣвързката до креслото)*.

Найперъ. — Сега вие сама виждате, че съмъ сторилъ много добръ, дѣто дойдохъ у васъ, нали? *(Отгадъ, откъмъ дъсно се чува шумъ)*. Чувате ли?

Катринъ. — Не се бойте отъ нищо — това сж минувачи. *(Слуватъ се гласове, които се обаждатъ единъ на другъ. Шумътъ угихва при срѣднитѣ врата. Чува се тракане на приклади о подътъ отвън)*. Не, тѣ се спрѣха до вратата! *(Найперъ става)*.

Лефевръ. — *(отвън, гласка вратата)*. Ей, Катринъ!

Катринъ. — Лефевръ! *(Отвън се чува смѣхъ)*.

Лефевръ. — *(гроха, обрѣщя се къмъ съседа си)*. Да не е пѣкъ излѣзла прѣвъ двора? *(Слуватъ се отговори: „не“, „да“!)*

Катринъ. — *(Найперу, посочва стълбата).* Издъзте по-скоро горѣ! *(Втурва се къмъ масата, за да прибере панера съ разкъсанитѣ дрѣхѣ).*

Найперъ. — *(опитва се да се изкачи по стълбата, ала не може и изнеможалъ се трѣшва на стола)* Не мога!

Катринъ. — Тогава влѣзте въ моята стая! *(Отваря лъвата врата, спуща се къмъ Найпера и го крѣпи. Щомъ Найперъ стигва до огнището и — се облязва върху него).*

Лефевръ. — Катринъ, тукъ ли си?

Гласове. — Madame Sans-Gêne! Madame Sans-Gêne!

Катринъ. — Тукъ съмъ! Тукъ съмъ! Ей-сегичка! *(Помага Найперу да влѣзе въ стаята ѝ, вдига панера съ разкъсанитѣ дрѣхѣ и му го подава)* Прѣвържете се самъ, азъ ей-сега ще дойда при васъ. Само не шавайге, иначе сте загубенъ! *(Заклучва вратата и скрива ключѣтъ въ джеба на прѣдстилката си).*

Лефевръ. — *(хлѣпка силно вратата).* Заспала ли си, че не отваряшъ? По-скоро де!

Катринъ. — *(гърчи къмъ вратата).* Ида! ида! Какъвъ си нетърпѣливъ! *(Отваря вратата. Сцената се осветява. Влизатъ: Лефевръ, Вабутренъ, Русо, Жоликеръ, двамина гвардейци и тройца съсьди. Всички се ржкватъ съ нея. Лефевръ я прѣръжца съ лъвата си рѣжа, извежда я въртѣтъ сцената и я цѣлува. Гвардейцитѣ, салтѣ като изираягъ пушкитѣ си до стѣната, излизатъ малко напредъ. Съсьдитѣ оставатъ на улицата).*

ЯВЛЕНИЕ ШЕСТО.

Катринъ, Лефевръ, Вабутренъ, Русо, Жоликеръ.

Лефевръ. — Тѣй ли ме посрѣщашъ? Дори и не искашъ да ме цѣлунешъ.

Катринъ. — *(прѣръжца го).* Искамъ, млечки, искамъ!

Лефевръ. — *(цѣлува я).* Ето че ние и побѣдихме, и не сме ранени! *(На другаритѣ си).* Другари, елате тукъ! . . . *(Тя се приближаватъ).* Да ви я прѣдстави — госпожица Катринъ Юбше, известна визъ цѣлиягъ кварталъ подъ името Madame Sans-Gêne, моя съотечественница, отъ Еласъ! *(Гвардейцитѣ се покланятъ).* И ние наминахме у васъ досущъ случайно!

Катринъ. — Какъ, нима ти не бѣше тръгналъ направо при меня?

Лефевръ. — *(изирава до лъвата врата пушката си).* Правичката да си кажа — не! Тядѣва ние гоняхме едно конте. *(Гвардейцитѣ се одрѣзватъ навжртъ. Лефевръ се приближава до сръдната врата и заканително посочва юмрукъ).* И вкъдѣ се дѣва? Ам'че ей-сегичка бѣ тукъ! Дори ние го и ранихме! *(Катринъ махва рѣжа, Лефевръ се връща на авансцената Гвардейцитѣ нареждатъ пушкитѣ си до огнището).* Странно ни е жално! *(Сълежда стѣлото съ шило)* Хж, ето и винце! *(Отива къмъ масата да вземе чашата).*

Катринъ. — Потрай, за васъ имамъ по-хубаво вино! (*Приближава се до дулапа, отваря го, изважда дън бутилки вино, нъколко чаши и отиушалникъ. Лефевръ затваря заднята ерата, ала не сиуца капацитъ. Гвардейцитъ заобикалватъ масата.*)

Жоликеръ. — Вижъ, това е доста любезно отъ ваша страна!

Катринъ. — Моля ви се, туй е дребна работа — азъ съмъ готова всичко да дамъ, — веръ, не всѣки день прѣвзематъ Тюйлери!

Русо. — И слава Богу! (*Прѣнася дън чаши отъ дъсната маса на лъвата.*)

Катринъ. — Почакайте! (*Смѣхва постелката отъ лъвата маса и я постила съ Вабургренъ на дъсната. Лефевръ взема бутилкитъ и отиушалника.*)

Катринъ. — Какъ ё, бѣше ли топло? (*Донася кърпа и избърсва чашигъ. Прѣзъ това връме Лефевръ отиушва едната бутилка.*)

Всички. — Остави се, страшна жегат!

Лефевръ. — Швейцарцитъ стрѣляха върху ни и отъ покривитъ, и отъ прозорцитъ, почти безпогрѣшно, на опора. (*Всички съдятъ. Русо съди до масата, Лефевръ отиушва и втората бутилка. Пиятъ.*)

Катринъ. — Ами не те ли раниха?

Лефевръ. — Не. Колко ме е ядъ, задѣто изгървахме тоя юначага! Щѣхъ да му дамъ да се разбере.

Катринъ. — Какъ не те е срамъ да бждешъ такъвъ жестокъ, а още дрънкашъ, че си влюбенъ! Та нима влюбенитъ могатъ да бждатъ такъвизъ безжалостни?

Лефевръ. — Другари! Че азъ забравихъ да ви кажа — тя ми е годеница! (*Всички ставатъ, чукватъ се съ нея и пиятъ.*) Вижте какво ще ви обадя. (*Заиртъва ржката на лъвата си ржка. Катринъ го приближава, слага нѣжно дъсната му ржка на рамото си и го гледа въ очитъ.*)

Катринъ. — Той изписа това сърдце, промушено съ стрѣла, а отгорѣ му надписа. . .

Лефевръ. — „Madame Sans-Gêne“.

Катринъ. — (*навежда очи.*) „За прѣзъ цѣлъ животъ“.

Вабургренъ. — Това е многу хубаво! (*Обицо одобритице.*)

Русо. — Ами нѣма ли да се жените? Какво чакате още?

Катринъ. — Азъ протакамъ работата. Чакамъ доклѣ той се излѣкува отъ ревнивостъта си.

Лефевръ. — Че като е тѣй, ние и ей-сега можемъ да се вѣнчеемъ, защото азъ оздравяхъ съвършено и никога нѣма вече да те ревнувамъ!

Катринъ. — Тѣй думашъ, амж знамъ, че при прѣвъ удобенъ случай ще ми направишъ такъвъ скандалъ. . .

Лефевръ. — А пъкъ азъ ти давамъ клѣтва, че нивга вече нѣма да стане туй! (*Гвардейците се отеглятъ навжтръ и наизлватъ лулитъ си. Лефевръ прѣминава посреда сцената, край Катринъ, послѣдната махва стола му.*)

Вабутренъ. — Хайде, напредъ! Побѣбрахме си съ влюбенитѣ, врѣме е вече да идемъ въ сѣбранието!

Лефевръ. — (*на Катринъ*). Ами ти ще дойдешъ ли съ насъ?

Катринъ. — Че какво ще правя тамъ?

Лефевръ. — (*оглежда ржцѣтъ си*). Я гледай какво съмъ се нацапалъ, — чегато съмъ чистилъ комини!

Катринъ. — Нѣма защо да се срамувашъ, — зеръ, тия сажди сж барутни!

Лефевръ. — Но все пакъ не бива да ида тѣй въ сѣбранието. . .

Катринъ. — Напротивъ, тѣй иди. . .

Лефевръ. — (*безъ да я слуша, гледа лиеня съ синилото*). Ам' че тукъ има всичко, каквото ми трѣбва! (*Понечва да си умие ржцѣтъ*).

Катринъ. — (*не го остава*). Какво правишь — не виждашь ли, че туй е свиило!

Лефевръ. — Виждамъ, но то е помия! (*Отива до харанията, стояща на омишето*).

Катринъ. — А бе какво правишь! тамъ е скорбялата!

Лефевръ. — Тогавя ще ида въ стаята ти! (*Понечва да влѣзе въ изрвата лѣва врата*).

Катринъ. — (*бързо*). Иди въ двора, на бунаря; нѣ ти сапунъ! (*Извижда отъ дулава сапунъ и отворя изрвата дѣсна врата*).

Лефевръ. — (*иска да отвори лѣвата врата*). Що значи туй? Защо е заключена вратата ти?

Катринъ. — Канѣхъ се да излѣза. . . Нѣ ти и кърпа. . . Хайде де, мърдай! . . По-скоро!

Лефевръ. — (*безъ да се мръдне отъ мѣстото си, гледа лѣвата врата*). Чудно ми е, много ми е чудно!

Катринъ. — (*до дѣсната врата*). Какъ ё? Пакъ старата пѣсенъ ли?

Лефевръ. — (*отстжива крачка назадъ*). Ами защо си взела ключа?

Катринъ. — Защото тѣй искамъ, и туй-то!

Лефевръ. — (*изтжисва се всрѣдъ*). Ами ако поискамъ да влѣза вжтрѣ?

Катринъ. — Ти ли?

Лефевръ. — Е да, азъ.

Катринъ. — Ще влѣзешъ тамъ само когато ми стापешъ мжжъ, ала туй, струва ми се, нивга нѣма да го бжде — не вървишь

по оная пѣточка, разбра ли? (*Слага сапуня и кърпата на масата и пристъжива дѣт крачки*).

Лефевръ. — (*налита върху Катринъ*). Ключѣтъ! Дай ми ключѣтъ! Тая минута! Азъ заповѣдвамъ!

Катринъ. — (*мъчи се да обърне работата на шега*). Я гледай, колко строго! Сжщо като краля: „Азъ заповѣдвамъ“!

Лефевръ. — Нѣма защо да се смѣешъ. . . на и тебѣ, както ми се вижда, хичъ не ти е за шегуване. . . Ключѣтъ!

Катринъ. — (*на авансцената, гърбомъ къмъ него*). Нѣма да го дамъ!

Лефевръ. — (*фаща я за ръцѣтъ и я извергиа грубо къмъ себя си*). Та ето защо отдѣвѣтъ старателно си се заключила. . . дори и капацигъ си дръпнала! Затуйтъ скоро и не ни отваряше!.. Тукъ има нѣкой. . . кого си скрила тамъ?

Катринъ. — (*свива раменъ*). Че кой ми е потрѣбалъ, та да го крия?

Лефевръ. — Кого ли? Кого ли? Разбира се, любовника си.

Катринъ. — Да кажемъ, че е тѣй. . . ако вжтрѣ има нѣкой — та що отъ туй? — Нима азъ не съмъ свободна да върша каквото си искамъ?

Лефевръ. — Тѣй ли мислишъ?

Катринъ. — Разбира се, азъ още не съмъ ти жена и мога да крия въ стаята си когото искамъ. . .

Лефевръ. — И ти мислишъ, че туй току тѣй ще мине? . . . (*Вдига върху ѝ юмрукъ*). Че азъ ще те. . .

Вабутренъ, Жоликеръ и Русо. — (*задържватъ го*). Лефевръ, какво правишъ? успокой се!

Лефевръ. — (*изкубва се*). Махкайте се! (*Влѣзва ги назадъ и се спуща къмъ лъзата врата*). Оставете ме! Азъ самъ ще се разправа съ тоя никаквикъ!

Катринъ. — (*налита върху му*). Само посмѣй!

Лефевръ. — (*изтжисва се върху като бѣсенъ*). Вие. . . вие чухте ли?

Катринъ. — А сега палѣвъ вѣнъ — маршъ!

Лефевръ. — Азъ ще ти покажа какъ се излива! (*Спуща се върху ѝ, за да вземе ключѣтъ. Катринъ инстинктивно се фаща за джеба на прѣдстилката си, дѣто стои ключѣтъ. Лефевръ заблъзва това и се мъчи да го измъкне*).

Катринъ. — (*боричка се*). Остави ме на мира. . . И никои ли отъ васъ нѣма да се застѣпи за меня. . . никои ли?

Всички. — Остави бе, Лефевръ, зарѣжи го. . . (*Надшатъ се*).

Лефевръ. — Първия, който се приближи, ще го. . . (*Всички се дръватъ навжтрѣ*).

Катринъ. — (отъ която *Лефевръ* измъква ключѣтъ). Огъ, остави ме. . .

Лефевръ. — Ето го! (Отива при лъвата врата).

Катринъ. — (до масата *всрѣдъ*). Помни само едно, — ако ти влѣзешъ въ стаята ми, — по между ни е свършено всичко. . . и за винаги! . . .

Лефевръ. — (изхва ключѣтъ въ бравата). И между тебѣ и него, защото азъ ще му извадя гръцмуля!

Катринъ. — (втурва се при него и иска да го сирѣ). *Жо-вефъ* . . . моля ти се! (Гали му се).

Лефевръ. — Пустни ме! (*Изкубва се, кимва на другаритѣ си да я фанатъ, и се втурва къмъ лъвата врата*).

Катринъ. — Горкия, горкия!

Вабутренъ. — Той ще го прѣбие!

Катринъ. — Причината сте вие, баби н' едни! Пустнѣте ме! (*Вабутренъ я дърпа нѣжно къмъ креслото вдъсно. Прѣзъ всичкото врѣме тя се боричка и се мъчи да се изкубне*).

Вабутренъ. — Madame Sans-Gêne, седнѣте тука!

Катринъ. — Вашъ думамъ, пустнѣте ме!

(*Лефевръ излиза отъ лъвата врата, поглежда вжтрѣ още единъжъ и я затваря. Всичкитѣ вгардейци стоятъ навжтрѣ, освѣнъ Вабутренъ, който стои до Катринъ. Лефевръ се спира на прагѣтъ, уплашенъ и потрѣсенъ. Пауза*).

Жоликеръ. — Е, какво стана?

Вабутренъ. — Какво намѣри вжтрѣ?

Лефевръ. — Какво ли . . . (Мъчи се да се засмѣ). Че може ли тѣй да ме подиграятъ! Никоѣ нѣма вжтрѣ!

Всички. — Никоѣ ли?

Лефевръ. — (заклучва вратата, за да не погледнатъ вжтрѣ, изглежда нѣкакъ-си особено Катринъ). Нито жива душа!

Русо. — (приближава се до *Лефевра*, шепнишкомъ). Тя ти даде добъръ урокъ. (*Дръва се назадъ*).

Вабутренъ. — Амж какъ те изиграха! (*Дръва се*).

Жоликеръ. — А сега гледай да се едобрите!

Лефевръ. — Че какво? Ще се опитамъ, оставѣте ни. (*Петмината вгардейци се дръватъ назадъ, а прѣзъ по-натагъшния разговоръ взематъ пушкитѣ си и се отдалечаватъ още, гърбомъ къмъ публиката*).

Лефевръ. — (изпитателно, шепнишкомъ). Защо не ми обади още отначало, че вжтрѣ има мъртвецъ?

Катринъ. — (живо). Мъртвецъ ли? Нима той е умрѣлъ?

Лефевръ. — Да!

Катринъ. — Горкия момъкъ! . . . Азъ не посмѣхъ да го

върна, понеже едвам се държеше ни краката си . . . Ами сега какво ще го правимъ?

Лефевръ. — *(все изпитателно)*. Тръбва да го занесемъ у тѣхъ.

Катринъ. — *(безъ да го погледне още)*. Да знаяхъ дѣ живѣе, ала той не ми обади, а само ми се каза „графъ Найперъ,“ и повече нищо не знамъ.

Лефевръ. — Не го ли познавашъ?

Катринъ. — Отъ дѣ ще мога да го познавамъ?

Лефевръ. — Ам' че защо си го скрила?

Катринъ. — Той влѣзе, когато затваряхъ вратитѣ . . . дори не можеше и да се мръдне . . . а вие нахълтахте като бѣсни . . . и си рекохъ: ако го сварятъ тукъ—навѣрно ще го убиятъ. . . . И азъ . . . *(посочва съ ржка лъвата врата и млква, като вижда, че Лефевръ я гледа втренчено)*. Какво ме гледашъ тѣй?

Лефевръ. — Искамъ да позная, дали ме лъжешъ или не. Ако наистина не го познавашъ. . . .

Катринъ. — Сега го виждамъ за пръвъ пътъ. . . .

Лефевръ. — Но все пакъ той може да ти бжде любовникъ!

Катринъ. — Този роялистъ ли? *(Двамина гвардейци се извергцатъ, ала безъ да слушатъ)*.

Лефевръ. — *(бързо)*. Млѣкъ! Ако те чуютъ. . . .

Катринъ. — Та що отъ туй. . . . Слѣдъ като той вече умрѣ. . . .

Лефевръ. — *(сдържано)*. Той е живъ!

Катринъ. — *(весело, гледа го въ очитѣ)*. Ххх, вижъ каква била работата! . . . Значи, ти ме изпитваше да не би. . . .

Лефевръ. — Е да . . . Азъ искахъ да науча истината, и сега я научихъ! *(Прътръща я съ лъвата си ржка пръвъ кръста, фаща дъсната ѝ ржка, съ която тя овизва вратѣтъ му, и се хани да говори)*. А бе млъчи, тебѣ думамъ! Понаглеждай го, а надвечеръ ще намина и ще му помогнемъ да побѣгне!

Катринъ. — *(разчувствуванно)*. Ахъ, моето златно сърдце! Колко те обичамъ сега . . . още пд-вече *(ютова да заплаче, стиска му ржката съ дѣтѣ си ржцѣ)*.

Лефевръ. — Значи, вече не ми се сърдишъ?

Катринъ. — Да ти се сърдя ли? Та нима не виждашъ колко си ми милъ! . . . *(Фърля се на вратѣтъ му и го цѣлува силно. Гвардейцитѣ се извергцатъ и пристъпватъ нѣколко крачки)*.

Гвардейцитѣ. — *(алтскагъ ржцѣ)*. Bravo! Вижъ, туй е хубаво! . . . Значи, мирѣтъ е сключенъ!

Лефевръ. — *(съ дѣтъ ржцѣ дѣрпа Катринъ на авансцената)*. И тѣй траенъ, че ви съобщаваме за нашето вѣнчаване. *(Къмъ Катринъ)*. Нали?

Катринъ. — (избърсва си сълзитъ). Истина, истина. (Задъ сцената се чува приближаващъ се барабаненъ бой. Вабутренъ отваря вратата, и гледа влѣво. Дължина гвардейци отговарятъ прозорочните капаци. Лефевръ взема пушката си и се изправя всрѣдъ. Катринъ го посмѣдва и се смира при сръдната врата. Улицата се изпълга съ народъ, женитъ се изправятъ по стълбалата и тротоарнитъ стълбове).

Вабутренъ. — Ето, нашитъ идатъ! И ние слѣдъ тѣхъ, нали?

Гвардейцитъ. — (взематъ си пушкитъ). Разбира се!

Лефевръ. — (На Катринъ). До довечера! (Катринъ се фърля на Лефеврвата шия, той я цѣлува силно. Отлѣво къмъ дясно прѣминаватъ гвардейци, прѣдъ тѣхъ—Винеиръ съ още единъ барабаничикъ. Напрѣдъ имъ тича Матъе. Чуваатъ се звукове отъ марсилезата. Лефевръ, слѣдъ като се простиава съ Катринъ, се присединява къмъ минающитъ войници. Катринъ гърчи да го изпроводи. Стоящитъ по улицата гичатъ слѣдъ войничитъ).

Завѣсата се спуска.

ДѢЙСТВИЕ ВТОРО.

Дѣйствующи лица въ II дѣйствиѣ:

Катринъ, Кралица Марія-Каролина, Княгиня Елиза, Графиня Басано, Г-жа Савари, (Херцогиня Ровио), Лефевръ, Фуше. Графъ Найперъ, Савари, Бригъдъ Лористанъ, Канонвиль, Мортимеръ, Жарденъ, Деперо, Леруа, Конъ, Корсо, Жасменъ.

Жени (облѣчени бално), мъже (— придворно), офицери, лакей (на Лефевра), и единъ придворенъ.

*Дѣйствието *) става въ двореца Компенъ, прѣзъ септември 1811 год.*

Салонъ въ апартаментитъ на Лефевра въ стила на Империята. На заднята стѣна дѣтъ врати, между имъ огнище, прѣдъ него кресла. Отпрѣдъ, въ страничнитъ кулиси, дѣтъ врати: лѣвата води въ кабинета на Лефевра, а дѣсната—въ спалнята на Катринъ. Отстриани вратитъ—дѣтъ канапета. Встрѣдъ—голъма маса, влѣво и вдѣсно околъ която редъ кресла. Навътръ се вижда широкъ коридоръ.

ЯВЛЕНИЕ ПЪРВО.

Жасменъ, лакея и сетнъ Деперо.

Жасменъ въ параденъ мѣррей, главата му напудрена, прѣглежда дали всичко е наредъ. При вдигането завѣсата заднитъ дѣтъ врати сж отворени. Единъ лакей влиза прѣзъ лѣвата задня врата и се сири на прагътъ.

Лакея. — Господине Жасменъ!

Жасменъ. — Какво има?

Лакея. — Господинъ Деперо!

*) Както и слѣднитъ дѣтъ.

(*Жасменъ прави знакъ да го пустане. Лакеня мълкомъ се извръща влѣво и повтаря сжия знакъ задъ кулиситѣ. Деперо влиза. Лакеня се изирава на прѣдишното си мѣсто.*)

Деперо. — Въ кѣщи ли е херцогиня Данцигска?

Жасменъ. — Въ кѣщи е. (*Лакеня*). Съобщете на херцогинята. (*Лакеня излиза прѣзъ първата дѣсна врата. Деперо се доближава на авансцената до креслото, което Жасменъ му посочва*). Азъ имахъ честта да ви познавамъ отъ едно врѣме, когато вие бѣхте балетмайстеръ въ Версайль.

Деперо. — (*сѣда на креслото*). Сега съмъ учитель по танца и хубавитѣ обноски при пажитѣ на императрица Мария-Луиза, и дойдохъ тукъ по заповѣдата на херцогинята.

Жасменъ. — Тая минута при нея е белберина Дюпланъ; тя ей-сега ще дойде.

Деперо. — Хичъ не мога да си прѣдстава, като защо е благоволила да ме повика именно сега, когато всички обѣдватъ.

Жасменъ. — Ей сега ще ви обая: дворцовия комендантъ — генералъ Оденеръ току-що се поболѣ и лѣгна на дрѣхи, а по случай дохождането на Вюрцбургския херцогъ сж опрѣдѣлени разни празненства, параденъ ловъ, обѣди, врѣлища и балове. На мѣстото на Оденера императора назначи маршала Лефевра, а тѣй като днесъ у заболѣлия генералъ бѣ нагласенъ раутъ, то маршалъ Лефевръ трѣбва да посрѣщне гоститѣ у тѣхъ. Просто, ние сме се досущъ обѣхтали. . . сами още не сме се огласили. . . трѣбва безъ друго всичко да приготвимъ. . . туалети, гошавки, прислуга, влюминация! . . .

Деперо. — Сега разбрахъ каква била работата: навѣрно, херцогинята ще ми иска съвѣти, относительно балтъ.

Жасменъ. — Не, балъ нѣма да има — само едно посрѣщане. И тѣй ще бжде по-добрѣ. (*Взира се вдѣсно*). Тукъ да си остане (*приближава се до Деперо и му приказва тихо*), ала колкото за танцитѣ, — нашата херцогиня не я бива никакъ, освѣнъ само проститѣ. . . а що се отнася до обноскитѣ. . . охъ! хо-хо!

Деперо. — (*смѣешкомъ*). Обноскитѣ ѝ ги знамъ!

Жасменъ. — (*сжизъ смѣешкомъ*). Ами пѣкъ какъ приказва?!

Деперо. — За туй говорятъ и се смѣятъ всичкитѣ придворни дами. Прѣзъ врѣме на революцията тя не е ли била дюкенджийка?

Жасменъ. — Тя е държала перачница въ улица „Сентъ-Анъ“, а слѣдъ туй е била продавачка подиръ Рейнската войска. . . вървѣла е подиръ мѣжа си, — сержанта Лефевръ.

Деперо. — Който сетиъ билъ произведенъ генералъ. . .

Жасменъ. — . . . направенъ маршалъ. . .

Деперо. — . . . и херцогъ Данцигски! И то за заслуги, за заслуги. . .

Жасменъ. — *(пръзрително)*. Е да . . . разбира се . . . само че въ наше време Данцигски херцови нѣмаше, знаяхме само Данцигска ракия; а херцовитѣ ни бѣха сжщински, племенити . . . Ако бѣхте щастливи да служите при стария дворъ . . .

Деперо. — Ами вие служихте ли?

Жасменъ. — Азъ бѣхъ коняръ при негова свѣтлость херцогъ Пантиверъ.

Деперо. — *(става и се покланя подигравателно. И двамата излизатъ на авансцената)*.

Жасменъ. — Дворянството, господинъ Деперо, не може да се създаде! Рибената бѣчва винаги ще миреше на риба, и херцогиня Данцигска винаги ще си бжде перачка отъ улица „Сентъ-Анъ“, въ къщата на която билъ скритъ на 10 августъ, въ единъ панеръ съ непрани дрѣхи, графъ Найперъ, който само по тоя начинъ се билъ спасилъ . . .

Деперо. — За туй ли графъ Найперъ е толкова близъкъ съ тѣхъ? А менѣ ми се струваше, амж тукъ да си остане, че го дърпа насамъ апетитната домакия.

Жасменъ. — *(една раменъ)*. Не, господинъ Деперо, за туй не може и дума да става. Трѣбва да ви кажа, че къмъ всичкитѣ смѣшни страни на маршалката, нужно е да притурия и туй, че тя и до сега обича мжжа си и спазва съпружеската вѣрность. Истинска селашина! Да се изпокжеа човѣкъ отъ смѣхъ! . . . *(Първата дъсна врата се отваря)*. По-полека . . . ето я! *(Дрѣва се навадъ при пржмлата маса)*.

ЯВЛЕНИЕ ВТОРО.

Сжщитѣ и Катринъ.

(Катринъ влиза пръз дъсната врата на авансцената, слѣдъ нея слушнията ѝ, която остава до вратата. Тя е облечена въ домашенъ капотъ и копринена дрѣшка).

Катринъ. — Добрѣ дошле, господинъ Деперо! Благодаря ви, задѣто дойдохте въ такова време!

Деперо. — *(покланя се низко)*. Херцогинйо!

Катринъ. — Какъ отиватъ вашитѣ работи?

Деперо. — Добрѣ, благодаренъ съмъ, херцогинйо!

Катринъ. — Вие нали водите Химаръ?

Деперо. — *(съ чувство на удоволствие)*. Нима вие я знаете, херцогинйо?

Катринъ. — Има си хасъ! Тя посѣше много хубави долни дрѣхи! *(Приближава се до Жасмена)*. Я иди се научи, какво стана обучаия — подиграва ли се той съ меня, или какво? Защо до сега не ми е донесалъ обучаия!

Жасменъ. — Ще си позволя да обърна вниманието на херцогинята, че надали по туй време ще мога да сторя нѣщо. . .

Катринъ. — Какъ? ти не можешъ да свършишъ известна работа, когато ти заповѣдватъ? Пази се, миличкий, да не те ухапая! (*Пристѣжива дѣт крачки*).

Жасменъ. — Искахъ да кажа, че не мога го намѣри. . .

Катринъ. — . . . трѣбва да идешъ и да свършишъ туй, което ти порячватъ. . . Мърдай. . . че по-скоро де! (*Жасменъ излиза съ печаленъ поклонъ ирѣзъ заднята лѣва врата*). (*На страна*). Азъ просто не мога да търпя това нацапано съ брашно конте!

ЯВЛЕНИЕ ТРЕТО.

Сжщитѣ, безъ Жасмена.

Катринъ. — (*сѣда на първото кресло върху*). Чуйте какво ще ви кажа, милый Денеро; азъ съмъ страшно развълнувана — ей-сега ще трѣбва да посрѣщамъ цѣла грамада княгини, свѣтлости, херцогини! Ако тѣ бѣха издѣлани отъ сжщото дърво, отъ каквото и азъ — хичъ не щѣше да ме е еня: ще имъ ожаря кестени, ще имъ напека сладки работи, ще залюлѣмъ разни нашенски игри! . . . ала тѣ до една сж такива захарни кукли. . . че дори не умѣятъ и да се ржкуватъ като хората, ами все съ церемонии. . . Та ще трѣбва да понаука отъ малко малко тия поклони и реверанси. Мислихъ-мислихъ, па си рекохъ: чакай да прата да повикатъ господина Денеро — той му отбира отъ тия маймушки обноски. . . веръ, туй му е занаята. (*Ирѣзъ заднята дѣсна врата се подава лакея и се свира на прага*).

Денеро. — Азъ съмъ на разположението ви, херцогинйо! (*На страна, огорченъ*). Маймушки обноски?! (*Дрѣва се влѣво*).

ЯВЛЕНИЕ ЧЕТВЪРТО.

Сжщитѣ, лакея, Копъ, Леруа.

Лакея. — Херцогинйо!

Катринъ. — Кой иде?

Лакея — Придворния шивачъ Леруа и обушаря Копъ. . .

Катринъ. — Най-сетѣ! . . . Покави ги! (*Приближава се до слушната и приказва съ нея тихо*). Лакея дава знакъ на двамината да влѣзатъ). А онви мързеливецъ още дуре Копя! . . . (*Леруа и Копъ се подаватъ отъ дѣсната врата и се свиратъ*). Защо стоите, влѣзте! (*Леруа и Копъ се покланятъ низко и пристѣживатъ*. *Слушната излиза ирѣзъ първата дѣсна врата*. *Слѣдъ като се извръща Катринъ къмъ тяхъ — тѣ се покланятъ повторно още по-низко*. *Копъ носи подъ мишца една мѣничка мукавяна кутия*. *Навжтръ, ирѣзъ дѣсната врата, се показва слуга съ дѣт голѣми кутии*).

Стига сте мѣкнали. . . доста! . . . (Копу). Е, донесохте ли вашитѣ знаменити сандалии?

Копъ. — Готови сж, херцогинйо! (Отива вѣсно, слава кутията на креслото и изважда отъ нея единъ чифтъ обуца и кокалѣ).

Катринъ. — (на Леруа). Ами амазонката ми за утрѣшния ловъ?

Леруа — (шосочва слугата си). Тукъ 'е, херцогинйо!

Катринъ. — Хж, много добръ! (Дава му знакъ да туря кутията на масата. Слушнията влиза прѣзъ първата дъсна врата и внася една шейка).

Леруа. — Навѣрно, херцогинята ще благовсли да заповѣда да се занесе всичко това въ туалетната ѝ?

Катринъ. — Защо? и тукъ сме добръ!

Леруа. — (неръшително). Но, херцогинйо. . .

Катринъ. — Тукъ ми е по-удобно, защото туалетната е пълна съ сандѣци и кутии. Хж, разгеле, господинъ Деперо ще ме научи тукъ на разнитѣ чупения.

Деперо. — (на страна, възмутенъ). Чупения?

(Катринъ сѣда на креслото влѣво отъ масата, слушнията туря подъ краката ѝ шейката, изува чехлитѣ ѝ. Копъ колянчица прѣдъ нея и примърва обувката на дѣсния ѝ кракъ. Деперо сѣда на креслото влѣво и слава на канаето шапката си. Леруа кимва на слугата си, послѣдния слава кутията на масата).

Катринъ. — Додѣя ми да чакамъ обувкитѣ ти!

Копъ. — Извинявайте, херцогинйо, но днесъ сме се обѣхтали съ приготвяемитѣ празденства въ честь на великия херцогъ Вюрцбургски. . . Всичкитѣ дами искатъ да имъ бжде всичко готово отеднѣжъ. . . ето, напримѣръ, херцогиня Отрантска. . . (Обува ѝ дѣсниятъ кракъ и подкачва да обува лѣвиятъ. Леруа разгива прѣдпазливо на дѣтѣ кресла влѣво отъ масата амазонката и жакетката. Слугата излиза).

Катринъ. — Ами Фуше тукъ, въ Компьенъ, ли е?

Копъ. — Да, тукъ е, за голѣмо очудване на всички; всѣки мислѣше, че той е падналъ въ немилость, понеже императора му отне министерството на полицията и го повѣри херцогу Ровиго.

Катринъ. — Всичко туй е вѣтъръ! Ако тѣ познаваха Фуше тѣй, както азъ, то не биха се безпокоили за него! Ако и да падне, то той винаги пада на краката си.

Копъ. — (става). Готово, херцогинйо! (Затваря кутията. Катринъ става и опитва обувкитѣ. Слушнията вдига кутията, чехлитѣ, кокалѣтъ, шейката и ги внася прѣзъ първата дъсна врата, ала наскоро се връщи и се приближава до Леруа, да приотвори всичко за примърването на костюма).

Катринъ. — Ще видимъ, какви ще излѣзатъ, защото както и да обуе човѣкъ вашитѣ идѣлия, то на утрѣшния дѣнь тѣ все ще се разпорятъ.

Копъ. — (доста внушително). Затуй, херцогинйо, защото сте привикнали да носите чепици.

Катринъ. — Я гледай ти глупости! Разбира се, че ще нося чепици, ам'че нѣма да мѣкна краката си подъ мишца я!

Копъ. — Не искахъ туй да кажа, херцогинйо. Думата ми е, че вие, навѣрно, благоволявате да стъпвате направо, а не се плъзгате по келимитѣ, като фея.

Катринъ. — (весело). Отдѣ на кждѣ пѣкъ ще съмъ фея! (На Леруа). Ще позволите ли да примѣримъ вашата амазонка заедно съ обувката?

Леруа. — Разбира се, херцогинйо!

Катринъ. — Слѣдъ туй нѣма и да ги изувамъ вече. (Копу). Хубавѣ да знаешъ, че, ако се пукнатъ, нѣма да ти ги платя. Разбра ли?

Копъ. — (смѣшкомъ, укорно). Херцогинйо!

Катринъ. — Докопалъ се о едно и все: „херцогинйо, че херцогинйо!“ Имай го обица на ухото си, — ако се пукнатъ — пукната пара не ти давамъ! . . (На Леруа). Сега съмъ на ваше разположение! . . (Копъ се покланя низко и излиза прѣз заднята дъсна врата. Катринъ съблеча дрѣшката си и я подава на слушмята, отива настрѣца и, скрита задъ слушмята, смѣква кашота си и облича амазонката. Леруа я примѣрва и прѣзъ връме на разговора поирава костюма).

ЯВЛЕНИЕ ПЕТО.

Сжщитѣ, безъ Копъ.

Леруа. — Азъ се надѣвамъ, че херцогинята ще остане доволна. Вашия ловджийски костюмъ е скроенъ сжщо тѣй, както и императрициния. (Слушмята взема жакетката и ѝ държи да я облъче). Дори вашата жакетка стана по-хубава отъ императрицината; и то по единственната причина, че не ми позволиха самъ да ѝ я примѣря.

Катринъ. — (обличайки се). Защо?

Леруа. — Защото императора позволява да ѝ примѣрватъ дрѣхи само нейнитѣ камеристки.

Катринъ. — Я гледай, каква ревнивостъ! Нима той и до сега е влюбенъ въ нея? (Свършва бързо обличането. Слушмята изважда шапката отъ другата мѣничка околчаста кутия и я подава на Катринъ. Леруа оирава кждритѣ на шлейфа и говори. Слушмята туря дѣтитѣ кутии на дъсното канапе).

Леруа. — Всячко е наредъ! само погледнѣте колко грациозно падатъ кждритѣ на шлейфа ви! Колко сж изящни линиитѣ!

Катринъ. — Ами тѣй ли трѣбва да наложа шапката? (Налага я).

Леруа. — (бързо). Не тѣй, позволѣте ми. . . (Налага ѝ шап-

ката и отстъква няколко крачки за да я изгледа). Нѣщо по-грациозно отъ туй човѣкъ не може си прѣдстави!

Катринъ. — Затуй пъкъ не може и да измисли нѣщо по-неудобно отъ тая чудовишна опашка!

Лоруа. — Извинявайте. . . ала да се сѣдне на конь. . .

Катринъ. — Азъ съмъ сѣдала често пхти на конь, дори и безъ седло, обаче, нивга не ми е потрѣбвала тая жетла. (*Влиза шлейфа, прѣфрля го въ лъвата си ржка, и се обръща къмъ Деперо, който отдръзва креслото и отстъква малко назадъ*). Сега е тъкмо врѣме да се опитамъ да струвамъ реверанси. Хж де, покажете ми вапнѣтѣ фокуси!

Деперо. — На разположението ви съмъ, херцогинйо. Не ще ли бжде по-добрѣ да зафанимъ отъ поклонитѣ?

Катринъ. — Добрѣ; гледайте — не е ли тѣй? (*Навеща се нѣкакъ-си несвободно*).

Деперо. — Съвсѣмъ не. . . най-напрѣдъ вие трѣбва да пристъпите нѣколко крачки и, освѣнъ това, туй не е до тамъ меко, еластично. . . вижте, азъ какъ ще направя! (*Приближава се до Катринъ и, обрънатъ къмъ публиката, движи се, съгласно послѣдующитѣ си думи*). Да кажемъ, че влизамъ. . . гледайте. . . ей-тѣй нѣ. . . прѣнасямъ грациозно всичката тежестъ на тѣлото си върху лѣвия си кракъ и чегато се плъзгамъ. . . нѣкакъ-си измично. . . заблѣзяхте ли какъ? (*Изръща се къмъ Катринъ, тя пристъпя три крачки, но при послѣдната се сижва и едва ли не пада*). Плъзгайте се, плъзгайте. . . хж тѣй. . . хубаво, хубаво!

Катринъ. — Махкайте се съ вашето плъзгане, — безъ малко щѣхъ да се простра на гърба си.

Деперо. — Ала вие сторихте това отлично, херцогинйо.

Катринъ. — Ами какво ще правя, ако ми се заплетатъ краката въ придворната ми рокля?

Деперо. — Не обичате ли да се опитате още сега съ амазонката. . . дължината на шлейфа е все една. . . вижте какъ: достатъчно е само да приклѣкните малко. . . то е много лесно. . . вижте какъ. . . видѣхте ли? (*Отстъква три крачки, отапуца кракътъ си и се завъртва цѣлъ*). Едно, двѣ, три! То е тѣй лесно. . . тѣй естествено! . . .

Катринъ. — Да, безъ шлейфъ е много лесно! (*Отфрля шлейфа, като му подражава, ала нѣкакъ си несръчно*).

Деперо. — (*минава влѣво*). Бждѣте тѣй добра, дайте ми ржката си и правѣте сжщитѣ движения, каквито правя азъ. (*Фаща лъвата ѣ ржка, държи я отгърдѣ си и повдига лѣвия си кракъ, а Катринъ повдига дѣсниа*). Лѣвия кракъ, моля ви се!

Катринъ. — Ам'че нѣли тѣй! Ето нѣ!

Деперо. — Извинявайте, херцогинйо, ала тоя кракъ е дѣсниа. . .

Катринъ. — Охъ, да, да! (*Промѣня кракътъ си, и се приближава до рампата*).

Деперо. — Само че, моля ви се, не дѣйте трепера. Едно, двѣ, три, хопъ! (*Катринъ опитва да стори нуждното движение*). Отлично, прѣвзходно! Обзадагвамъ се смѣло, че вие сте се занимавали прѣзъ цѣлия си животъ само съ това.

Катринъ. — (*радостна и доволна*). Кажете право, не приличамъ ли на пуйка, а?

Деперо. — На, попитайте господина Леруа, и слугинята си. . .

Леруа. — Съвсѣмъ не приличате!

Катринъ. — Е, тогава смѣкнѣйте отъ меня тоя хомотъ. (*Ферля шапката на масата*).

Деперо. — Може-би, херцогинйо, да ми поискате нѣкои други съвѣти?

Катринъ. — Нищо по-вече не ми трѣбва. Крайно, крайно ви благодаря! (*Деперо взема отъ лъвото канале шапката си. Слугинята помага на Катринъ да съблече амазонката, която сетнѣ прибира въ кутията*). До виждане! Поздравѣте жена си!

Деперо. — Вие сте безкрайно милостива, херцогинйо! (*Покланя ѝ се низко, вѣрзишкомъ се прощава съ Леруа и излиза прѣзъ заднята лъва врата*).

Леруа. — Нѣма ли херцогинята да направи нѣкои бѣлѣжки относително парадния си туалетъ?

Катринъ. — Дори и доста много ще направя. . . не трѣбвало толкова да изрѣзвате чупака, чегато съмъ гола. . .

Леруа. — Ам'че какво да сторя, херцогинйо, когато модата е такава; сега всичкитѣ дами искатъ дрѣхитѣ имъ да приличатъ на антични. . .

Катринъ. — Азъ ще ти гледамъ дамитѣ. С'богомъ, Леруа!

Леруа. — Херцогинйо! (*Покланя се низко и излиза прѣзъ дъсната задня врата. Лакея се подава въ коридора и се спира до лъвата врата*).

Катринъ. — (*съглежда го*). А, ей-сега ще дойде маршала. (*Бърза да облъче кашота си, на слугинята*). Приберѣте всичко това! (*Слугинята прибира всичко въ кутиятъ и си изнася прѣзъ вратата дъсна врата. Лефевръ влиза прѣзъ заднята лъва врата, която лакея затваря подиръ му*).

ЯВЛЕНИЕ ШЕСТО.

Катринъ и Лефевръ.

Катринъ. — (*закопча си кашота*). Прѣдстави си. . . Леруа не смѣе да примѣри на императрицата роклята. . . гледай ти смѣхъ. . .

Лефевръ. — (*сурово, ферля шапката си на масата*). Тукъ нѣма нищо смѣшно!

Катринъ. — (*очудено*). Какво е туй начумерено лице отъ тебѣ! . . . Що ти е? Отъ дѣ идешъ?

Лефевръ. — (*пристѣжва дѣтъ крачки и снѣма перчаткитѣ си*). Току-що обѣдвахме двама съ императора въ кабинета му.

Катринъ. — И затуй ли изглеждашъ чегато си се върналъ отъ она свѣтъ?

Лефевръ. — Прѣди всичко тѣй тѣй обѣдва, че дори не мож'си прѣдстави. Всички госби се слагатъ отеднѣжъ и той хапва отъ всѣка по малко, безъ никакъвъ разборъ: компотъ слѣдъ супа, сетнѣ сладоледъ, сетнѣ риба, сетнѣ сирене. И всичко туй вѣтрѣ въ десетина минути — едно, двѣ, три и готово! Изпозгорихъ си языка съ супата (*отдръгва се влѣво и сѣзва снѣгитѣ си перчаткитѣ*), безъ малко щѣхъ да се задавя съ рибата, а сега съмъ глaddenъ като куче! (*Фърля перчаткитѣ на масата*). И туй ми бѣше всичкия обѣдъ! (*Катринъ се смѣе съ гласъ*). Е, харесва ли ти се туй?

Катринъ. — Разбира се, това е доста забавно!

Лефевръ. — (*приближава се до масата*), Но, може-би, туй, което стана по-сетнѣ, не ще ти се види тѣй забавно; той ме повика на обѣдъ не да ме гощава, а да ми каже нѣщо за тебѣ!

Катринъ. За менѣ ли?

Лефевръ. — И само за тебѣ бѣ разговора ни.

Катринъ. — Извънредно голѣма честь! . . . А че по какъвъ поводъ. . .

Лефевръ. — По поводъ твоитѣ обноски, които не му се харесватъ.

Катринъ. — (*безъ да се мръдне отъ мѣстото си*). Ам'че какви сж пѣкъ чакъ толковъ особенни моитѣ обноски? . . .

Лефевръ. — Работата е тамъ, че ти нѣмашъ никакви обноски! Ида си въ кѣщи и те сварвамъ въ пѣлно negliже въ гостната и брътвишъ съ шивача. . .

Катринъ. — Ам'че примѣрвахъ си. . .

Лефевръ. — И съ голи рѣцѣ и плещи ли?

Катринъ. — Виджъ, когато се облѣка по вашата сегашна мода, тогава дѣйствително ще бѣда гола.

Лефевръ. — Ам'че тогазъ ти ще бѣдешъ въ общество — то е свѣсѣжъ друго нѣщо! Впрочемъ, всичко туй е дребна работа. . . а допото е, дѣто ти брътвишъ съ всѣкиго разни глупости, и сетнѣ те вдигатъ на гавра.

Катринъ. — Хичъ не ща да знамъ. . .

Лефевръ. — Разбери, че ние имаме извѣстно положение и трѣбба, както казва императора, да поддържаме нашия престижъ. Ами твоѣ начинъ на говорене? Херцогиня ли си ти, или каква? Нима, пущината, не можешъ да се научишъ да говоришъ придворно! Съ тебѣ човѣкъ просто може да охтикяса!

Катринъ. — Ще послушамъ думитѣ ти — ще се науча.

Лефевръ. — *(вдига раменъ, отива малко навжтръ вльво).* Отъ меня не може да се изискватъ такива работи. . . Азъ съмъ войникъ. . . дори иначе азъ не мога и да бъда. . . и съ това императора е съгласенъ. . . а пъкъ съ тебѣ е друго нѣщо, ти си дама!

Катринъ. — Добръ. . . и то ще стане. . . Ами още какво ти каза той?

Лефевръ. — Жена ви, каже, не умѣе да се държи, а тъй да върви работата не може! Туй е цѣлъ скандалъ! Всички се подиграватъ съ нея! И винаги тъй излиза, когато нѣкой се ожени сержантъ, и сетнѣ стане маршалъ. За щастие, каже, има още леснотия — парясване!

Катринъ. — *(уплашено).* Какво-о?

Лефевръ. — Разумѣва се, ние, каже, ще направимъ за господа Лефевръ нужното и прилично положение. Тя ще задържи имотитѣ си и ще получава тлъста пенсия. Поговорѣте съ нея часъ по-скоро! *(Отива малко навжтръ вдъсно).* И искамъ туй да се свърши вжтрѣ въ двѣ седмица!

Катринъ. — И всичко туй той ти го изтърси безъ никакви церемонии?!

Лефевръ. — Какви ти церемонии! Сжщо като въ строя: бървъ ходъ, маршъ! *(Отива задъ масата вльво. Пауза).*

Катринъ. — *(наблюдава го, тревожно).* Ами ти какво му каза?

Лефевръ. — Ако бѣше ти на мое мѣсто, какво щѣше да му кажешъ?

Катринъ. — Азъ ли?

Лефевръ. — *(излиза на авансцената вльво).* Да, ако той ти заговорѣше за парясване, за имоти, и за пенсия, ти какво щѣше да му кажешъ?

Катринъ. — *(сиднала на креслото вдъсно отъ масата, споква).* Какво щѣхъ да му кажа ли? Ето какво: не ми трѣбва нито замъцитѣ ви, нито паритѣ ви; имамъ си Лефевра и той ми стига! Когато обичашъ нѣкого въ нужда, когато нѣколко години подредъ дѣлишъ съ него скърби и радости, когато плачешъ надъ първата му рана и ликувашъ при първата му побѣда, тогава не мож'се отдѣли отъ него! Нашето минало ни е свързало въ едно тѣло и въ една душа. Разкъсайте ни на половинъ и двѣтѣ половини пакъ ще се сраснатъ. Ето що бихъ му отговорила, и ти трѣбваше именно туй да му кажешъ, ако имаше сърдце! *(На край заплаква).*

Лефевръ. — *(все още сурово).* И защото имамъ сърдце — азъ му доложихъ сжщото това.

Катринъ. — *(радостно).* Лошавъ човѣкъ си! Защо не ми го каза туй още отначало? . . . Мой милчкий, хубавичкий, златний! Хъ де, разправи ми всичко! *(Съда на креслото вльво отъ масата).* Ами слѣдъ туй? Какво приказвахте. . .

Лефевръ. — Слѣдъ туй ли? Слѣдъ туй императора се намуси.

Катринъ. — Това си го очаквахъ. . . ами слѣдъ туй?

Лефевръ. — Слѣдъ туй ли? Зафана да настоява, да съмъ ти прѣдадѣлъ желанието му. Тогава му рекохъ: „Смилѣте се, ваше величество, уволнѣте ме, защото ме е страхъ, че тя ще ми извади очитѣ!“

Катринъ. — Досуцъ право! Дори менѣ ми мина прѣзъ ума таквозъ нѣщо!

Лефевръ. — Слѣдъ туй той фърли табакерата си на масата и завика: „Въ такъвъ случай, азъ самъ ще поприказвамъ съ нея още тая вечеръ; моитѣ очи тя не може извади!“

Катринъ. — Ам'че отдѣ знае!

Лефевръ. — Съ тия думи ме изирати и ето ме тукъ! Довечера или утрѣ заранъ, навѣрно, той ще те повика и ще ти говори ва парясване. Ами дали не му се е оплакала императрицата?

Катринъ. — Отдѣ на кждѣ се е пѣхнало туй въ главата ти? Азъ знамъ, че сж ме наклопали прѣдъ него миличкитѣ му сестрици. Тѣ ме мразятъ отколѣ, задѣто азъ бѣхъ добръ съ Жозефина, противъ която тѣ вършаха какви не работи! (*Става и бързо отива вдѣсно*). Ако не бѣше императора, тия двѣ патки щѣха да си стоятъ въ тѣхния островъ, па и до сега щѣха да пдетатъ чорани и да ядатъ лещена черба! (*Отива навжтрѣ*). Еднѣжъ азъ си го казахъ туй отъ конецъ до копецъ на маркиза Ровиго.

Лефевръ. — Кому? На маркиза Ровиго ли?

Катринъ. — (*връща се на авансцената*). Че какво? Белкинь ще взема да се церемоня съ тѣхъ?

Лефевръ. — И, навѣрно, тя ще е разправила всичко на княгинитѣ.

Катринъ. — Ам'че и азъ туй търсѣхъ.

Лефевръ. — А, сега разбрахъ отдѣ духа вѣтъра.

Катринъ. — Азъ съмъ ти казвала, че тѣ ми отмѣщаватъ. И сега тѣ ликуватъ, и си мислятъ, че сж постигнали цѣльта си и сж се домогнали до моето парясване. . . ала надали ще ги огрѣе!

Лефевръ. — Туй е тѣхна работа, ами знаешъ ли, че императора ми нагласилъ моята бждаща жена.

Катринъ. — Приемницата ми ли?

Лефевръ. — (*смѣешкомъ*). Да!

Катринъ. — Коя е тя? (*Сѣда на креслото наредъ съ Лефевра и го фаща за ржката*). Кажй ми де, коя е?

Лефевръ. — Нѣма да ти я кажа, защото ще ѝ сториншъ нѣщо.

Катринъ. — Честна дума, нѣма хичъ нищо да ѝ сторя!

Лефевръ. — Азъ те знамъ. . .

Катринъ. — Право ти казвамъ, нѣма да ѝ направя нищо!

(Глади го по бузата, и му се влезе). Миличкий, хубавичкий, бжди тѣй добричѣкъ, кажи ми, коя е? (Двамината се смѣятъ).

Лефевръ. — Познай де!

Катринъ. — Познавамъ ли я азъ?

Лефевръ. — Познавашъ я.

Катринъ. — Хубавичка ли е?

Лефевръ. — (смѣешкомъ). Грозотия и суха като кибритка!

Катринъ. — (смѣешкомъ). Значи, амия — таквазъ ти и трѣбва, никаквико н'едни! (Щили го по лъвата рѣка). Туѣ ще те накара да се откажешъ. . . Ами тя отъ знатнитѣ ли е?

Лефевръ. — Княгиня е.

Катринъ. — Ами ако прочете написаното на ржката ти: „Sans-Gêne за прѣвъ цѣлъ животъ“.

Лефевръ. — Дяволъ го взелъ! Хичъ не съмъ и помислялъ за туѣ!

Катринъ. — Какъвъ суратъ ще ти направи? Па и ти сжщо, а? „За прѣвъ цѣлъ животъ“ — чувашъ ли, нещастний човѣче, „за прѣвъ цѣлъ животъ“! (Прѣръвѣща го). Не, никому нѣма да те дамъ!

Лефевръ. — Чакай! Ще ме одушишъ!

Катринъ. — (въ сжщата поза). Кажи ми още сегичка, че ти, както напръжжъ, обидашъ твоята „Sans-Gêne“!

Лефевръ. — Азъ. . . азъ. . .

Катринъ. — (пуца го). Кажи ми, че ти я обидашъ таквазъ, каквато си е. . . съ всичкитѣ ѣ лоши обноси. . .

Лефевръ. — (оправя се). Да, колкото за обноситѣ ти — не ще и приказка. . .

Катринъ. — Тѣй да бжде, прощавамъ те. Азъ ще ти дамъ една княгиня, вѣ! (Перва го по бузата, съда на колъчнѣтъ му, и фаща главата му съ дѣтѣ си ржкъ. Заднята лъва врата се отвара, влиза Жасменъ и ти сълежда; махва ржка въ знакъ на негодувание, и слѣдъ туѣ кашля изкуственно).

Катринъ. — (скоква). Дяволъ го взелъ, свѣриха ни!

Жасменъ. — (величественно). Негово сиятелство графъ Найперъ пита: ще благоволи ли херцогинята да го приеме?

Катринъ. — Разбира се! Покани го!

Жасменъ. — (гледа я). Усмѣлявамъ се да доложа. . . че херцогинята е въ капотъ. . .

Катринъ. — (запръща се). Нищо! Ние сме си наши хора! Покани го! (Жасменъ излиза).

Лефевръ. — (става и отдръгва креслото). Какво ли ще го носи посемсега? (Жасменъ звежда Найпера и излиза, като затвара вратата. Лефевръ присръща Найпера и му стиска ржката. Катринъ се отдалечава навжтрѣ въдъсно).

ЯВЛЕНИЕ СЕДМО.

Катринъ, Лефевръ, Найперъ (*въ форма на австрийски генералъ*).

Лефевръ. — Заповѣдайте, драгий графе!

Найперъ. — Здравѣйте, маршале!

Катринъ. — (*протѣга му ржка*). Ще ме извините, че съмъ облѣчена домашно! (*Найперъ се приближава бързо до Катринъ, цѣлува ѝ ржка, Лефевръ излиза влѣво на авансцената*).

Найперъ. — О, моля ви се, безъ церемонии! Авъ знамъ, че се намирамъ между добри и вѣрни приятели. . . И затуй азъ си позволихъ да дойда у васъ въ такова врѣме. Дойдохъ да си взема съ васъ с'богомъ!

Катринъ и Лефевръ. — С'богомъ ли?

Найперъ. — За жалость, да! (*Излиза съ Катринъ на авансцената вдѣсно*). Принуденъ съмъ да замина още днесъ. . .

Катринъ и Лефевръ. — Принуденъ ли?

Найперъ. — Да! Какво да се прави? Авъ се сродихъ тѣй съ васъ, и азъ, така да кажа, зафанахъ да ви имамъ като свои. . . (*Слага шапката си на масата*). А сега ще трѣбва да се раздѣлимъ, и то за винаги!

Катринъ. — За винаги ли?

Найперъ. — Нѣма вече да се връщамъ въ Франция.

Катринъ. — Не може да бжде!

Лефевръ. — Ам'че защо? (*Съда на креслото всрѣдъ и поканва Найпера да съдне на стоящето отсрѣща масата кресло*).

Найперъ. — Прѣди половинъ часъ херцогъ Ровиго ми съобщилъ волята на императора, споредъ която трѣбва, прѣди да съмне, да излѣза отъ двореца, да отида до границата по най-късия пѣтъ и нивга да не се връщамъ въ Франция.

Катринъ. — Ам'че защо? (*Съда на креслото вдѣсно*). По коя причина?

Лефевръ. — Какво може да има противъ васъ императора?

Найперъ. — Всичката ми вина се състои въ това, че азъ съмъ вѣренъ на девиза си: „прѣданность“. (*Съда*). Откакъ нося сабя, азъ винаги съмъ билъ вѣренъ на призванието си и отечеството си, па и иначе азъ не мога да се държа, бжда ли на служба като войникъ или дипломатъ. Авъ съмъ считалъ за честь да бжда приятелъ на нещастния херцогъ Енхенски. А туй Наполеонъ нивга нѣма да ми го прости! И той много пѣти ми е давалъ да го почувствувамъ. Въ денътъ, когато бѣ рѣшенъ бракътъ му съ нашата ерцхерцогиня, прѣдставенъ му бѣше спаскъ на офицеритъ, които трѣбваше да придружаватъ Мария-Луиза въ Франция. И той зачеркна името ми съ такава злоба и раз-

дражение, като че ли искаше да ме удари по лицето! Едвамъ-едвамъ той надви умразата си къмъ меня, когато ме видѣ въ свитата на Метерниха, когото придружавахъ тукъ, и то само за туй, защото моето официално положение ми осигоряваше пълна неприкосновеностъ. Съ една дума, той ме мрази и сега съ жаръ се улови о доставения му отъ неговата услужлива полиция прѣдлогъ да се отгърве отъ меня. Обвиняватъ ме, че съмъ завързалъ въ двореца нѣкаква-си любовна интрига.

Катринъ. — Вижъ каква била работата!

Лефевръ. — Вие знаете, драгий графе, колко е строгъ императора за тия работи!

Катринъ. — А особено слѣдъ втората си женидба!

Найперъ. — *(става и извежда книжника отъ джеба на джилетката си. Лефевръ сжичъ става).* Его паспорта ми — бждѣте тѣй добъръ да го визирате; казаха ми днесъ, че вие сте биле назначенъ комендантъ на двореца. *(Дава Лефевру паспорта си).*

Найперъ. — Ако е възможно, не дѣйте ме бави, за меня е скъпа сега всѣка една минута.

Лефевръ. — *(стиска му ржката).* Ей-сега самъ ще направя всичко и ще ви дамъ паспорта. Почакайте само нѣколко минути. *(Отваря цървата лъва врата и излиза. Найперъ го придружава до вратата. Катринъ сѣда на креслото вдѣсно отъ масата съ лицето къмъ Найпера).*

ЯВЛЕНИЕ ОСМО.

Катринъ и Найперъ.

Катринъ. — Елате тукъ. Искате ли да си поприказваме откровеничката, като добри приятели?

Найперъ. — Съ васъ — винаги! *(Минава между креслата до самата маса).*

Катринъ. — Вашия романъ. . . е една проста интрижка, нищо по-вече, нали?

Найперъ. — *(промъква).* Разбира се.

Катринъ. — Не дѣйте ме лъга! Въ очигъ ви личи извънредно много скърбъ, за да ви повѣрвамъ.

Найперъ. — Позволѣте ми. . .

Катринъ. — *(живо).* За името не ви питамъ. . . Ала азъ не искамъ да си допустана, че можете да се рѣшите на нѣкоя безумна постъпка.

Найперъ. — Какво искате да кажете? *(Навежда се, облякнѣтъ върху масата на лъвата си ржка, къмъ Катринъ, която го гледа вторачено и слава върху му дъсницата си).*

Катринъ. — Амж наистина ли заминавате?

Найперъ. — Слѣдъ четвъртъ часъ! Навѣрно, файтона вече е дошелъ.

Катринъ. — И вие искате да замините, безъ да се простите? Дори и не искате да видите оная? . . . Чуйте какво ще ви кажа, — не дѣйте кри, азъ съмъ ви стара приятелка и менѣ можете да ми кажете всичко!

Найперъ. — (*тръшва се на креслото, съ отслабналъ гласъ*). Щомъ е тъй. . . заповѣдайте. . . азъ нѣма да замина!

Катринъ. — Обзалагате ли се?

Найперъ. — Само, моля ви се, тукъ да си остане! Вие познахте: туй не е нѣкоя мимолетна интрига, въ която сърдцето нѣма смѣса, а печалната история на цѣлия ми животъ! Тая жена, отъ която днесъ ме раздѣлятъ вече втори пътъ, азъ познавамъ още отъ дѣте, и не помня нито единъ день, въ който да не съмъ я обичалъ! И при всичко, че по положението си тя да е стояла много по-високо отъ меня, но все пакъ въ глѣбината на сърдцето си азъ съмъ питаялъ най-розови надѣжди. . . току до деньтъ. . .

Катринъ. — Въ който я омжиха за друго ли?

Найперъ. — Да!

Катринъ. — И мъжъ ѝ я доведе въ Франция?

Найперъ. — Да, въ Франция!

Катринъ. — (*приближава се до него, тихо*). Да не е жената на Метерниха?

Найперъ. — (*живо*). Не! Какъ може да го побере умътъ ви?

Катринъ. — (*тихо*). Графиня Естерхази ли?

Найперъ. — (*усмихва се печално*). Ам'че нали казахте, че не ви интересува името?

Катринъ. — Да, имате право! Ала азъ не щѣхъ да бжда жена, ако не умирахъ отъ любопитство да науча всичко. Е добръ. . . вие дойдохте подирѣ ѝ въ Парижъ. . . и се срѣщате. . .

Найперъ. — Много рѣдко. . . и нивга насамъ! Пазятъ я стотина очи и въ течение на цѣлъ мѣсець азъ едвамъ-едвамъ мога да размѣня съ нея двѣ-три думи.

Катринъ. — Навѣрно, мъжлето ѝ даячъ не ще ѝ вѣрва! И той е въ правото си! И безъ друго сега той ви изнужда отъ тукъ?

Найперъ. — Да, слѣдъ една бурна сцена, която той ѝ направи днесъ послѣ обѣдъ.

Катринъ. — Ами отдѣ се научихте?

Найперъ. — Отъ самата нея. Прѣзъ вѣме на концерта тя, цѣла блѣдна и треперяща, ми пришегна: „Страшна сцена — заради васъ! Не дѣйте заминава, доклѣ не си поприказваме!“

Катринъ. — (*тревожно*). Ами дѣ ще си поприказвате? У тѣхъ ли?

Найперъ. — У тѣхъ е невъзможно, особено въ туй вѣме.

Ето какво искамъ да сторя: ей-сега ще потегля. Слѣдъ като отмина половинъ километръ отъ двореца, ще изкоча отъ колата, ще поржчамъ на коларина да ме чака, и ще се върна назадъ прѣзъ гората въ замъка; тамъ ще ме скрие една жена, която е на служба при нея и ѝ е доста близка.

Катринъ. — И, навѣрно, всичкома ви: и близката дама, и прѣдметъ на вашата страсть и васъ самия — ще ви накичатъ едно хубавичко!

Найперъ. — О, ние ще пипаме прѣдпазливо!

Катринъ. — Каква ти прѣдпазливостъ — вие просто сте полудяли!

Найперъ. — Ам'че мога ли да се откажа отъ срѣщата, която тя ми опрѣдѣли?

Катринъ. — Хубава срѣща ще бѣде, нѣма какво да се каже! Не, по-добрѣ ще бѣде тя да ви чака напусто, отколкото да ви фанатъ и тримата.

Найперъ. — Вие забравяте, херцогинйо, че азъ обичамъ тая жена и нивга вече нѣма да я видя!

Катринъ. — Всичко туй го разбирамъ много добрѣ. (*Фаща го за ржката*). И пакъ ви моля да не правите туй! Съ това нѣма да помогните на нещастieto, а рискътъ е голѣмъ, и всичко това е безцѣлно; напokonъ, то не е и честно. Вие посѣгвате на доброто име на една омъжена жена! (*Найперъ махва ржка*). Да, то е и неблагоприятно!

Найперъ. — (*посль пауза*). Амж туй много тревожи ли ви?

Катринъ. — Страшно!

Найперъ. — Искате ли да ви успокоя?

Катринъ. — Да.

Найперъ. — И да ви дамъ честна дума, че нѣма да сторя тая безумна, споредъ васъ, крачка? . .

Катринъ. — Нищо не значи, че ще дадете честна дума, трѣбва и да я сдържите!

Найперъ. — (*става*). Моля ви се. . . Азъ ще я сдържа!

Катринъ. — Рѣшено ли?

Найперъ. — Рѣшено.

Катринъ. — (*става*). Вие ще замините и нѣма да се върните, нали?

Найперъ. — Ще замина и нѣма да се върна!

Катринъ. — Вижъ, това ми се харесва! (*Стиска му силно ржката*). Вие не можете си прѣдстави колко се радвамъ, че изкрѣнкахъ отъ васъ тая дума! Иначе не щѣхъ да спя цѣлата нощъ! (*Лефеврътъ влиза ирѣзъ иврзата мѣва врата, пристъжава тихо и ирѣ-прочитва паспорта. Найперъ го присрѣща, Катринъ се отдръгва едѣсно*).

ЯВЛЕНИЕ ДЕВЕТО.

Катринъ, Найперъ, Лефевръ.

Лефевръ. — Готово е, приятелю, но кой можеше да си помисли, че менъ ще се падне печалната длъжност да подпиша тая злочеста книжка? *(Подава му паспорта).*

Найперъ. — *(гура го въ книжника си).* Благодаря ви, маршале! *(Заднята лъва врата се отваря и се подава Жасменъ).*

Жасменъ. — *(докладва отъ вратата).* Негова свѣтлость херцогъ Огрантски! *(Остава при вратата).*

Катринъ. — Фуше! За Бога, не продумвайте прѣдъ него нито дума! *(Фуше влиза. Лефевръ го присръща и му протъпа ржка. Найперъ отива до масата и си взема шапката).*

ЯВЛЕНИЕ ДЕСЕТО.

Същитѣ и Фуше.

Лефевръ. — Здравѣй, драгий ми херцогче. . .

Фуше. — Здравѣй, драгий ми маршале! . . *(Отива задъ масата).* Херцогинйо!

Катринъ. — *(посочва кивота си).* Ще ме извините!

Фуше. — Напротивъ, азъ ви моля да ме простите за тъй неочакваното ми дожаждане. . . А. . . графъ Найперъ. . . азъ мислѣхъ, че вече сте заминали?

Катринъ. — Какъ? нима вие знаете?

Фуше. — Както винаги — всичко!

Найперъ. — *(тревожно).* Всичко ли?

Фуше. — Ала азъ мълча — нито гъкъ! Въ туй е разликата между меня и моя приемникъ. Той нивга нищо не знае, а пъкъ раздръква всичко! *(Отива влѣво. Найперъ отива навжрпъ и стиска ржката на Лефевра, а Катринъ го послѣдва).*

Найперъ. — Е, мили приятели, с'богомъ! *(На Катринъ).* Ще ми позволите ли?

Катринъ. — *(подлага му бузата си).* Какъ не! *(Найперъ я цѣлува).*

Лефевръ. — *(стиска му ржката).* Не „сбогомъ“, а до виждане!

Найперъ. — *(грознато).* Кой знае, кога и дѣ ще се видимъ. *(Покланя се отдалеч на Фуше).* До виждане, херцогче?

Фуше. — На добъръ ви часъ, графе! . . *(На страна)* И скоро връщане! . . *(Найперъ излиза прѣзъ лъвата задня врата съ Лефевра. Катринъ сѣда на второто отъ масата кресло. Жасменъ стои до вратата).*

Катринъ. — (*избърсва си сълзитъ*). Бѣдня Найперъ! той ни бѣ тѣй близъкъ — и его че трѣбва да се раздѣлимъ!

Фуше. — Какво да се прави! падналъ въ немилость! За него днесъ императора се кара съ императрицата!

Катринъ. — Съ императрицата ли?

Фуше. — Да, нейно величество дори и прѣвъ врѣме на концерта трепера цѣла.

Катринъ. — (*на страна*). А, его коя обичалъ той! (*Силно*). И сега какво щастие, че той заминава и нѣма вече да се върне.

Фуше. — (*весело*). Отгдѣ можете да знаете? Слѣдъ 89 година у насъ всичко е възможно. Всеки пакъ, щомъ ви видя, херцогиню, си спомнямъ пророческитѣ ви думи: „Вие ще станите само тогава министръ, когато азъ стана херцогиня!“ Вие сте херцогиня, а азъ бѣхъ и ще бъда пакъ министръ! (*Влиза Лефевръ и се сирира задъ масата. Жисменъ излиза, вратата остава отворена*).

Лефевръ. — Върви се обличай—ще закъснѣешъ!

Фуше. — Да, врѣме е. . . отъ минута на минута може да дойде кралица Неаполитанска.

Лефевръ. — Чувашъ ли? (*Фаща я за ржката и я извежда прѣвъ дъсната врата*).

Катринъ. — (*вървишкомъ*). Азъ май не съмъ дипъ разположена да любезнича съ нея. . .

Лефевръ. — Е, по-скоро де!

Катринъ. — И всичкото това посрѣщане чегато е за смѣхъ на кокошкитѣ! (*Излиза прѣвъ дъсната врата. Лефевръ се приближава до масата и туря перчаткитѣ си*).

Фуше. — Силно казано, ала върно. (*Излиза на авансцената*). Азъ дойдохъ с'раничко, за да ви прѣдупрѣдя относително една интрига.

Лефевръ. — (*аристжива тревожно къмъ него и нимва къмъ вратата, прѣвъ която излѣзе Катринъ*). Противъ. . .

Фуше. — Противъ херцогинята. . . Сестритѣ на негово величество сж се заклѣли какъ-какъ да ѝ отмѣстятъ. . .

Лефевръ. — Туй го знамъ!

Фуше. — И днесъ тѣ ще дойдатъ тукъ само да я изкарать съ подигравки отъ търпѣние, да я принудятъ да имъ каже нѣкоя обидна дума и да постигнатъ изваждането ѝ отъ двореца. (*Слага си шапката на масата и сѣда*).

Лефевръ. — Благодаря ви. Азъ ще я прѣдупрѣдя! (*Сѣда на креслото вдѣсно отъ масата*). Но нима вие мислите, че тѣ ще се рѣшатъ да сторятъ това въ мое присѣствие?

Фуше. — Прѣдъ нищо нѣма да се спратъ, защото тѣ знаятъ рѣшението на императора да ви париса.

Лефевръ. — Днесъ той ми каза за това.

Фуше. — Знамъ, на обѣдъ. Какво да се прави, драгий ми приятелю, тоя великъ човѣкъ има неразбраната слабостъ да жени и парясва хората, безъ да взема прѣдъ видъ тѣхнитѣ лични симпатии.

Лефевръ. — Чудя се, отдѣ можете да знаете, що ми е казалъ императора, като знамъ че бѣхме само двамина.

Фуше. — Въ двореца има маса агенти.

Лефевръ. — Дори и въ кабинета на императора?

Фуше. — Всѣкъждѣ!

Лефевръ. — Но, надѣвамъ се, че не и у дома?

Фуше. — Разбира се, че и у васъ. Прѣзъ врѣме на посрѣщането у васъ ще има най-малко двамина, единия въ коридора, а другия тукъ, въ салона.

Лефевръ. — Ами вне познавате ли ги?

Фуше. — Какъ не!

Лефевръ. — Кажете ми ги, моля ви се! Ще си ги изпровода съ камшикъ!

Фуше. — Какво приказвате! Това е служебна тайна!

Лефевръ. — *(замислено)*. Значи и Савари знае всичко това? И дѣто ще се каже, нему е извѣстно, че, макаръ и да му отстѣпихте министерския си портфель, вне пакъ се възнаграждавате съ лихва въ успѣха си?

Фуше. — Драгий ми приятелю, ето по какво можете да опѣните способноститѣ на новия министръ на полицията: той хичъ нищо не знае!

Лефевръ. — Ами агентитѣ му?

Фуше. — Тѣ продължаватъ да служатъ на меня! *(Прѣзъ заднята лѣва врата влизатъ Жасменъ и двамина лакеи. Жасменъ отваря и дѣсната задня врата. Лакеитѣ се изправятъ въ коридора прѣдъ дѣтитъ задни врати. Жасменъ отива при пѣрвата дѣсна врата).*

Лефевръ. — Е, тогава работата е друга! *(Поканенитѣ влизатъ отлѣво. Канонвилъ влиза съ гоститѣ).*

Фуше. — Ето и гоститѣ ви! *(Става, взема си шапката и се отдръзва влѣво. Лефевръ става, присрѣща Канонвиля и му стиска ржката. Придружавающитѣ Канонвиля гости минаватъ прѣзъ коридора и влизатъ прѣзъ дѣсната врата).*

Лефевръ. — Добръ дошде! Извинявайте, че жена ми я нѣма още! Тя ей-сегичка ще излѣзе!

ЯВЛЕНИЕ ЕДИНАДЕСЕТО.

**Сщитѣ, Савари, Канонвиль, Мортимеръ, Лористанъ,
Корсо, офицери, мъже (облъчени придворно), госпожи
Савари, Басано и жени (облъчени бално).**

(Всичкитѣ влизатъ прѣзъ заднята лѣва врата, ржкватъ се съ Лефевра, съставляватъ групи, събиратъ се, разирѣсватъ се и водятъ оживени разговори прѣзъ всичкото врѣме).

Лефевръ. — (ржкува се съ Канонвиля). Колко се радвамъ, че ви виждамъ, драгий ми Канонвиль!

Канонвиль. — Вие сте доста любезенъ, драгий ми маршалъ! . . (Лефевръ отива да се ржкува съ другитѣ юсти. Канонвиль се приближава до Фуше). Здравѣйте, херцоге!

Фуше. — Здравѣйте! Ам'че азъ се научихъ, че сте биле въ Испания? . .

Канонвиль. — Току-що се завърнахъ. . . ходихъ тамъ курьеръ. (Корсо влиза прѣзъ лѣвата задня врата и отдалечъ слѣди Фуше. Вдѣсно навжтръ—група юсти, които говорятъ съ Лефевра). Трѣбваше да измина безъ почивка триста и петдесетъ километра. (Приближава се до Фуше и го запитва тихо). Бждѣте тѣй добъръ, драгий ми херцоге, да ме удостоите поне съ двѣ думици, за да мога да се ориентирамъ, та да не сторя нѣкоя глупость. Кажете ми, кой се ползува сега съ разположението на кралица Неаполитанска, все пакъ Жюно ли?

Фуше. — Все той! А пъкъ прѣдъ княгинята-сестра, дори нѣма и да повѣрвате—Фонтанъ! (Приближава се влѣво до Корсо, който му се покланя низко; той му отвръща съ вдигане рѣжа. Слѣдъ като размѣняватъ мимически съ него нѣколко думи, поивкава Лефевра). Драгий херцоге, шеваље Корсо иска да ви го прѣдстави.

Лефевръ. — (приближава се бързо и се ржкува). Доста, доста ми е приятно! . .

Корсо. — Ваша свѣтлость! (Покланя се низко. Лефевръ отива вдѣсно навжтръ и се ржкува съ влѣзлитѣ нови юсти).

Фуше. — (похлупасно на Корсо). Ами какво стана Найперъ?

Корсо. — (тихо). Замина!

Фуше. — Да не допустните връщането му!

Корсо. — Слушамъ, херцоге! (Покланя се низко, отдръива се навжтръ, вѣзира се между юститѣ, и отъ врѣме на врѣме се вслушва въ разговоритѣ имъ. Лефевръ отива до ирѣдната дѣсна врата, при която стои Жасменъ. Савари и жена му влизатъ прѣзъ заднята дѣсна врата, сиратъ се ирѣдъ огнището и разговарятъ съ юститѣ).

Лефевръ. — Херцогинята я нѣма още! (Жасмену). Жасменъ,

кажете на херцогинята да побърва, — всичкитѣ гости вече дойдоха! Ей-сега ще пристигнатъ и кралевскитѣ особи.

Жасменъ. — Слушамъ. (*Излиза*).

Лефевръ. — (*приближава се до Савари*) Здравѣйте, Савари! (*Стиска му ръката*). Херцогинйо! (*Покланя се на жена му*).

Г-жа Савари. — (*пръвъ връже на разговора излиза съ мъжа си напредъ*). Ние май сме дошле много рано?

Лефевръ. — (*отчаянно*). Право, не знамъ какво направи жена ми. . .

Савари. — (*пръсича го и посочва Фуше*). Че защо казвашъ рано? Ето, господинъ херцогъ дошелъ прѣди насъ. (*Отива съ жена си всрѣдъ. Фуше пристъига и се здрависва съ г-жа Савари*).

Фуше. — Такавъ ми е навика. Винаги и всѣкждѣ прибързвамъ по-раничко отъ васъ. (*Цълува ръка на г-жа Савари*).

Савари. — Какво да се прави? Касметъ! (*Отива навътръ и се ръкува съ женитѣ. Фуше услужва на г-жа Савари да съдне на камашето, до нея се примъква г-жа Басано, гърбомъ къмъ публиката; Фуше приказва съ тѣхъ. Канонвилъ се разхожда, минава пръвъ мѣвата задня врата и се присъединява до групата, съ която е Фуше. Той му отстъпва и се приближава до Лефевра*).

Фуше. — Ами дѣ е херцогинята?

Лефевръ. — Не ме питайте. . . ще се прѣсна отъ ядъ! . .

Савари. — (*продължава разговора*). Нѣщо по-добро той не можаше да стори, освѣнъ веднага да замине.

Г-жа Басано. — За Найпера ли казвате?

Савари. — Да, графинйо!

Г-жа Басано. — Извѣстна ли ви е причината за заминването му?

Савари. — (*мължкомисленно и важно*). Причината е една отъ най-сериознитѣ! (*Отдръпва се назадъ*).

Фуше. — (*доста силно*). Виждате ли, той не се рѣшава да ви каже каква е тая сериозна причина.

Г-жа Басано. — Ами вие знаете ли я?

Фуше. — Страхъ ме е. . . (*Женитѣ го заобикалватъ*).

Женитѣ. — Молимъ, кажете ни я!

Фуше. — Амж съ едно условие, mesdames: че ще я забравите веднага, щомъ удовлетворите любопитството си, нали?

Женитѣ. — Ще я забравимъ, ще я забравимъ!

Фуше. — Мога ли да се надѣвамъ?

Женитѣ. — Разбира се, разбира се! Заклѣваме ви се!

Фуше. — (*полушепнишкомъ, доста любезно*). И тѣй. . . прѣдставѣте си, че съмъ ви разправилъ всичко и вие всичко сте забравили вече. (*Покланя се и отстъпва навътръ. Женитѣ оставатъ докачени*).

Г-жа Басано. — Той е просто нетърпимъ!

Жасменъ. — (влиза отъ по-рано прѣзъ отворената дясна врата и се изгнисува при задната дясна врата). Нейно величество кралица Неаполитанска! (Всички ставатъ. Лефевръ гърчи да я присрѣщне. Между гоститѣ се образува проходъ. Лефевръ пострѣща кралицата и върви прѣдъ нея, гърбомъ къмъ публиката. Тя минава върдъ шалера отъ гости, и имъ се покланя изъ-лека. Мжсетъ се покланятъ низко, а женитѣ стгузватъ глбоки реверанси).

ЯВЛЕНИЕ ДВѢНАДЕСЕТО.

Сжщитѣ, кралица Каролина Неаполитанска, (млада блондинка), княгиня Елиза (брюнетка), Жарденъ и единъ придворенъ.

Жасменъ. — (докладва). Нейно височество княгиня де Линь! (Лефевръ се покланя низко на княгинята, вървяща слѣдъ Каролина).

Каролина. — (спира се на авансцената и безъ да съдне). Азъ не виждамъ херцогиня Данцигска, господинъ маршале!

Лефевръ. — Извинявайте, ваше величество, херцогинята е малко болнава. . .

Каролина. — (гроснато). Я гледай ти!

Лефевръ. — (на дѣтъ). Единъ слабъ припадъкъ. . . тя ей-сегичка ще дойде и лично ще се извини прѣдъ ваше величество!

(Каролина и Елиза излизатъ върдъ. Мжсетъ се сбиратъ навжтръ едъсно, а женитѣ — задъ масата вълво. Лефевръ отива до дясната врата, очаквающъ жена си).

Каролина. — Какъ ви се види тая херцогиня! Ам'че тя трѣбваше да ни посрѣщне!

Елиза. — Азъ мисля, че най-добрѣ ще сторимъ да си идемъ още сега.

Каролина. — Напротивъ, ние трѣбва да останемъ и хубавичко да си я набрудимъ за тая ѳ дървостъ. (Отсгиватъ вълво: Каролина до дясното кресло, стояще вълво отъ масата, Елиза до второто, а женитѣ се намѣстватъ задъ тяхъ. Лефевръ прѣминава и се изирава до отвореното кресло едъсно отъ масата, до него малко по-едъсно — Катринъ).

ЯВЛЕНИЕ ТРИНАДЕСЕТО.

Сжщитѣ и Катринъ. — (ситуа се бързо прѣзъ отворената дясна врата тъкмо когато княгинитѣ се покланятъ на женитѣ, тя е облъчена парадно и се сблъсква о Лефевра, който нетърпеливо се кани да отвори вратата).

Лефевръ. — (фаща я за дъсницата и я дърпа настръдъ, полушласно). Не можа ли, дяволъ те взелъ, да излѣзешъ три минути по-рано?

Катринъ. — (полушласно). Не ме закачай. . . Тая проклѣта рокля. . . не ме стигатъ копчетата. . .

Лефевръ. — Ивини се хубавичко. . . Хемъ опичай си ума и мисли, какво говоришъ. . .

Катринъ. — Добрѣ, добрѣ. . . навѣрно, тия пауни сж дошле тукъ да ме докѣчатъ. . . знамъ си азъ! (Приблѣжава се съ Лефевра до княгинитѣ, които се извръщатъ гърбомъ къмъ нея и се правятъ, че не я забѣлѣзватъ).

Лефевръ. — Ваше величество. . . ето херцогинята. . . (Движение. Каролина и Елиза се обръщатъ. Всички жени, освѣнъ княгинитѣ, ѝ отвръщатъ съ реверансъ. Мжжетъ се покланятъ).

Каролина. — (кисело-сладко). Вие ни заставихте доста длѣжко да потъжимъ за васъ, херцогинѣю!

Катринъ. — (минава край Лефевра вгърдъ). Моля ваше величество, ваше височество и господа гоститѣ да ме извинятъ. . . ала когато трѣбва да се обличатъ такива парадни дрѣхи. . . (Лефевръ отчаяно маха ръка и отива малко навжртъ. Чува се сдържанъ смѣхъ). Безъ малко щѣхъ да се прѣсна отъ ядъ. . . (Съда. Женитѣ се затулятъ задъ вѣтрилата си и силно се киркатъ. И тя подкачва да си вѣе и се мжчи да бѣде любезна). Ам'че какво е туй, вие съ нищо не се занимавате? Дѣ е билъ умътъ на маршала, та не ви е прѣдложилъ нѣщо рахладително? (Отива при Жасмена, стоящъ навжртъ, и му поръчва. Той излиза вдъсно. Женитѣ, заобикаляюща княгинитѣ, се подсмиватъ).

Г-жа Савари. — Съ какво ли пѣкъ ще ни угоста?

Г-жа Басано. — (на Елиза). Дѣ сме попаднали, княгинѣю? (Послѣдната свива раменъ).

(Двамина лакеи, водими отъ Жасмена, донасятъ чаши съ вино, точено, сладкиши и славатъ таблитѣ на масата. Жасменъ слага на масата богатъ чайнъ сервизъ Между гоститѣ оживенъ разговоръ и смѣхъ).

Катринъ. — (на Фуше). Какво се киркатъ, — затулени задъ вѣтрилата си?

Фуше. — Тѣй ви се струва.

Катринъ. — (тревожно). Да не съмъ казала нѣкоя глупостъ?

Фуше. — Нѣма нищо подобно.

Катринъ. — Азъ виждамъ много добрѣ, че тѣ на меня се присмиватъ. Ала тѣ досущъ ще ме смутятъ. . .

Фуше. — Но вие не дѣйте се стѣснява. . . отукъ на тѣй гледайте все меня. . . ако взема да смъркамъ тютюнъ. . . свършвайте приказката си. . . иначе, току-речи, наистина ще кажете нѣщо издишно!

Катринъ. — Прѣкрасно! (*Приближава се до масата.*)

Фуше. — (*на страна.*) Нещастна жена. . . съжелявамъ я много! . .

Катринъ. — (*на Каролина, прѣсилено-любезно.*) Мога ли да помоля ваше величество да сръбните една чаша чай?

Каролина. — (*сухо.*) Не, благодаря.

Катринъ. — (*на Елиза.*) А васъ, ваше височество?

Елиза. — Благодаря.

Катринъ. — И вие като меня. . . азъ не мога ти сръбна горещъ чай. . . Може-би да обичате нѣщо по-силно. . . чашка глювайнтъ.

Каролина. — Нито чай, нито глювайнтъ. (*Женитъ прихвагъ.*)

Лефевръ. — (*приближава се до масата съ чашата си, тихо на Катринъ.*) Не ги прѣслияй. . .

Катринъ. — (*тихо.*) Трѣбва да имъ покажемъ, че и ние разбираме отъ деликатни обноси. . .

Лефевръ. — (*тихо, но настоятелно.*) Казвамъ ти — не ги прѣслияй! (*Слага чашата си на масата. Катринъ свива раменъ и се обръща къмъ Канонвилъ, който държи въ ржка чашата си.*)

Катринъ. — А, здравѣй, драгий ми Канонвилъ, — колко се радвамъ, чети се завърна!

Г-жа Савари. — (*шепнешкомъ на г-жа Басано.*) Слушайте, слушайте! Тя му говори на *ти!* (*Сдържанъ избухъ отъ смѣхъ.*)

Катринъ. — (*стиска му ржката и взема отъ таблата чаша.*) За твое здраве. . . (*Чука се съ него.*)

Г-жа Басано. — Гледайте, тя се чука съ него! Сжщо като въ кръчмата!

Г-жа Савари. — Това е неподражаемо! (*Фуше взема щипка тютюнъ и чука табакерата, ала късно. Катринъ се съща, дръбва си ржката и слага чашата на масата, безъ да сръбне.*)

Каролина. — (*силно.*) Херцогинио!

Катринъ. — (*обръща се бързо.*) Ваше величество? (*Става, при извършването се заплита въ шлейфа си.*) Какво ли настѣпихъ? (*Обръща се да се разилете, ала се заплита още по-вече—за голъмо удоволствие на женитъ.*)

Г-жа Басано. — (*не се стѣрахва отъ смѣхъ.*) Гледайте, гледайте, каква грация!

Катринъ. — Извинявайте, ваше величество, ала хичъ не мога да се разиравя съ тая проклѣта опашка. . . иди сега че се разсуквай де! . . (*Канонвилъ ѝ помага да се размотае, Фуше приближава креслото си до канаето.*) Пакъ ли ще ми се присмѣятъ?

Канонвилъ. — Дори и не мислятъ, какво говорите?

Катринъ. — Ам'че не ги ли виждате? (*Съ отчанинъ, ала неутрава ритникъ блѣсва шлейфа и се приближава до Каролина.*)

Всичкият жени, освѣтъ княгинитъ, ставатъ). Заповѣдайте, ваше величество!

Лефевръ. — *(тихо на Фуше).* Когато нападахме Данцигъ и скочихъ прѣвъ на обкопа, не ми бѣ тѣй топло, както сега! . . *(Отдръгва се малко навжтръ).*

Катринъ. — *(взема една чанія и поканва Каролина съ точено).* Не обичате ли, ваше величество, да си хапните малко сладичко? *(Смѣхъ).*

Каролина. — *(иронически).* Азъ не обичамъ сладичко!

Катринъ. — Ами вие, ваше височество?

Елиза. — И азъ сжщо. *(Катринъ стои права къмъ публиката, прѣдъ масата, замаена съ чаніята въ ржуръ).*

Каролина. — *(съ прѣструвенъ тонъ).* Не ви ли се вижда, mesdames, че херцогинята има единъ доста оригиналенъ начинъ на изразяване? *(Женитъ: „О, да!“ — „Разбира се!“).* Напримѣръ, „сладичко“? Това е доста, доста наивно! *(Катринъ слага чаніята на масата и отива вдѣсно къмъ Фуше. До тѣхъ се приближава Лефевръ).*

Катринъ. — *(съ явенъ гнѣвъ, шепнишкомъ на Фуше).* Не ви ли казахъ азъ, че тѣ ще ме дигнатъ на гавра!

Фуше. — *(мжчи се да я усмокоу).* Увѣрявамъ ви, че тѣй ви се струва. . .

Катринъ. — Тѣй ми се струва ли? . . Амж потрайте, азъ тѣй ще си ги набруля, че додѣто сж живи нѣма да го забравятъ! *(Фуше се мжчи вспкакъ да я усмокоу).*

Каролина. — Не ще бжде азъ дори и на академитѣ да послушатъ херцогинята. Отъ нея тѣ ще научатъ много умѣстни думици за единъ новъ рѣчникъ.

Катринъ. — *(тихо Лефевру).* Чувашъ ли? . . *(Заплашително).* О! о!

Лефевръ. — По-полека бе!

Каролина. — *(ядовито).* Такива изрази нийдѣ, освѣтъ на пазаря, човѣкъ не може чу! . .

Катринъ. — *(излиза на прѣдъ, смѣдъ нея Лефевръ).* Чувашъ ли? . . тѣ сами зафащатъ. . . замириса на барутъ. . . Амж надали ще ни уплашатъ. . .

Каролина. — Кажете, моля ви се, херцогинйо, — и навѣрно, вие, mesdames, не ще знаете тая трогателна история, — истина ли е, че въ знаменития оня день 10 августъ вие сте спасили бѣжанеца графа Найпера, като сте го скрили въ стаята си? *(Сдържанъ смѣхъ. Ядосания Лефевръ се сичуца на прѣдъ. Катринъ го благослава назадъ).*

Катринъ. — Стой! Мирувай! Туй не е твоя работа! То се отнася само до меня! *(Съ иълно самообладание се приближава до масата, идиръ ѝ Лефевръ).* Вие искате да кажите, че съмъ дала

въ стаята си, верѣдъ бѣлъ день, подслонъ на единъ тѣжко раненъ, съ което и съмъ го спасила ли? Да, истина е!

Каролина. — (*силно*). Значи, графъ Найперъ е сторилъ добръ, че. . .

Катринъ. — (*тихо, усмихнато, продължава ѝ думата*). . . се е спасилъ въ перачницата ми ли? Да!

Елиза. — Ахъ, да! тогава ви сте биле. . .

Катринъ. — (*продължава*). Перачка ли? Съвършено вѣрно, ваше височество! (*Движение между женитъ, възклицания: „Белкимъ перачка“?*) Както виждате, азъ нивга не крия това. Нечестенъ трудъ нѣма, а има само нечестни хора. А ако приказката ми е проста. . . (*Обръща се къмъ военнитъ, като че ги вика за свидѣтели*), то нѣма защо да ме е срамъ отъ туй, защото цѣлния свѣтъ знае, че храбрятъ Мюрать, вашия мъжъ, кралъ Неаполитански, е синъ на хотеджия и е слугувалъ прѣвъ дѣтството си въ тѣхния хотелъ, и мнозина, които сега го величаятъ „ваше величество“, сж му викали тогава: „хей, момче! дай ми една чиста чания“!

Каролина. — И вие се усмѣлявате. . .

Катринъ. — Да, усмѣлявамъ се! Че какво поворно има, ако нѣкой съ заслуги отъ нищожество достигне величие? Всичко той дължи на себя си и нѣма защо да го е срамъ да си спомня миналото!

Каролина. — (*извънъ себъ, надмънно*). Никой тукъ не казва, че трѣбва да се забравя миналото, ала човѣкъ трѣбва да стумѣе да се възпита! Не бива да си маршалска жена съ обноски на нѣкаква-си войнишка продавачка!

Катринъ. — (*весело*). Съ ваше позволение — азъ съмъ била и войнишка продавачка! (*женитъ се смѣятъ*).

Каролина. — (*гнѣвно и гордо на Елиза и женитъ*). Прѣвходно възпитание, започнато въ перачницата и допълнено въ казармата! . . . (*Съчувственъ смѣхъ*).

Елиза. — И на бивацитѣ, дѣто пиятъ съ войниците на „ти“! (*Смѣхъ*).

Катринъ. — (*сгива и пристъпва крачка. Лефевръ съ приближава до нея. Фуше при огнището*). Вие най-малко право имате да ми фърляте таквизъ упреци! . . .

Каролина. — (*сгива бързо вътрилото си и гледа Катринъ, която гордо изглежда женитъ*). Какво казахте?

Катринъ. — Казвамъ и сто пѣти повтарямъ, че азъ съмъ спала съ тия войници (*посочва групата военни*) на голата земя и че тѣ сж се отнасяли къмъ меня, като къмъ жена и къмъ онуй звание, което азъ носѣхъ, съ по-голѣмо уважение, нежели вие, ваше величество! Казвамъ, че азъ съмъ обиходила съ тѣхъ цѣлата Европа, шетала съмъ подъ градътъ отъ куршуми и пицението на гранатитѣ подиръ раненитѣ, утѣшавала съмъ умирающитѣ, затваряла съмъ очитѣ на умрѣлитѣ! Дори и да съмъ утолявала само жаждата на нашитѣ войници и

нищо по-вече да не съм сторила, то пакъ азъ, една военна продавачка, съмъ направила по-вече за васъ, отколкото вие сами, защото ние сме проливали съ потоци кръвта си, а всичката ваша заслуга и честъ се състои въ това само, че вие сте сестри на Наполеона! (*Отговаря при Лефевра, Каролина я настъжава*).

Каролина. — Вие говорите като перачка, която на младини е имала работа само съ едно кирливо пране! . .

Катринъ. — Само не съ вашето, защото вие тогава нѣмахте и дрѣхи!

Каролина. — Това е вече много! Вие ще се равкаете за думитѣ си, херцогиний! (*Отгива вълво*).

Катринъ. — Дори и не мисля!

Каролина. — (*върти се вълво*). Ще видимъ! (*Минава край мъжсетъ, които ѝ се покланятъ. Елиза минава край женитъ, които ставатъ*). Mesdames, моля ви да ме последвате! (*Излиза прѣз заднята лѣва врата, слѣдъ нея Елиза, Жарденъ и придворния. Женитъ струватъ глжбокъ реверансъ на Катринъ, която имъ отвъртица съ сжщото, и излизатъ слѣдъ князинитъ. Мъжсетъ излизатъ прѣз заднята лѣва врата и слѣдъ туй—вълво, по коридора. Фуше излиза прѣдъ масата. Катринъ едва ли не пада въ несвѣстъ. Сияющия Лефевръ я прѣържца, за да я задържи да не падне. Канонвилъ и офицеритъ поздравляватъ горещо Катринъ*).

Канонвилъ. — Азъ, като войникъ, ви благодаря отъ името на другаритѣ си! (*Той и офицеритъ излизатъ прѣз заднята лѣва врата*).

Фуше. — Може-би, ще си изпатите много за туй, херцогиний! (*Излиза*).

Катринъ. — Голѣма работа! Азъ имъ казахъ истината, и сега ми улекна на душата, а откукъ натѣй да става каквото ще!

ЯВЛЕНИЕ ЧЕТИРЕНАДЕСЕТО.

Катринъ, Лефевръ, Бригодъ, Жасменъ.

Жасменъ. — (*докладва*). Господинъ Бригодъ, камергера на негово величество! (*Лефевръ отва да го присрѣтне*).

Катринъ. — Ето разплатата!

Бригодъ. — (*влиза прѣз заднята лѣва врата и се покланя Лефевру*). Господинъ маршале, по заповѣдъ на императора (*покланя се низко на Катринъ*), моля херцогиня Данцигска да заповѣда още сега на негово величество.

Катринъ. — Позволѣте ми само да си облѣка шубата. (*Бригодъ махва ржка въ знакъ на съгласие и отгива навжтръ*).

Лефевръ. — Побързай, защото трѣбва да се явишь при него прѣди тѣ да му се оплачатъ.

Катринъ. — Какво ми влизатъ тѣ въ работа?!. . Ами ти. . . ти трѣбва да ми се сърдишъ много, а?

Лефевръ. — Азъ съмъ ти казвалъ много пжти, Катринъ, че кога и да е твоя языкъ ще ти навлѣче голѣма белà. Но. . . (*Прърж-ща я*) все пакъ, отъ днешния день, азъ те обичамъ сто пжти по-вече, па ако ще би за тая си любовь и да се лиша отъ маршалския си жезълъ и да загубя херцогската си титла! . .

Катринъ. — (*Фърля се на вратѣтъ му*). А пъкъ азъ ви-наги съмъ ти казвала, че ти имашъ златно сърдце! . . (*Цълува го силно*). Но, сега при императора!

Завѣсата се спуска бързо.

ДѢЙСТВИЕ ТРЕТО.

Дѣйствующи лица въ III дѣйствиѣ:

Катринъ, Кралица Марія-Каролина, Няншиня Елиза, Г-жа Савари, Баронеса фонъ-Бюловъ, Наполеонъ, Графъ Найперъ, Савари, Бриодъ, Констанъ, Лористанъ, Канонвиль, Мортимеръ, Жарденъ, Рустанъ и двойца мамелюки (раби).

Работния кабинетъ на Наполеона I. Морави стѣнни тѣпилки, украсени съ изписани пчели извѣтрѣ и буквата N подъ корона, мебели отъ червено дърво съ бронзови обковки. Прѣдъ огнището, стояще посрѣдъ дѣсната стѣна и силно горяще, — писалищна маса и кресло, влѣво отъ авансцената — съ лицето къмъ публиката — канапе, околъ него мраморна масичка, кресло и нѣколко стола. Върху мраморната масичка — запалена лампа съ зеленъ глобусъ, а лампата на писалищната маса, съ четири огня, сѣщо съ зеленъ глобусъ. Върху писалищната маса — масивна мастилница съ орелъ, чиито криль сѣ разперени, мраморенъ писменъ приборъ, мечовиденъ ножъ за разрѣзване, шапка, китка теменуги, книжа, вѣстници, географически карти, пѣчи пера. Влѣво отпрѣдъ — врата, която води въ внѣшнитѣ апартаменти, навѣтрѣ врата — въ спалнята на Наполеона. Въ кѣлтѣ бюро. На заднята стѣна отстрани — два дулапа съ книги, всрѣдъ — двуканатна врата, прѣзъ която се вижда коридоръ, освѣтенъ съ лампи, невидими за публиката. Срѣщу тая врата навѣтрѣ — друга врата, която води въ спалнята на императрицата. По-навѣтрѣ, вдѣсно, задъ огнището, — страннична врата, която води въ караулната стая. Върху огнището — часовникъ, звънецъ и шпагата на Наполеона. Спалнята на императрицата боядисана съ синкавъ цвѣтъ; въ тази стая — вдѣсно се вижда креватъ съ бѣли пердета, спуснати отгоръ, надъ тѣхъ — корона. Кабинета постланъ съ зеленъ келимъ.

ЯВЛЕНИЕ ПЪРВО.

Наполеонъ, Савари, Констанъ, Лористанъ, Канонвиль, Мортимеръ, Жарденъ, Рустанъ и сетнъ Бригодъ.

Наполеонъ. — (сѣдналъ до писалищната маса, прълежда въстниците. Констанъ стои задъ него, Рустанъ — до втората лѣва врата съ скръстени на ѝрди ржцъ. Лористанъ, Канонвиль и Мортимеръ стоятъ вкупомъ задъ канашето, вѣрбомъ къмъ Наполеона. Жарденъ — влѣво отъ мраморната масичка. Всичкитъ офицери и Рустанъ съ наложени шапки). Констанъ! Колко е часа?

Констанъ. — Единадесетъ, господарю! (Пауза).

Наполеонъ. — Кафе! (Констанъ излиза прѣзъ дъсната врата, Канонвиль пристѣжава). Капитане! Вашия рапортъ! (Канонвиль се приближава до масата, отдава честъ, подава Наполеону хартия, сѣзната на четире, която послѣдния разтвѣря и бързо прълежда. Констанъ влиза прѣзъ дъсната врата съ табла въ ржцъ, върху която — сребренъ кафеникъ и чашка, налива кафето, слава го на масата и се изправя при дъсната врата). Кои офицери сж назначени за нощния караулъ?

Канонвиль. — Капитанитъ Мортимеръ и Лористанъ, господарю! (Двамината споменати офицери се извѣрщатъ и отдаватъ честъ. Наполеонъ имъ отвѣща съ кимване глава и се задълбочава въ вѣстника. Офицеритъ си пушатъ ржцътъ. Канонвиль се приближава до тяхъ, а прѣзъ дъсната врата влиза Савари).

Наполеонъ. — А, Равиго! Какъ ѳ, Найперъ замина ли?

Савари. — (тихо). Обзалагамъ се прѣдъ ваше величество, че въ тоя моментъ Найперъ е далечъ и утрѣ заранъ той ще бѣде вънъ отъ французката граница.

Наполеонъ. — (взема отъ табакерата си щипка тютюнъ и търси нѣщо по масата. На Савари, който се кани да се присѣдини къмъ офицеритъ) Почакайте! Тукъ нѣмамъ „Таймсъ“ и „Лайденски Листъ“.

Савари. — Тамъ сж напечатани мръсени памфлети, господарю!

Наполеонъ. — Менѣ ми е все едно! Авъ съмъ ви казалъ еднѣжъ за винаги, че искамъ да чета всичко. Дѣ сж тия вѣстници? А?

Савари. — (приближава се до масата). Тукъ сж, господарю! (Изважда отъ джеба си два вѣстника и ги слава на масата). Статитѣ сж отбѣлзани съ червенъ моливъ. (Присѣдинява се къмъ офицеритъ, съ които се ржкува. Лакея отваря шкврата лѣва врата, влиза Бригодъ. Наполеонъ, четящъ сложенитъ на масата вѣстници, вдига глава и поглежда влѣзналия).

Наполеонъ. — А, Бригодъ! Вие бѣхте ли въ херцогиня Далцигска? . . (Прѣзъ вѣрме на разговора четѣ вѣстниците).

Бригодъ. — Бѣхъ, господарю,

Наполеонъ. — (на себе си). Какъ е възможно това! . . . мръсници . . . какъ смѣятъ да пишатъ тъй за сестритѣ ми! . . . (Смачква и фърля въстника на масата, и подкачва да дири нѣщо по нея). Тукъ ли е Жарденъ?

Жарденъ. — Тукъ съмъ, господарю! (Пристѣжива и се покланя. Бригодъ излиза прѣзъ сръдната врата, която остава отворена, съ знакъ заповѣда на двамината лакеи, стоящи при вратата на императричината спалня, да я отворятъ и влиза вътрѣ, всичкитѣ врати сж отворени). Азъ чакамъ заповѣдта на ваше величество относително опрѣдления за утрѣ ловъ.

Наполеонъ. — (ише). Искамъ да се върна въ двореца за обѣдъ.

Жарденъ. — Ще трѣбва да се стане въ осемъ часа, господарю.

Наполеонъ. — Та що отъ туй? Ще станемъ. Рустанъ! (Тоя пристѣжива крачка и се изгнисува по войнички). Утрѣ ще станемъ въ седемъ и половина, женитѣ ще трѣбва да станатъ порано. Императрицата става винаги рано. Констанъ!

Констанъ. — (пристѣжива). Какво ще заповѣдате, господарю?

Наполеонъ. — Коняра въ дежурната ли е?

Констанъ. — Въ дежурната е, господарю.

Наполеонъ. — Жарденъ, дайте му нужднитѣ заповѣди. (Жарденъ се покланя и излиза вдѣсно. Бригодъ излиза отъ спалнята, вратата остава отворена. Прѣзъ нея се виждатъ жени, стоящи гърбомъ къмъ публиката. Наполеонъ се залавя пакъ да чете). Не се ли е свършилъ още гостния приемъ у императрицата?

Бригодъ. — Тъкмо сега дамнитѣ се прощаватъ, господарю. (Женитѣ струватъ прѣдъ императрицата, която не се вижда, глѣбоки реверанси и влизатъ въ кабинета, наирѣдъ имъ Каролина и Елиза, слѣдъ тѣхъ баронеса Бюловъ. При влизането всички се покланятъ низко Наполеону, който става и, съ въстника въ ржка, излиза прѣдъ масата).

Наполеонъ. — Искамъ да ви кажа нѣщо, но по-наирѣдъ ще се простя съ императрицата! (Смачква и фърля на масата въстника, отива къмъ сръдната врата, и възвизкомъ кимва глава въ отговоръ на реверанситѣ). Mesdames, моля ви да ме почакаете тукъ малко.

ЯВЛЕНИЕ ВТОРО.

Сжщитѣ, безъ Наполеона.

Бригодъ. — (отива при вратата на спалнята). Императора! (Наполеонъ влиза въ втората спалня, вратата остава наполовинъ притворена. Спалнята е осветена. Вдѣсно се вижда възглавето на кревата и масичката. Рустанъ стои неподвижно до вратата на спалнята, съ скръстени ржци. Послѣдующия разговоръ се води тихичко. Женитѣ се разирѣсватъ на групи, княгинитѣ всрѣдъ. Савари и Бригодъ приказватъ до огнището).

Каролина. — (на *Елиза*). Сѣкашъ, императора не е май разположенъ! Нама сж успѣли вече да му доложатъ за дързоститѣ на оная бѣбрица? . . . (На *г-жа Савари*). Херцогинио!

Г-жа Савари. — Какво ще заповѣдате, ваше величество?

Каролина. — Тукъ ли е мъжъ ви?

Г-жа Савари. — Тукъ е, ваше величество! (*Вика*). Херцогче! (*Каролина сѣда на единъ столъ влѣво, при нея дохожда Савари*).

Елиза. — Доложихте ли императору за станалото у херцогиня Данцигска?

Савари. — Не, княгинио, нѣмахъ още случай.

Каролина. — Ам'че защо е тѣй мраченъ?

Савари. — Не мога ви каза И азъ самъ не зная.

Каролина. — Баронеса Бюловъ! (*Тая дохожда при Каролина*). Не знаете ли вие, защо императора е неразположенъ?

Баронеса Бюловъ. — Не знамъ, господарке; той е неразположенъ още отъ сутринята. (*Отгеля се*).

Каролина — Навѣрно, сега императрицата му разправя за нанесеното ни оскърбление.

Бригодъ. — (*Навежда се къмъ Каролина прѣзъ обѣмалото на креслото*). Знаете ли, херцогинио, че императора повика херцогиня Данцигска?

Каролина и Елиза. — (*радостно*). Я гледай!

Бригодъ. — Слѣдъ единъ доста дългъ разговоръ съ маршала.

Каролина. — Ам'че нали маршала е назначенъ за дворецовъ комендантъ и, навѣрно, тѣ ще сж се свѣщавали нѣщо за прѣдстоящитѣ праздненства.

Елиза. — (на *Савари*). Херцогче, искамъ да ви кажа двѣ думи! (*Става*). Истина ли е, че всичкитѣ писма, които императрицата праща въ Виена, се прѣброчитватъ отъ императора? (*Бригодъ влиза въ спалнята на императрицата*).

Савари. — Не мога да знамъ. Но и тѣй да бжде, то това е само една политическа необходимостъ. Императора иска да знае какво мисли императрицата за новото си отечество.

Елиза. — А най-главно — за него самия, — зеръ, той е ревнивъ до полуда!

Савари. — Колкото за туй, херцогинио, не мога да знамъ!.. (*Покланя се и отива навжтръ*).

Елиза. — (*саркастически*). Е, разбира се!

Каролина. — (на *г-жа Савари*). Ами вашия мъжъ разпечатва ли ви писмата, херцогинио?

Г-жа Савари. — (*смѣешкомъ*). Нивга!

ЯВЛЕНИЕ ТРЕТО.

Сжщитѣ, Бригодѣ и сетнѣ Наполеонѣ.

Бригодѣ. — (излиза отъ спалнята). — Императора!

Наполеонѣ. — (излиза отъ императрицната стая, слѣдъ него вратата се затваря. Женитѣ пакъ струватъ резеранси, той имъ поблагодарява съ кимване глава). Ловѣтъ ще се зафане утрѣ въ часа седемъ и половина. Вие трѣбва да бждите готови четвъртъ часъ по-рано. Затуй ви съвѣтвамъ да направите още сега туй, което императрицата и азъ ще направимъ — да си лѣгнете. (Констанъ взема отъ масата лампата и я занася прѣзъ втората лѣва врата въ спалнята на Наполеона. Женитѣ се покланятъ и излизатъ прѣзъ изрвата лѣва врата, Князинитѣ понечватъ да тргнатъ подиръ имъ, но Наполеонъ ги сиيرا). Вие останѣте! Имамъ нѣщо да ви кажа! (На Баронеса Бюловѣ). Баронеса Бюловѣ! Императрицата ви моли да идите при нея. (Г-жа Бюловѣ се покланя низко и влиза въ императрицната спалня слѣдъ нея вратата се затваря). До виждане, господа! (Офицеритѣ отдаватъ честь и излизатъ вдѣсно. Лакея затваря заднята врата. Наполеонъ кимва Рустану и той влиза въ спалнята му. Наполеонъ взема отъ масата чашката, отива до огнището и се изирава гърбомъ къмъ него. На масата горятъ само една лампа. Полумракъ. Огня на огнището гори силно).

ЯВЛЕНИЕ ЧЕТВЪРТО.

Наполеонѣ, Каролина, Елиза.

Наполеонѣ. — Ей-сега ми каза императрицата, че вие сте се скарали съ херцогиня Данцигска, истина ли е?

Елиза. — Дори то бѣ ужасно, господарю!

Каролина. — Тя бѣ тѣй дързка . . .

Елиза. — Да ни третиратъ тѣй, както тя, значи да оскърбяватъ ваше величество.

Каролина. — Наистина, човѣкъ трѣбва да се чуди на императоровото гърбѣние!

Наполеонѣ. — (Приближава се до масата и трака силно върху ѝ табакерата си). Прѣди всичко, императора се чуди за дѣто не му давате да продума нито дума. Вие искате да ви уважаватъ, а пкъ сами правите всичко за да го униожите, безъ да обръщате внимание на усилията му да поддържа престижа ви И азъ се грижа за туй нѣщо по-вече, отколкото вие сами . . .

Каролина. — Но . . .

Наполеонѣ. — (безъ да я слуша). Ако сж се отнасяли непочтително къмъ васъ херцогиня Данцигска и други . . .

Елиза. — Кои сж тия други?

Наполеонъ. — (*продължава*) . . . то е, защото вие сами ниѣ давате поводъ!

Елиза. — Ние ли?

Наполеонъ. — Да, вие! . . . Вижте, какво пишатъ въ „Лайденски Листъ“ . . . (*Взема отъ масата вѣстника и търси писаното*). Не е тукъ, азъ сбъркахъ: тукъ е писано за меня, а за васъ — въ „Таймсъ“, на, четѣте! . . . (*подава на князинитъ вѣстника и бързо смърка тютюнъ*).

Каролина. — Нѣма нужда, господарю: нима вие можемъ да бждемъ застрахувани отъ хорската клюка, когато тя не щади и васъ самия? Амъ че не знаете ли, че сж се намѣрили хора, които си обясняватъ по единъ най-оскъбнителенъ за васъ начинъ присѣтственото въ двореца на графъ Найпера . . .

Наполеонъ. — (*сърдито пристѣхва крачка напредъ*). Какво? Кой е говорилъ за графъ Найпера? И въ каква смисль?

Каролина. — Ахъ, че нима е възможно да се изброятъ имената на всичкитъ тия вѣстникарски драскачи?

Наполеонъ. — (*пристѣхва още една крачка*). Е, че какво пишатъ?

Каролина. — Тѣ се се очудватъ, задѣто императора търпи въ двореца си, — забѣлжете, каква низостъ, — човѣка, къмъ когото ерцгерцогинята е особено разположена . . .

Наполеонъ. — (*стѣпява се*). Тия ваши драскачи сж мръсници! А отъ ваша страна е глупаво да повтаряте подобни мръсотии. . . (*Туря ржцѣтъ си отзадъ, кръстосва насамъ-нататкъ и сръбва кафе*). Въ екстернирването на Найпера императрицата нѣма никаква замѣса, — това е работа на висшата политика. . . (*Приближава се до Каролина*). Графъ Найперъ е неприятель на нашата държава и приятель на нашитъ неприятели. Достатъчно е само, че той се намира въ постоянни сношения съ графъ Провански, той е цѣлъ съзаклѣтникъ, а не консулъ! И на думи, и на дѣло, той винаги и въ всичко е работилъ противъ мене, той е интригувалъ противъ мене дори и тогава, когато азъ, отъ любезностъ къмъ австрийския императоръ, му давахъ най-сърдечно гостоприемство. Той грѣбва да е благодаренъ, че се отърва само съ изгонване отъ Франция. (*Посбутва съ дилафа огъня въ огнището*). Обаче, врѣме е, лека ви нощъ! . . . (*Каролина се покланя*). Дръжете се по-прѣдпазливо и не давайте оржжия въ ржцѣтъ на неприятелитъ и завистниците си!

ЯВЛЕНИЕ ПЕТО.

Сжщитѣ, Бригодъ, сетнѣ Катринъ.

Бригодъ. — (*отъ изрвата лѣва врата*). Господарю, херцогиня Данцигска чака заповѣдта на ваше величество.

Наполеонъ. — Нека влѣзе! (*Слага дилафа, Бригодъ дава знакъ, и Катринъ, облѣчена съ шуба, влиза тихо прѣзъ отъ врата лѣва врата. Княгинитѣ се забавятъ да излизатъ*). А вие, mesdames, вървѣте да спите и утрѣ бждѣте о-врѣме на мѣстата си! (*Княгинитѣ излизатъ прѣзъ отъ врата лѣва врата, безъ да погледнатъ Катринъ, Бригодъ подиръ имъ. Лакея затваря вратата*).

Катринъ. — (*на страна*). Ехъ, какво ли ще ми пати главата!

ЯВЛЕНИЕ ШЕСТО.

Наполеонъ и Катринъ.

Наполеонъ. — (*бързо и силно*). Седнѣте! (*Катринъ съда свободно на камаето. Наполеонъ говори сурово и отрывисто, прѣстосва изъ стаята съ турени отзадъ рѣчи и сегазъ-тогизъ се спира*). Човѣкъ може да си помисли, че вие сте се обзаложили съ нѣкого да ме изкарвате отъ тѣрпѣние. . . като че ви бѣше малко туй, що знамъ. . . ами трѣбвало да направите днесъ и още единъ скандалъ! Азъ постъпихъ крайно необмислено, дѣто направихъ мъжа ви херцогъ и маршалъ французки, безъ да взема прѣдъ видъ, че жена му, която ще трѣбва да носи заедно съ него това звание, е смѣшна и невъзпитана. Поради васъ, скоро моя дворъ ще стане гаврило на цѣла Европа, а лондонскитѣ вѣстникарски драскачи ще почнатъ да тръбятъ, че той тѣжи отъ готвачки и перачки. Стига толкозъ! Врѣме е да му се тури край! Азъ нѣмамъ намѣрение да лишавамъ Лефевра отъ чиноветѣ и званията му, защото той ги носи достойно! Вие знаете ли какво направилъ той съ едно момче, което му било скимнало да се подиграе съ титлитѣ му! . . . „Вие, каже, имате само едни знаменити прадѣди, а пѣкъ азъ съмъ си самъ прадѣдъ“! Да! Виджъ, това му прави честь! Следователно, думата ще е за васъ! Бждѣте благодарумна, сега ви се удава удобенъ случай да докажете, че вие сте разбрана жена. Рѣшенето ми е непоколебимо. Кава ли ви го Лефевръ?

Катринъ. — Той ми каза: „Императора иска да се парясаме“!

Наполеонъ. — Ами вие какво му отвърнахте?

Катринъ. — Азъ му се изсмѣхъ въ лицето.

Наполеонъ. — Я гледай! Ами той?

Катринъ. — Той ли? . . . И той се изсмѣ!

Наполеонъ. — (*приближава се гледа я заплашително*). Ам'че моята заповѣдъ? Нима тя се равнява на нула?

Катринъ. — (*сиокойно*). Господарю! Отъ врѣмето на стария Олимпъ свѣта не знае по-могъщественъ заповѣдникъ отъ васъ. Стига ви да мигните само съ око и петстотинъ хиляди войници ще профучатъ като буря отъ Рейнъ до Дунавъ, па макаръ само, като небесенъ гръмъ, да мините побѣдно между тѣхъ, ала цѣлия ви гений и цѣлата ви властъ не могатъ да сторятъ само едно нѣщо: да ми отнематъ лю-

бовъта на Лефевра или моята къмъ него. И ако ваше величество благоволи да ми обяви генерално сражение, то азъ се обзалагамъ, че тая битка ще бжде първата, която ще загубите. . .

Наполеонъ. — *(слага ръцѣтъ си на обмталото на каничето).* Вие сте много самоувѣренна! Но Лефевръ още не е казалъ послѣдната си дума!

Катринъ. — Лефевръ не е толкова глупавъ, за да промѣни прѣданната му, като куче, жена съ нѣкаква-си княгиня, която, въ лицето на тоя герой, херцогъ и маршалъ, винаги ще вижда единъ хитрецъ и сивтъ на воденчаръ! . .

Наполеонъ. — Не е истина, — сивтъ на славата! . .

Катринъ. — И все пакъ въ очитѣ на тия племенити господа той ще си остане такъвъ, какъвто сте и вие, господарю! *(Наполеонъ се размърдва).* Да, въ глѣбината на душата си всички тия господиновици прѣзиратъ всичкома ни, а се присламчватъ прѣдъ васъ само защото сте по-силенъ отъ тѣхъ. *(Наполеонъ се приближава до масата и сръбва малко кафе, безъ да погледне Катринъ).* И вие знаете по-добрѣ отъ меня, че висшето общество не ви обича. . . ала народа и войската ви обожава тѣй, както азъ моя Лефевръ, а такава обичъ, господарю, била тя обичъ на жена или цѣль народъ, — е можественна и непобѣдима!

Наполеонъ. — *(укротява се).* Току-речи, вие имате право; за съжеление е само, че вие не уждете да се държите прѣдъ хората и не знаете мѣрката на езика си. Днесъ вие сте дигнали цѣль скандалъ. . .

Катринъ. — *(става, прѣсича го, шубата ѝ остава на каничето).* Да, господарю, стана скандалъ, ала азъ не съмъ виновна!

Наполеонъ. — Какво искате да кажите?

Катринъ. — Сестритѣ на ваше величество зафанаха да се гаврятъ съ войската.

Наполеонъ. — Че какъ тѣй? *(Слага сърдито чашата на масата и се приближава до Катринъ).*

Катринъ. — А азъ. . . азъ не можахъ да се стърпѣ. . . защото самата азъ съмъ служила подъ вашитѣ знамена!

Наполеонъ. — Вие ли? . .

Катринъ. — Да, азъ вървѣхъ подиръ войската, а княгиницѣтъ ме дигнаха на гавра за туй.

Наполеонъ. — Колко е глупаво!

Катринъ. — Виждате ли сега, ваше величество, а вие още казвате, че влѣ се изразявамъ. . .

Наполеонъ. — *(сѣда на единъ столъ всрѣдъ и взема отъ масата табакерата).* Дѣ служихте вие?

Катринъ. — Заедно съ мъжа си въ 13-я леки полкъ.

Наполеонъ. — *(замислено).* Въ Вогевката войска ли?

Катринъ. — Въ Вогезитѣ, Мозель, Маасъ, при Рейнъ! Азъ служихъ три години и участвахъ въ двѣнадесетъ сражения: при Манхаймъ, Фримонъ, Флери. . .

Наполеонъ. — Участвахте ли и въ битката при Флери?

Катринъ. — Тамъ убиха подъ мене едно магаре! . . Ламбахъ, Залцбахъ, Ангребахъ, тамъ имахме толкова много ранени и толкова малко бинтове, че похарчихъ подирѣ имъ всичкитѣ си ризи. . . и всичкитѣ си фусти. . . и за туй вашия високъ генералъ Ожеро издаде заповѣдъ по войскитѣ, въ която ми изказваше благодарностъ и ме цѣлуна прѣдъ фронта.

Наполеонъ. — И ималъ право! . . Я гледай ти. . . каква сте била. . . получили сте благодарностъ въ заповѣдъ по войскитѣ. . . прѣвъзходно! . . отлично! . .

Катринъ. — Тогава тѣй бѣхъ пламнала, та не забѣлѣвахъ, че съмъ била ранена въ рамото. . .

Наполеонъ. — Какъ! Нима сте и ранена! Значи, вие сте истински войникъ, херцогинио? Вижъ, това азъ пофалаявамъ! Защо Лефевръ не ми е казалъ това до сега?

Катринъ. — Мислялъ е, че всичко туй отколѣ ще е извѣстно на ваше величество.

Наполеонъ. — Дори и извѣстие нѣмахъ! Да, вие сте въ правото си да защищавате скромната си маркитантска форма прѣдъ тия паунски опашки! . . Азъ ще посоча на княгинитѣ си тѣхното истинско мѣсто и нищо подобно нѣма вече да се повтори. Вие съ слава сте заслужили военнитѣ нашивки! (*Тука я леко по ржката, дѣто се нашиватъ галуни*). Носѣте си ги и бѣдѣте такава, каквата сте била. Вие ще си останите жена на маршала и херцогиня Данцигска, но само че по-далечъ отъ двореца, защото тукъ не се чувствувате тѣй свободно. . .

Катринъ. — (*весело*). Да, тукъ никакъ не е весело!

Наполеонъ. — (*гледа я очудено, но сетнѣ се усмихва*). Тѣй ли? Впрочемъ, и азъ тѣй мисля. . .

Катринъ. — Тукъ нѣкакъ-си е задушно и въобще доста тѣжко. . . Вѣчно всички сконтени. . . мжжетѣ стѣгнати като въ корсетъ и вървятъ, чегато сж глътнали бастунъ. . . женитѣ винаги облѣчени бално. . .

Наполеонъ. — (*шеговито*). Разбира се, туй не е тѣй весело, както въ народнитѣ балове. . .

Катринъ. — Съвършено вѣрно, и азъ ниждѣ вече не съмъ се веселила както тогава, когато скачахъ тамъ като перачка. . .

Наполеонъ. — (*намусва се пакъ, сурово*). Азъ знамъ, че вие сте била перачка — каза ми Каролина: чудно! Струва ми се, вие сте изучили всичкитѣ професии, а?

Катринъ. — (*докачено*). Да ме извините. . . само двѣ.

Наполеонъ. — (*сурово*). И тия двѣ стигатъ! Маркитантка—

разбирамъ, — знамето покрива всичко! . . . ала да бждеш перачка. . . и Богъ знае дѣ. . .

Катринъ. — Въ Парижъ, ваше величество, прѣвъ 1789 и 1790 г. А слѣдъ туй зарѣвахъ перачницата си, защото никои не ми плащаше. Емигрантитѣ избѣгаха, войницитѣ ги убиваха или прогонваха далечъ, други се впуснаха да дирятъ служби и забравиха незаплатенитѣ си дългове! . . . (*Отначало се колебае, ала сетнѣ се приближава енергично до масата*). Вие нѣма да повѣрвате, че дори тукъ, въ двореца, има единъ офицеръ, който заема сега голѣма служба, и още ми дължи шестдесетъ лева. Но не посмѣйвамъ да му спомена за тѣхъ!

Наполеонъ. — (*навжсено*). Напомниѣте му, херцогинио! То ще бжде доста смѣшно . . . безъ друго!

Катринъ. — (*рози изъ корсета си*). Азъ се усмѣлихъ да взема съ себе си смѣтката му.

Наполеонъ. — Че какво си мислите, — нима императора ще вземе да се занимава съ вашитѣ смѣтки отъ перачницата?

Катринъ. — Ако знаехте името му, ваше величество . . .

Наполеонъ. — (*свива ралънѣ*). Вие досущъ сте полудяла! Свършвайѣте приказкитѣ си, стана вече срѣдъ ноцъ! . . . (*Съда на писалищната маса и забвща да пише*). Ей-сега ще напиша записка Лефевру и ще му заповѣдамъ да ви придружи до вкъщи, и азъ искрено желая, щото всички да забравятъ вашата стара професия сжщо тѣй както и оня длъжникъ, отъ когото се оплаквате, е забравилъ дългътъ си.

Катринъ. — (*изважда отъ пазвата си едно писмо, към което е забодено съ карфица една стара смѣтка*). Защо . . . азъ имамъ съ какво да му напомня . . . ето писмото, съ което той ме моли да го почакамъ. (*Наполеонъ маха ржцѣ отъ знакъ на нетърпение, ала тя не обръща внимание*). „Азъ трѣбва отъ“ . . . „азъ трѣбва отъ оскъдната си заплата . . .“ — написано е, знайте, ужасно неразбрано — „да отдѣлямъ за майка си и двѣтъ си сестри (*съда*), които сж забѣгнали въ Марсилъ“.

Наполеонъ. — (*трепва и прѣкъсва да пише*). Какво казвате?

Катринъ. — (*продължава да чете*). „Понеже имъ е невъзможно да останатъ въ Корсика“ . . .

Наполеонъ. — (*сконва, грабва отъ ржцѣтъ ѣ писмото и, усмихнатъ, гледа подписа*). Корсика ли? Буонапарте . . .

Катринъ. — (*удря писмото*). Вѣрно! тогава моя длъжникъ тѣй се казваше!

Наполеонъ. — Наистина ли? Почакайте . . . улица „Сентъ-Анъ . . .“

Катринъ. — При завоя на улицата „Оръ“ . . .

Наполеонъ. — Чакайте . . . сега си спомнихъ . . . ала вашето то име . . . какъ ви казваха тогава?

Катринъ. — Катринъ . . .

Наполеонъ. — Не това име . . . друго, друго, казваха ви на шега . . .

Катринъ. — Ахъ, да — Madame . . .

Наполеонъ. — Не ме прѣкъсвайте . . . спомнихъ си, спомнихъ си . . . Madame Sans-Gêne.

Катринъ. — Да! Да!

Наполеонъ. — Тоя прѣкоръ ви прилича! Нима оная млада весела кикотница . . .

Катринъ. — Бѣхъ азъ!

Наполеонъ. — (*весело*). Моята съсѣдка! Тогава азъ живѣяхъ въ улица „Муленъ . . .“

Катринъ. — Въ хотелъ „Холандия“!

Наполеонъ. — Да, тѣй! Квартирата бѣше лоша . . . врѣмето тежко! Тогава азъ просрочихъ отпуската си, задържаха ме въ Корсика, и ватуи ме лишиха отъ командата. Впрочемъ, наскоро всичко ми повърнаха, благодарение на чича ми краля!

Катринъ. — Какъвъ чичо?

Наполеонъ. — Какъ какъвъ? Людовикъ XVI! Ам' че нали Мария-Антуанета се пада сжщинска леля на жена ми Мария-Луиза!

Катринъ. — (*очудено*). Вижъ, какъ било! И наистина, вие му станяхте сестреникъ едва слѣдъ седемнадесетъ години.

Наполеонъ. — (*минава едъсно*) Та по туй врѣме азъ все търсѣхъ работа, дори искахъ да отворя мобеленъ магазинъ . . . Колко възпоминания пробуди въ меня това кжече книга! Като че ей-сега виждамъ тѣничката си маса, на която писахъ това писмо. Една тѣничка стаичка на четвъртия катъ.

Катринъ. -- На петия . . .

Наполеонъ. — Не, на четвъртия! . . .

Катринъ. — А пъкъ азъ ви казвамъ, че на петия, подъ самия покривъ! . . .

Наполеонъ. — (*усмихнато*). Отистина, на петия, имате право . . .

Катринъ. — Видѣхте ли! А колко е весело да си спомни човѣкъ миналото!

Наполеонъ. — (*весело*). Разбира се! само миналото ни кара да цѣнимъ настоящето. Обаче, да видимъ смѣтката! Четиредесетъ лева за единъ кърпежъ — това е ужасно скъпо! Нима дрѣхитѣ ми сж биле чакъ толкозъ окжсани?

Катринъ. — Отвратително! Нима ще вземете сега да се паразирите?

Наполеонъ. — (*става*). Колко ви дължи Буонапарте? . . . (*Търси изъ джебовецъ на джилетката си пари*).

Катринъ. — (*вротна ржва*). Три наполеона!

Наполеонъ. — За ваше нещастие, уважаема госпожо, сега нѣмамъ нито единъ.

Катринъ. — (*смѣешкомъ*). — Благодаря! (*дърпа ѝ ухото*). Каква сте строга, Madame Sans-Gêne, ала ушенцето ви е възхитително! . . . (*Извъртица лицето ѝ къмъ себе си*). Па и лиценцето ви е прѣхубавичко.

Катринъ. — (*отдръпва се, смѣе се тихо*). Обаче, много врѣме се мина, ваше величество, докль ме съгледате.

Наполеонъ. — Че защо?

Катринъ. — (*смѣешкомъ*). — Но сега мога да ви кажа всичко, защото туй бѣ много, много отколъ . . . Тогава не познавахъ още Лефевра и вие ми се страшно харесвахте . . .

Наполеонъ. — (*съда*). Нима?

Катринъ. — Авъ бѣхъ честно момиче, ала и хубостъта не струва, когато нѣма кой да ѝ се любува . . . и колко ми се щѣше, щото тоя да бждите вие . . . Другитѣ казваха, че сте билъ грозенъ: . . . извинявайте, моля ви се . . . ала азъ нивга не се съгласявахъ съ тѣхъ. И азъ си думяхъ: вижъ, туй се казва мжжъ . . . истински мжжъ . . . другъ не бихъ искала. Нему бихъ азъ дала и сърдцето си, и живота си, всичко . . .

Наполеонъ. — Какъ? въ рѣцѣтъ ми било . . .

Катринъ. — (*продължава*). Особенно се е запечаталъ въ памятьта ми единъ день: донесохъ ви една сутринъ дрѣхитѣ (*Цѣлия разговоръ се води съ искренъ, веселъ тонъ*). Облѣкохъ се азъ както можахъ . . . облѣкохъ една контешка намѣтка . . . обухъ едни хубавички чехлички . . . и, струва ми се, бѣхъ доста интересна. . . Изкачихъ се на петия катъ и когато приближихъ вратата ви, сърдцето ми затупа, чегато ще изфрѣкне . . . и отъ вървежа . . . и отъ она пламъкъ, който ме обана за пръвъ пѣтъ въ живота ми . . . Почуквахъ . . . влизамъ . . . вие стоите до масата, и сте заврѣли носъ въ една карта . . . „Азъ съмъ!“ — думамъ, — „донесохъ ви дрѣхитѣ“. — „Хубаво, турѣте ги на кревата! — казахте вие, безъ да отгъсните носа си отъ картата. — „На кревата ли?“ — „Не, по-добрѣ на дулапа!“ Пристѣпвамъ по-близо, изваждамъ отъ панеря дрѣхитѣ, краката ми се прѣсичатъ: облѣгамъ се на гърба на стола ви, а вие пакъ не обръщате никакво внимание, като че муха кацнала на стола ви. Амж чакай — думамъ си — трѣбва да бжде по-смѣла! И зафаняхъ да дишамъ изгѣжко, хвърлямъ намѣтката, като че ми е много топло и си мисля: сега той ще зарѣже Географията си и ще ме спри-каже! Ам' че какъ не! . . . вие още по-глъбоко завирате носъ въ картата си. Па дигнахъ панеря (*прави съответното движение*), фрлихъ вжтрѣ намѣтката си и си отидохъ тѣй както и дойдохъ! (*Смѣешкомъ, обляга се назадъ и гледа Наполеона. Тоя става и се приближава до нея*).

Наполеонъ. — Знаете ли какво? Тогава съмъ билъ страшенъ глупакъ . . . какъ не съмъ фаналъ тогава тая мѣничка ржич-

ка, която се е присламчала тъй мило до меня! . . . (*Фаща ѝ лъвата ржка и я цълува*).

Катринъ. — (*смъешкомъ*). Всичкома сте такива — побѣдители на нашитѣ сърдца!

Наполеонъ. — Каква ржчица! Ами кждѣ сте ранена?

Катринъ. — (*посочва на лъвата си ржка по-горъ отъ лажтя*). Ето тука.

Наполеонъ. — Може ли?

Катринъ. — Като знакъ на уважение къмъ ранена, — винаги. (*Наполеонъ цълува посоченото мѣсто и иска да фане дъсната ѝ ржка. Тя става*). Не си правѣте трудъ, господарю, друга рана нѣмамъ!

Наполеонъ. — (*весело*). Не е голѣма работа! азъ трѣбва да загляда невѣжливосиѣта на поручика.

Катринъ. — (*изирава се и му струва глжбокъ реверансъ*). Императора нѣма какво да загляжда!

Наполеонъ. — (*серйозно промъня тона*). Имате право, херцогиний! Навѣрно, Лефевръ е ватжжилъ страшно за васъ . . . в двореца всички вече спятъ . . . ей-сега ще поржчамъ да ви изведатъ прѣвъ вжтрѣшния коридоръ. (*Улавя я за лъвата ржка*). Не вакъснявайте утрѣ за лова! Азъ ще говоря съ васъ тъй, че всички ще се окузмятъ! . . . (*Цълува ѝ вѣжливо ржка*). Рустанъ!

ЯВЛЕНИЕ СЕДМО.

Сжщитѣ и Рустанъ.

(*Катринъ взема отъ канацето шубата си*).

Наполеонъ. — (*Рустану*). Повикай ми дежурния по караула. (*Рустанъ минава посрѣдъ сцѣната край сръдната врата, сира се и се ослушва, като откръхва едната каната, за да види по-добръ*).

Наполеонъ. — (*държи на Катринъ да намѣтне шубата си, изергца се*). Какво има?

Рустанъ. — (*шепнишкомъ*). Нѣкой отвори долу вратата на скришната стѣлба.

Наполеонъ. — По туй врѣме ли? (*Фърля Катринината шуба на канацето и му посочва лампата*). Вземи и вижъ! . . . (*Рустанъ се ержца, вратата остава полуотворена и взема лампата; Наполеонъ се изергца бързо*). Почакай! (*Отива до вратата и се ослушва. Рустанъ му свѣти*). Да, отсрѣща се счувають стжпки!

Катринъ. — Боже мой! Нима?!

Наполеонъ. — Занеси лампата въ стаята ми, затвори вра-

тата и чакай, докѣ те повикамъ. (*Рустанъ излиза прѣзъ втората лѣва врата, сцената затъмнява досущъ*).

Катринъ. — Господарю! За Бога!

Наполеонъ. — (сѣ знае ѝ започѣва да мѣкне, фаща я за лѣвата рѣка, тихо). Тукъ! нито гѣкъ! (*Туря я да спдне на канацето. Високото облягало и загуля, и оттукъ той гледа внимателно къмъ сръдната врата*).

ЯВЛЕНИЕ ОСМО.

Сжцитѣ, баронеса Бюловъ и Найперъ.

(*Лѣвата каната на сръдната врата се отвѣря, баронеса Бюловъ инлежда внимателно стаята. Наполеонъ спда, безъ да снима очи отъ нея. Тя влиза, пристъива нѣколко крачки и се ослушва къмъ спалнята на Наполеона. Слѣдъ като се успокоява, връщѣ се назадъ и маха рѣка Найперу. Послѣдния въ черно намѣтало, съ шапка въ рѣка. Катринъ мръдва, Наполеонъ я смущава да крѣгуза. Той обикалва окръж канаето всрѣдъ тъмно когато баронеса Бюловъ отива къмъ императрицната стая, слѣдъ нея — Найперъ, гърбомъ къмъ публиката. Въ момента, когато баронеса Бюловъ е прѣдъ самата врата на императрицната стая, Наполеонъ се приближавѣ до Найпера, фаща ю сѣ дѣсната си рѣка за рамото и се извртица*).

Наполеонъ. — (*вика*). Рустанъ! (*Тоя се втурѣ прѣзъ втората лѣва врата съ лампа въ рѣка, която слава на мраморната масичка. Баронеса Бюловъ, ужасѣна, остава до сръдната врата*).

Баронеса Бюловъ. — Императора!

Наполеонъ. — (*освѣтява сѣ лампата лицето на Найпера*). Найперъ!

Катринъ. — (*на страна*). Нещастия!

Наполеонъ. — (*сѣ треперящъ гласъ, сдържѣва инвѣтъ си*). Вие . . . тукъ . . . по туй врѣме . . . (*Рустану, посочва баронеса Бюловъ*). Заведи я въ стаята ми! (*Баронеса Бюловъ иска да кольничѣ, Наполеонъ посочва стаята си, чиято врата Рустанъ вече отвѣря, и тя влиза вжтрѣ*).

Найперъ. — Заклѣвамъ ви се, че баронесата . . .

Наполеонъ. — (*прѣсича ю*). Погряйте! (*Рустанъ затвѣря сръдната врата и се изгжаисѣ неподвижно прѣдъ нея*).

ЯВЛЕНИЕ ДЕВЕТО.

Наполеонъ, Катринъ, Найперъ, Рустанъ, сѣтми двойца мамелюки.

Наполеонъ. — (*шепнишкомъ, слѣдъ като баронесата излиза*). Що щѣте тукъ, нощемъ, прѣдъ тая врата?

Найперъ. — *(твърдо, ала вежливо)*. Не искахъ да замина, безъ да си ваема с'богомъ съ императрицата.

Наполеонъ. — Я гледай? И туй посрѣдъ нощъ!

Найперъ. — Ам'че ваше величество ме лиши отъ възможността да избира друго време, когато да чуя заповѣдитѣ на моята господарка.

Наполеонъ. — Че какви заповѣди можете да имате отъ нея?

Найперъ. — Каквито тя благоволи да ми даде.

Наполеонъ. — По-ясно. . . по-ясно. . .

Найперъ. — *(минава край Наполеона до канапето. Наполеонъ подиръ му)*. Азъ не съмъ подданикъ и слуга на ваше величество, азъ съмъ генералъ на негово светѣйшо величество императора Франца Австрийски, и въ качеството си на такъвъ азъ служа на ерцхерцогиня Мария-Луиза, и само ней!

Наполеонъ. — И подъ тоя прѣдлогъ вие се считате въ правото си да се промъквате при нея по туй време? Сега, когато ви фаняхъ пощешъ до вратата ѝ, азъ имамъ право да постѣпя съ васъ като съ разбойникъ, уловенъ на мѣстото на прѣстѣпленieto — да ви убия безъ разгласа, и съ цѣната на живота ви да потуша скандала!

Найперъ. — За туй имате власт. . .

Наполеонъ. — И азъ ще се възползувамъ отъ нея! . . Рустанъ, говикай хората си!

Катринъ. — *(ужасена, Наполеону)*. Господарю, не дѣйте прави това! Смильте се! . . *(Рустанъ стои)*.

Наполеонъ. — Върви! *(Рустанъ отваря изрвата лѣва врата, повиква съ знакъ помощниците си и се изправя съ скръстени отзадъ канапето ржиръ)*.

Катринъ. — *(ужасена, фаща се за Наполеона)*. Господарю! За вашето достойнство, за честта на ония, които обичате, моля ви се, не дѣйте прави това! *(На прагътъ се показватъ двойца мамелюки)*.

Наполеонъ. — *(Рустану)*. Вземъте го! *(Мамелюкитѣ пристѣжатъ крачка напредъ)*.

Катринъ. — Още едва крачка и азъ ще почна да викамъ! *(Всички се спиратъ)*.

Наполеонъ. — *(инъвно)*. Какъ смѣете!

Катринъ. — Да! Ще викамъ! Ще събудя императрицата! *(Търчи къмъ сръднѣята врата. Наполеонъ ѝ приръчва ижтя, тя се извръща одъсно)*. Ще събудя всичкитѣ въ двореца! И на всички ще викамъ: не допущайте, щото вашия императоръ, вашето божество, да задуши единъ беззащитенъ човѣкъ! Зеръ, всички завистници на славата му, всичкитѣ му неприятели ще завикатъ по цѣлия свѣтъ: Ваграмския и Аустерлицкия герой е убиецъ!

Наполеонъ. — *(фаща я за ржката, дърпа я всопѣдъ и я*

трѣшва на срѣдното кресло). Накарайте тая жена да млъкне и вършете каквото ви е заповѣдано! . . (Рустанъ и мамелюкитъ налитатъ върху Найера, но послѣдния ѝ спира съ ржка и фърля на мѣталото си на канаето).

Катринъ. — (оттегля се, плачуща, на креслото). Смильте се, господарю! Съжалѣте се!

Найперъ. — (Наполеону). Отнасяйте се съ меня поне като съ войникъ и, ако ми е сждено да умра, заповѣдайте да ме застрѣлятъ като херцога Еяхенски!

Наполеонъ. — (извнѣ себѣ). Това ще бжде много голѣма честь за единъ никаквикъ, който позори офицерския мундиръ и заслужва само да му скжсаиъ орденитѣ и да го удряиъ съ тѣхъ по лицето. (Приближава се бързо до него и дига ржка, Найперъ се дрѣшва назадъ и изважда шпагата си).

Найперъ. — Само посмѣйте!

Катринъ. — (вика). Помощь! Помощь! (Изирѣчва се прѣдъ Наполеона и му задържва ржката; въ туй врѣме Рустанъ и мамелюкитъ се сиуцатъ върху Найера и го фацатъ, и той пада на едно колѣно. Лористанъ, Коновиль и Мортимеръ нахлѣватъ прѣзъ страничната дѣсна врата. Наполеонъ блѣсва Катринъ).

ЯВЛЕНИЕ ДЕСЕТО.

Сжцитѣ, Лористанъ, Канонвиль и Мортимеръ.

Найперъ. — (мамелюкитъ измѣкватъ отъ ржкитѣ му шпагата, а той пагти на подлѣтѣ). Истински корейканецъ! (Рустанъ подава Канонвилю Найперовата шпага).

Наполеонъ. — (приближава се до него и му скжсва екселбантитѣ). Ето съ кое трѣбваше да ви удуша. . . ала нѣма да направя това отъ уваженне къмъ вашая императоръ. (Фърля ѝ настрана. Канонвилю). Тоя човѣкъ извади върху ми шпага! Повикайте ей-сега Савари и Лефевра. Всичко трѣбва да се свърши прѣди изгрѣвъ-слънце. (Катринъ се облягва на креслото. Лористанъ и Мортимеръ огиватъ къмъ вратата вдѣсно и поглѣдатъ Найера. Мамелюкитъ, клѣкнали, го държатъ яко).

Завѣсата се спуска.

ДѢЙСТВИЕ ЧЕТВЪРТО.

Дѣйствующи лица въ IV дѣйствиe:

Катринъ, Мария-Луиза (отвѣнъ), баронеса Бюловъ, Наполеонъ, Лефевръ, Фуше, Савари, Констанъ, Лористанъ, Канонвиль, Мортимеръ и Рутанъ.

Декорацията отъ третото дѣйствиe. Нощъ.

ЯВЛЕНИЕ ПЪРВО.

Катринъ, Канонвиль, Лористанъ, Мортимеръ и Констанъ.

(Лампата и огъня на огнището догарятъ. Назгтръ стоятъ Канонвиль и Мортимеръ съ каски и тихо си приказватъ, гледащецъ къмъ дъсната врата. Катринъ стои свѣта вдъсно на креслото, съ подпрѣна въ отчаяние глава на шьсници, и неподвижно гледа догаряющия на огнището огънь. Шубата ѝ — на канапето, Найперовото намътало — на мраморната масичка, шлагата му — на Наполеоновата писалищна маса. Лористанъ излиза отъ Наполеоновата спалня. Шапката си държи въ ржка и отива при офицеритъ. Послѣднитъ му посочватъ Катринъ. Слѣдъ малка пауза Канонвиль се приближава до Катринъ).

Канонвиль. — Нѣма ли да заповѣда херцогинята да я придружимъ до вкщци?

Катринъ. — Благодаря ви, капитане; азъ чакамъ Лефевра. Той ей-сега трѣбва да дойде. Императора прати да го повикатъ.

Канонвиль. — *(дрънва звънеца на огнището и отива влѣво).* Нѣма ли да заповѣдате да ви дадемъ шубата? Стана доста хладничко. *(Катринъ става и той ѝ намътва шубата).*

Катринъ. — Благодаря ви. . . Колко ще е сега часа? *(Констанъ минава вдъсно съ запалена лампа и я слага на масата, сцената се поосвѣтвява).*

Канонвиль. — Часа е два, херцогинйо! *(Констану).* Стъквѣте огъня и стойте тукъ на разположението на херцогинята! *(Констанъ постъква огъня, Катринъ се приближава до него).*

Катринъ. — *(тихо).* Можите ли ми каза, Констанъ, дали графъ Найперъ е още вжтрѣ? *(Посочва съ глава къмъ дъсната врата).*

Констанъ. — *(тихо)*. Да, херцогинйо. Пазятъ го Лористанъ и Аренбергъ. Дадено е строга заповѣдъ да не се пуца никоѣ при него.

Катринъ. — *(тихо)*. Сторѣте ми, моля ви се, една голѣма услуга. Намѣрѣте Фуше и му кажете, че го викамъ азъ. Ако той спи — събудѣте го, трѣбва ми да поприказвамъ съ него прѣди да излѣзе императора отъ спалнята си.

Констанъ. — *(тихо)*. Съ удоволствие, херцогиню. . . ами ако се научи императора. . .

Катринъ. — *(тихо)*. Не бойте се. Азъ вземамъ всичко върху си.

Констанъ. — Ще ида. . .

Катринъ. — Само, моля ви се, по-скоричко! *(Констанъ излиза прѣзъ изрвата мѣва врата, прѣзъ която прѣди него влиза Лефевръ, офицеритъ му отдаватъ честъ).*

ЯВЛЕНИЕ ВТОРО.

Сжщитѣ и Лефевръ.

Катринъ. — Лефевръ! Най-сетѣ!

Лефевръ. — *(бързо)*. Дѣ е императора? . .

Лористанъ. — *(отдава му честъ)*. Императора е въ спалнята си, господинъ маршале!

Лефевръ. — Доложете му, че съмъ дошелъ. *(Лористанъ излиза. Лефевръ се приближава до Катринъ и я фаща за ржката, офицеритъ стоятъ обрънати навжтръ)*. Страшно се тревожихъ за тебъ. . . Какво стана? . . Знае ли той за станалото у дома?

Катринъ. — Работата хичъ не е за него!

Лефевръ. — *(тихо)*. Какъ, има ли и друго?

Катринъ. — *(извежда го наирѣдъ)*. Прѣдстави си. . . но щесъ се върна тукъ Найперъ. . .

Лефевръ. — Не може да бжде!

Катринъ. — *(още по-тихо)*. Току-що се канѣхъ да си вървя и императора го фана! . .

Лефевръ. — Дѣ?

Катринъ. — *(посочва)*. Тамъ. . . до вратата. . .

Лефевръ. — Какъ? . . при жена му ли?

Катринъ. — Тс!

Лефевръ. — *(уплашено)* Дяволъ го взелъ! Е, ами какво стана?

Катринъ. — Ти не можъ си прѣдстави, какво бѣше. . . императора му скжса екселбантитѣ, Найперъ извади шпага. . .

Лефевръ. — *(ужасѣнъ)*. Срѣщу императора ли?

Катринъ. — *(сгуша се)*. Да!

Лефевръ. — (*ужасенъ*). Той е изгубенъ! Императора ще ми заповѣда да го застрѣлямъ. . . Проклѣтие! И азъ ще трѣбва да го застрѣлямъ! . . .

Лористанъ. — (*влиза прѣз заднята врата и му отдава честъ*). Императора ви чака!

Лефевръ. — Ида.

Катринъ. — (*подиръ му*). Откажи се.

Лефевръ. — Нима ще посмѣя? (*Излиза. Офицеритъ му отдаватъ честъ; следъ него излиза Лористанъ*).

ЯВЛЕНИЕ ТРЕТО.

Катринъ, Канонвиль и Мортимеръ.

Катринъ. — Да, има право, той не ще посмѣе да се откаже! Да знаяше Найперъ, че азъ съмъ тукъ, той щѣше поне да се успокои, и ако знаеше, че ще се вастъпя за него. . . (*Гледа му намѣталото*). Намѣталото му! (*Силно Канонвилю*). Извинявайте, капитане. . . вие бѣхте тъй любезенъ да ми подадете прѣди малко шубата; не можите ли ми стори още една приятелска услуга — да прѣдадете отъ моя страна Найперу намѣталото му? Знайте, стана ужасно студено!

Канонвиль. — Сѣ удоволствие, херцогинйо! Извинявайте, че не ми дойде това на умъ по-напрѣдъ! (*Излиза съ намѣталото въдъсно. Вратата остава отворена. Катринъ огива навжръ и мига*).

Катринъ. — Дори и не ме поглежда. . . все мисли за оная! . . . А! . . . озвръта се! . . . мисли, че ей-сега ще го поведатъ! . . . горкия! . . . Струва ми се, че ме съгледа.

Канонвиль. — (*връща се*). Херцогинйо! графъ Найперъ знае, че вашъ дължи това внимание. . . виждате ли, той ви благодарил!

Катринъ. — Виждамъ, виждамъ! (*Тя кимва глава Найперу, мжчи се да му се усмихне, и огива на свансцената. Канонвиль затвѣря дъсната врата*).

ЯВЛЕНИЕ ЧЕТВЪРТО.

Сжщитѣ, Фуше, Констанъ, сетнѣ Лористанъ.

(*Фуше влиза прѣз изрвата лѣва врата съ балтонъ. Катринъ търчи да го присръщне и го фаца за ржката. Констанъ минава прѣз дъсната врата*).

Катринъ. — (*шепнишколъ*). Извинявайте, че ви дигнахъ тъй късно отъ лѣгло! . . .

Фуше. — Дори и не бѣхъ се накарнилъ още да лѣгамъ.

Лористанъ. — (*излиза отъ Наполеоновата спалня*). Господа офицери! Императора ви вика!

Фуше. — (на Катринъ). Pardon! (Канонвилло). Капитане, бждѣте тѣй добъръ да доложите на негово величество, че съмъ тукъ, въ негово разпореждане . . .

Канонвиль. — Съ удоволствие! (Офицеритъ излизатъ презъ втората врата).

ЯВЛЕНИЕ ПЕТО.

Катринъ и Фуше.

Фуше. — Да, азъ не спяхъ, и постоянно мислѣхъ за васъ.

Катринъ. — (мечално). За меня ли? . . . Напусто . . . азъ съмъ вѣнъ отъ всѣкаква опасностъ . . . въпроса е за . . .

Фуше. — За графъ Найпера . . .

Катринъ. — Какъ! Вие вече знаете?

Фуше. — (студено). Положението му е досущъ безнадежно! Императора е повикалъ Лефевра и Савари да имъ заповѣда да го застрѣлятъ.

Катринъ. — (млада го тревожно и го фаца за ржката). Но азъ ви повикахъ тукъ за да не допустните да стане това.

Фуше. — Меня ли?

Катринъ. — (дьяволито). Да, васъ.

Фуше. — (студено). Ами я ми кажете, херцогинйо, какво ми влиза въ работа това? Азъ разбирамъ желанието ви: какъ-какъ да спасите приятеля си Найпера . . .

Катринъ. — (блѣсва ржката му). Прѣди всичко, азъ искамъ да спася императора отъ прѣстѣпление!

Фуше. — (смърка тютюнъ). Споредъ менъ, това е цѣла грѣшка!

Катринъ. — (продължава). А императрицата отъ одумки!.. Азъ я обичамъ по-вече, отколкото трѣбва . . . както и да не бжде, ала тя е наша господарка и нейния позоръ пада върху нашитѣ глави.

Фуше. — Всичко това е прѣкрасно! Ала то е само една сантименталностъ, а пъкъ азъ съмъ човѣкъ практиченъ, и моитѣ интереси вървятъ тъкмо срѣщу вашитѣ чувства.

Катринъ. — (протестира). Моля ви се . . .

Фуше. — (продължава). Найперъ не ми е приятель и менъ ми е все едно, дали нему е добръ или злѣ. Императрицата ме мрази . . . вие се държите спрѣмо мене студено . . . Ровиго ме досущъ съсипа . . . ако той падне въ немилостъ, то туй само ще ме зарадва. . . императора ме наказва за прѣдсказването ми, че втората му женидба нѣма да го направи щастливъ и сега вие виждате, че съмъ ималъ право! . . . Азъ си изгѣглихъ за права Бога, но сега му дойде врѣмето и азъ ще си отгъщавамъ!

Катринъ. — (сѣда на канапето и вдига ражънъ. Шуба-

та пада отъ грба ѝ) Вие сте такъвъ уменъ човѣкъ, а говорите за отгьщение!?

Фуше. — (смърна тютюнъ). Защо не?

Катринъ. — Стига сте дрънкали! Отгьщението е дадено само за глупцигь! Умния човѣкъ отгьщава само тогава, когато вижда въ това своя интересъ.

Фуше. — (убѣдено). Тгьй е, ала . . .

Катринъ. — Вие искате да кажите, че и удоволствието играе тукъ голѣма роля?

Фуше. — Разбира се!

Катринъ. — Ам' че какво ще ви стане, ако Ровиго падне безъ никаква за васъ надѣжда да му заемете мѣстото?

Фуше. — Впрочемъ . . . азъ не съмъ чакъ толкова вироглавъ . . . докажете ми, че ако ви помогна и ако задуша украта си, азъ ще имамъ извѣстна полза. . . и азъ веднага ще бжда на разположенетио ви! (Сгьда на креслото, наредъ съ канаето).

Катринъ. — Ам' че ползата за васъ е ясна като на длань!

Фуше. — Де да видимъ! . . .

Катринъ. — (шеинишккомъ). Вижете какъ: навѣрно, императрицата ще зафане да се оправдава съ все сила и, разбира се, найсетивъ ще успѣе да накара императора да повѣрва въ нейната невинность и той самъ ще ѝ поиска прошка. . . Нима трѣбва да ви доказавамъ, че който обича — той най-васетивъ безъ друго ще повѣрва оправданията на любимата си жена. Значи, ще трѣбва да се спечели вѣрие.

Фуше. — Току речи, това е справедливо.

Катринъ. — Сега виждате ли: спасѣте Найпера, убѣдѣте императора, че жена му е невинна, кълнитѣ му се въ името на всичко свято, що имате; това хичъ нищо не ви струва . . . Угрѣ рано императрицата ще се научи, че вие пръвъ сте зашгьщавали нейната невинность и ще ви бжде вѣчно признателна. Привечеръ императора, като си спомни, че вие пръвъ сте заговорили за това, — и ще ви повѣрне пълното си довѣрие . . . Помислѣте си само: безъ да рискувате нищо, съ единъ ударъ вие ще спечелите благодарността на императрицата, довѣрието на императора и мѣстото на Ровиго. Какво ще кажите, а?

Фуше. — Какво ще кажа ли? — Доста умно намислено!

Катринъ. — (фаца го за ржката). Значи, ние ще спасимъ Найпера! Нали? Давате ли ми ржка?

Фуше. — (стисва ѝ ржката). Дайте ржка! Съгласенъ съмъ.. сега на работа! (сгьда до нея на канаето).

Катринъ. — Прѣди всичко, трѣбва какъ-какъ . . .

Фуше. — Да отерочимъ убийството!

Катринъ. — Че какъ?

Фуше. — Не ще съмниване, че безъ съгласието на императора това е невъзможно . . . азъ мога въ петъ минути да му докажа, че съ тая бърза разправа той ще си напакости. Цѣлия Парижъ ще вѣрва, че той е свѣрилъ Найпера въ прѣгрѣдките на императрицата.

Катринъ. — Разумѣва се!

Фуше. — Нека той уволни Ровиго и азъ се наемамъ да отгърва императрицата отъ тая белѣ.

Катринъ. — Че по каквъ начинъ?

Фуше. — (*тихо*). Той не трѣбва да убива Найпера пощемъ като любовникъ, фанатъ на мѣстото на прѣстѣпленето, ами да го застрѣля денешъ на площада — публично, като съзаклѣтникъ.

Катринъ. — (*ужасена*). Да го застрѣля?!

Фуше. — (*сиокъ йно*). Потрайге. . . Единъжъ докаже ли се, че той е съзаклѣтникъ, значи той ще има и съучастници. . . а за да се фанатъ — трѣбва да се произведе слѣдствие. . . убиването на Найпера се отерочва и него ще го затворятъ въ „Тамплъ“, а пкъ прѣвъ туй врѣме императрицата ще убѣди императора въ невинността си, Метернихъ ще се застѣши. . и всичко ще се уреди.

Катринъ. — Ам'че никакво съзаклѣтие вѣма! . .

Фуше. — Какво да е съзаклѣтие винаги има. . . Една полиция, която си разбира работата, всѣкога държи въ запасъ поне едно. Скрояватъ го въ канцелярята, за да го откриятъ въ нѣкое потребно врѣме, т.е. когато, напримѣръ, трѣбва да се отгърве отъ нѣкоя неприятна личностъ. (*Припомня си*) Въ книгитѣ си азъ имамъ скрое ни тъкмо двѣ: едно съзаклѣтие на якобинци. . . ала то не става, защото Найперъ вѣма нищо общо. . . и друго — съзаклѣтие на роялисти. . . вижъ, туй тамамъ отговаря. . . Въ него сж замѣсени Полинякъ, Бара и други.

Катринъ. — Ам'че тѣ ще трѣбва да се заловягъ.

Фуше. — Разумѣва се. . . обаче само за лице. . . и по недоказанность ще ги пустна веднага. . . разбира се ако не се натъкна на нѣщо сериозно. . . защото и туй повѣвга се случаватъ! . . . Както и да е, ала Найперъ ще бжде спасенъ.

Катринъ. — Само, моля ви се, по-скоро! (*Двамината ставатъ. Фуше изважда бълъжника си*).

Фуше. — Ей-сега ще напиша единъ мѣничккъ докладъ до императора. (*Огива до масата и пише. Лористанъ и Канонвиль влизатъ прѣзъ вгората лѣва врата*).

ЯВЛЕНИЕ ШЕСТО.

Сжщитѣ, Канонвиль и Лористанъ.

Канонвиль. — (*Лористану*). Извѣстѣте, моля ви се, на всички, че ловътъ се отлага. (*Лористанъ излиза прѣзъ дясната врата. На Фуше*). Нѣма ли още херцога Ровиго?

Фуше. — Както виждате, нѣма го! . . .

Канонвиль. — Императора вафана да губи търпѣние.

Фуше. — И има право! Ами вие, капитане, докладвахте ли му, че съмъ въ негово разпореждане?

Канонвиль. — Да, господинъ херцоге, ала той не ми отвърна нищо.

Фуше. — Нѣма ли да бъдете тъй любезенъ да доложите на негово величество, че му прося екстренна ауденция . . . по поводъ на едно доста важно. . . (*тайнствено*) съзаклѣтие? . . .

Канонвиль. — Ей-сега ще му доложа! (*Излиза прѣзъ втората лѣва врата*).

Фуше. (*на Катринъ*). Ако императора ме приеме и ако това магаре Ровиго се забави поне още десетина минути . . . (*Въ туй врѣме изрзата лѣва врата се отваря и се показва Савари, който, безъ да влѣзе, приказва съ придружаващия го лакей*), азъ ще го мѣтна и ще наглася всичко! (*Съда, Савари влиза и още единъжъ пришепва нѣщо лакею*).

Катринъ. — (*трейва*). Ето го! . . .

Фуше. — Дяволъ да го вземе! . . . (*Лакея вдига рамнѣтъ. Савари понечва къмъ втората лѣва врата и съглежда Катринъ*).

ЯВЛЕНИЕ СЕДМО.

Фуше, Катринъ, Савари, сетнѣ Лефевръ.

Савари. (*запъхтянъ*). Тукъ ли е императора?

Катринъ. — Нѣма го, господинъ херцоге! . . .

Фуше. — (*Извъртица се и посочва съ перото втората лѣва врата*). Императора е въ спалнята си!

Савари. — (*сибра се, слѣдъ туй се приближава до Фуше и му шепне*). Какво се е случило пакт? Не знаете ли, защо ме вика?

Фуше. — Огдѣ ще знамъ, когато вие, — началника на полицията, не знаете? Впрочемъ, азъ подочухъ, че думата била за Найпера.

Савари. — За Найпера ли? Ам' че това е стара пѣсенъ! Той отколѣ замина . . .

Фуше. — Тогава доложите императору за отпътуването му!.. Азъ мисля, че съ това извѣстие вие ще му доставите голѣмо удоволствие . . . (*Пише*).

Савари. — Та белкимъ той се съмнѣва въ това?

Фуше. — Струва ми се . . .

Савари. — Добръ! Щомъ е тъй, — въ единъ мигъ ще го успокоя! (*Отива къмъ втората лѣва врата и се съблѣсква съ Лефевра*).

Лефевръ. — Савари! Най-сегнѣ дойдохте! Императора се страшно сърди, задѣто се забавихте! (*Катринъ бързо присръща Лефевра*).

Савари. — Стига само една думица да му кажа и той ще се успокои. . . (*Излиза*).

Фуше. — (*загваря бълъжника си, на страна*). Има си хасъ! Съжелявамъ, че не мога да бжда вжтрѣ!

ЯВЛЕНИЕ ОСМО.

Катринъ, Фуше и Лефевръ.

Катринъ. — (*бързо Лефевру*). Е, какво стана?

Лефевръ. — (*мрачно*). Какво ли? Нито съдѣ, нито слѣдствие. Четворица джандарми ще го закаратъ съ каретата на Савари на площада и тамъ единъ взводъ войници ще го застрѣлятъ, и то още въ тъмно, съ фенери. . . Нѣколцина пионери ще му изкопаятъ гроба подъ дървото. . . Слѣдъ единъ часъ всичко ще бже свършено! И всичко туй, дяволъ го взель, е възложено менѣ! . . . (*Фърля шапката си на канаето*).

Катринъ. — И ти нищо не му каза?

Лефевръ. — Иди че му кажи нѣщо! Още отначало ми заповѣда да мълча, а той говорѣше и все пѣхтѣше. . . . и безъ да щѣшъ — ще млькнешъ.

Фуше. — Ами Канонвиль доложи ли му, че искамъ да му кажа нѣщо?

Лефевръ. — Какъ не, дори му и загатна за нѣкакво си съзаклѣтие. . .

Катринъ. — Вѣрно!

Фуше. — Ами той?

Лефевръ. — Императора само сви рамѣнѣ. . . „Знамъ си азъ, каже, моятъ Фуше. . . . той винаги има въ запасъ въ джеба си какво да е мѣничко съзаклѣтие, за да ме накара да мисля, че не мога безъ него, — кажете му, че не ми влиза въ работа нито той, нито съзаклѣтието му!“

Катринъ. — (*гледа отчаяно Фуше*). Че каква стана тя?

Фуше. — Плана ми рухна! (*Лефевру*). А за императрицата не каза ли нѣщо?

Лефевръ. — (*отгиза влѣво*). Нито дума!

Катринъ. — Тя спи и не знае нищо! А пѣкъ заради нея искатъ да убиятъ тоя човѣкъ!

Фуше. — Ами баронеса Бюловъ арестована ли е?

Катринъ. — Да, иначе азъ отколѣ бихъ я прѣдупрѣдила! Но императрицата?!. . Само тя може да снаси нещастия!..

Лефевръ. — По какъвъ начинъ?

Катринъ. — Това е вече нейна работа! Нека тя изуми нѣщо. . .
авъ ще ида . . .

Лефевръ. — (*саира я*). Кхдѣ?

Катринъ. — При нея!

Лефевръ. — Ам' че тя не те познава.

Катринъ. — Сега ще ме запознае.

Лефевръ. — Ами какво ще ѝ кажешъ?

Катринъ. — Азъ . . . ще ѝ кажа: „Вие спѣхте, когато ние
треперѣхме за васъ . . . стбудѣте се и спасѣте приятеля си!“

Лефевръ. — Ти си полудѣла!

Фуше. — Успокойте се!

Лефевръ. — Туй нѣщо да не си ѝ го кавала!

Катринъ. — Защо?

Лефевръ. — Защото е много дърво.

Катринъ. — Ала другъ изходъ нѣма!

Лефевръ. — Ами ако научи това императора?

Катринъ. — Е, меня нѣма да ме застрѣля я! . . . Па и тѣй
да е . . . авъ пакъ ще ида! . . .

Лефевръ. — (*грозно*). Катринъ!

Фуше. — Пустнѣте я . . . нека върви! (*Катринъ отваря
сръдната врата, току до вратата стои неподвижно Рустанъ, съ
скръстени ръци*).

Лефевръ. — (*низко*). Рустанъ! (*Катринъ отстъпва, врата-
та се затваря и тя се връща отчаяна*).

Фуше. — Императора е прѣдвидялъ всичко!

Катринъ. — (*отчаяно*). Сега . . . сега всичко е загубено!
(*Съда плачишкомъ*). Нѣма вече никаква надѣжда за спасение!

Фуше. — (*облагътва се на масата*). А може-би да има...
остава само едно . . . да избѣга! И ако маршала поиска . . .

Лефевръ. — Нито дума по-вече, херцоге! Дворцовия комен-
дантъ не трѣбва да ви слуша! (*Взема си шапката*). Азъ отивамъ и
ще изпълня заповѣдта на императора. . . (*Приближава се до Кат-
ринъ*). Ако арестования избѣга, докль се завърна, безъ мое знание —
ще знамъ, че това е работа на Савари и ваша. Ала единъжъ Най-
перъ е повѣренъ менѣ, азъ, като войникъ, си зная дългътъ и ще му
остана вѣренъ до край, па каквото ще и да става. Ако вие го спаси-
те, радостта ми ще бѣде много по-голяма отъ вашата, ала сега . . .
сега азъ не смѣя нито да слушамъ, нито да знамъ нищо! . . . (*Изли-
за бързо вдъсно. Катринъ стои и гледа подиръ му*).

ЯВЛЕНИЕ ДЕВЕТО.

Фуше. — Тогава ще минемъ и безъ него! Друго сръдство
ние нѣмаме . . . седнѣте и пишете! . . . (*Отива до писалищната ма-*

са, взема пачито перо, мастилницата, мъничкия портфелъ съ книжка и ги подава на Катринъ, която сѣда на столцето вдѣсно на авансцената кресло). Авъ ще ви продиктувамъ каквото трѣбва! (Катринъ улавя неспрѣчно перото). Готова ли сте? (Тя му кимва съ глава).

Катринъ. — Само че не дѣйте бърза, защото вие знаете, че авъ не съмъ дипъ майсторка да пиша!

Фуше. — Добрѣ, добрѣ, пишете! (Диктува). „Прѣсторѣте се на заспалъ. Ей-сега ще дойде при васъ единъ полицейски офицеръ подъ прѣдлогъ, че ще ви прѣдаде заповѣдитѣ на пазящитѣ ви офицери и съ това той ще ги загълвика“.

Катринъ. — Уфъ, туй перо не пише!

Фуше. — (натопява ѝ перото). „Възползувайте се отъ момента, изкочете въ коридора“ . .

Катринъ. — Какъ трѣбва да пиша: съ двѣ р'та или съ едно?

Фуше. — (негнраливо). Съ двѣ, двѣ!

Катринъ. — Щомъ е съ двѣ — двѣ ще пиша!

Фуше. — . . . „Въ коридора. Спуститѣ се влѣво и се скрийте въ апартаментитѣ на херцогиня Данцигска. Утрѣ ще се видимъ“.

Катринъ. -- Само туй ли? Уморихъ се страшно! Ами какъ ще му прѣдадежъ тая записка, а? Хж, дойде ми на умъ! (Приближава се до отмището и звъна; прѣзъ дъсната врата влиза Констанъ). Констанъ! По моя молба императора позволи графу Найперу да напише писмо на майка си. . . бждѣте тѣй добъръ, прѣдайте му това! (Подава му портфеля съ книжката, въ който е турена записката. Констанъ се покланя и излиза вдѣсно).

Фуше. — Много добрѣ, постойте сега тукъ, а пкъз авъ ще ида да наглася всичко каквото ще трѣбва! . . (Излиза бързо прѣзъ първата лѣва врата. Катринъ стои неподвижно до масата. Задъ кулиситѣ се чувагъ гласоветѣ на Наполеона и Савари: Наполеонъ казва: „Стига толковъ!“, а Савари: — „Господарю, вие знаете моето усърдие“ . .).

ЯВЛЕНИЕ ДЕСЕТО.

Катринъ, Наполеонъ, Савари, Канонвилъ, Лористанъ, Мортимеръ (офицеритѣ, съ каски, взрватъ подиръ Наполеона).

Наполеонъ. — Надѣвамъ се, че вие ме разбрахте?

Савари. — Да, господарю, и тоя пжъ, ваше величество, ще останите доволни! . .

Наполеонъ. — Туй го желая прѣди всичко заради васъ самия. (Савари се покланя и излиза съ офицеритѣ вдѣсно. Наполеонъ се приближава до писалищната маса и сѣлжежда Катринъ, която му се покланя низко).

Наполеонъ. — Вие тукъ ли сте още?

Катринъ. — Чакахъ мжжа си, господарю, но виждамъ, че ще ме е забравилъ. . . (*Иска да отиде до канапето, Наполеонъ я присръща*).

Наполеонъ. — (*сурово*). Останѣте! Случая ви направи свидѣтелка на таква работи, които не трѣбваше да знаете. (*Минава прѣзъ ума му бързо нѣкаква-си мисль*). Впрочемъ, може-би вие да знаяхте всичко туй отъ по-рано!

Катринъ. — Азъ ли?

Наполеонъ. — Да, вие. Защо не ми кавахте, че Найперъ ви билъ приятель?

Катринъ. — Защото, ваше величество, не сте ме питали!

Наполеонъ. — Дохождалъ ли е у васъ тая вечеръ да си вземе с'богомъ? Не дѣйте кри. Азъ научихъ всичко това отъ мжжа ви.

Катринъ. — Дори и не мисля да крия нѣщо.

Наполеонъ. — (*приближава се до нея досущъ близко*). И, навѣрно, той ви е казалъ причината за екстернирването си?

Катринъ. — За сжщинската причина ли? Не е, господарю!

Наполеонъ. — Не може да бжде, той ви е далъ да разберете, че тукъ има прѣстъ нѣкоя жена, наля?

Катринъ. — Да, това е истина.

Наполеонъ. — Аха!

Катринъ. — Ала не ми каза името ѝ.

Наполеонъ. — (*гледа я вгорачено въ очигъ*). Недѣйте си криви душата! Отговаряйте ми откровенно, като честна и порядъчна жена. Макарь графъ Найперъ и да не ви е казалъ името ѝ, но все пакъ ще ви е далъ да разберете коя ще е?

Катринъ. — Не е, господарю.

Наполеонъ. — Не може да бжде!

Катринъ. — Щомъ ви казвамъ азъ, че не е, то дѣйствиелно не е!

Наполеонъ. — Не всички, обаче, сж тъй скритни като васъ! (*Посочва вгората лъза врата*). Жената, която не се е засрамила да го доведе тукъ, призна всичко. . .

Катринъ. — (*тревожно*). Ахъ!

Наполеонъ. — А, вие се смутихте! Е, тогава чуйте признанието ѝ, и слѣдъ туй нѣма защо да криете. Найперъ е отишелъ при баронеса Бюловъ тайно въ единадесетъ часа вечерьта, както било нагласено съ императрицата отъ по-рано, и ѝ казалъ: „Щомъ императора се оттегли въ покоитѣ си, заведѣте ме при императрицата, която ми заповѣда да се явя при нея прѣди да замвна. (*Натъртя въсѣка дума*).

Катринъ. — Навѣрно, отъ страхъ, баронесата не е знаела какво говори. . . . и безъ друго тя ще е повтаряла туй, що ѝ сж казвали. . .

Наполеонъ. — (*жива*). Самата вие не вѣрвате туй, що казвате . . . вие знаете много добръ, че пощесъ сж очаквали тукъ Найпера. (*Катринъ го гледа и подъ влиянието на вторачения му погледъ се извръща съ лицето къмъ него*). При всичката си безочливостъ, той нивга не би посмѣлъ туй да ми приказва, ако не се смѣташе за правъ . . . и азъ не зная до дѣ сж тѣ отишле . . . но вие, вие и баронесата, знаете всичко, и вие ще ми кажете туй, което не можахъ да изкопча отъ нея. (*Не снима погледа си отъ нея*).

Катринъ. — Заклѣвамъ ви се, че азъ не знамъ нищо!

Наполеонъ. — (*още по-силно*). — Азъ искамъ да знамъ истината, каквато и да бжде тя, но само истината! Азъ съмъ вашъ императоръ, вашъ господаръ, и искамъ туй отъ васъ, чувате ли, искамъ го отъ васъ! (*Фаща я за лъвата ржка*).

Катринъ. — Господарю, заболѣ ме ржката! (*Пуща я*). Графъ Найперъ нищо не ми е казвалъ за такова нѣщо, каквото ваше величество мисли. . . дори наопаки. . . — и азъ ви се заклѣвамъ още единъжъ, че ви казвамъ истината!

Наполеонъ. — Вие говорите като жена, па и двама съ нея ме лъжите. Ви искате да скриете отъ меня моя позоръ, въ който вие и двѣтъ сте виновни. . . вие смѣтате, че ако ме слъжите сега, че ако она умрѣ, безъ да продума нито дума, и императрицата не се признае въ нищо, то азъ нѣма нивга да се науча до колко тя е била виновна прѣдъ меня. (*Приближава се до масата, Катринъ стои неподвижно до камает*). Благодарение вамъ, жалки жени, азъ се скитамъ като въ мрачина, мжа се отъ съмнѣния, ямъ се и дори не знамъ за какво именно го убивамъ и трѣбва да убия и васъ! (*Катринъ се дръвва ужасѣна. Наполеонъ пада на креслото до масата; слѣдъ малка пауза става и мнѣява тона*). Но азъ самъ съмъ си кривъ! Загубихъ хладнокрѣвие! Азъ трѣбваше да потрая, да го оставя да влѣзе при нея и да го фана тамъ! Само по първия звукъ на гласа ѝ щѣхъ да разбера всичко! . . . Ала достатѣчно е и това, че тя е готова да го приеме.

Катринъ. — (*живо*). Нивга императрицата не би го пустила при себя си!

Наполеонъ. — (*на-подсмивъ*). Туй ли мислите? (*Пауза*). Впрочемъ, азъ имамъ още едно срѣдство да науча истината. . . тя не знае още за станалото. . . ей-сега ще видимъ! (*Отива къмъ срѣдната врата и вика тихичко*). Рустанъ! (*Тоя влиза, вратата остава отворена*). Доведи ми баронесата! (*Рустанъ влиза въ втората лъва врата*).

Катринъ. — (*уплашено*). Какво ще правите, господарю? . .

Наполеонъ. — (*приближава се до нея и я прѣкъсва студиено*). Искамъ да поправа грѣшката си, да се повърна до момента, въ който той се вмъкна тукъ и всичко туй, що скривате отъ меня, азъ ще го науча отъ собственигъ уста на императрицата! (*Отива навжтръ*).

Катринъ. — Господарю, това не е рицарско!

Наполеонъ. — Какво казвате?

Катринъ. — Туй, що мисля, господарю! Такова коварство не е достойно за васъ! (*Прѣзъ втората лъва врата влиза Рустанъ, а слѣдъ нея и баронеса Бюловъ*).

ЯВЛЕНИЕ ЕДИНАДЕСЕТО.

Катринъ, баронеса Бюловъ, Наполеонъ и Рустанъ.

Наполеонъ. — Млъквѣте! Отъ страхъ вие станяхте още побърлива! (*Заповѣднически, на баронесата*). Елате насамъ и слушайте внимателно! Ей-сега ще влѣзите въ спалнята на императрицата, ала не прѣзъ тая врата, която е опрѣдѣлена за влизане на дежурнитѣ дами, — ами прѣзъ оная, отъ която имате ключъ. . . Разбрахте ли?

Баронеса Бюловъ — Разбрахъ, господарю.

Наполеонъ. — Ще оставите тая врата отворена, за да мога да виждамъ какво правите, и ще кажите на императрицата буквално слѣднитѣ думи: „Графъ Найперъ не е заминалъ още; той е тукъ и чака заповѣдитѣ на ваше величество!“ Вървѣте! (*Грозно*). И по-вече нито дума, нито едно движение, което може да възбуди нѣкакво подозрѣние! Помнѣте добрѣ, че нѣма да сменя очи отъ васъ! (*Баронесата отива къмъ срѣдната врата. Наполеонъ — Рустану*). Свѣтла лампата! (*Рустанъ снишча огъня на лампата, сцената потъмнява. Баронесата изважда ключа отъ джеба си, отключва вратата на императрицината спалня, осгазя дъсната каната отворена и се изгънсава на въздигатинката, върху която стои кревата. Спалнята е осветена съ синкава свѣтлина, чийто източникъ публичката не може да види. Вижда се само едно кюше на кревата, на който се прѣдиолога да лъжи Мария-Луиза. Баронесата се приближава до възлавето. Наполеонъ я слѣди отъ прага на кабинета, обляганъ на горния прагъ. Рустанъ стои неподвижно до масата, съ скръстени ръци. Катринъ — влѣзо, като прикована*).

Гласътъ на Мария-Луиза. — Кой е тамъ? А, вие ли сте, баронесо!

Баронеса Бюловъ. — Азъ съмъ, ваше величество. . . Графъ Найперъ не е заминалъ още; той е тукъ и чака заповѣдитѣ на ваше величество. . .

Гласътъ на Мария-Луиза. — Добрѣ, почакайте само една минута! (*Катринъ става, но Наполеонъ я хласва и зазира. Вижда се ръката на императрицата. Последната взема отъ ноцната си масичка единъ иликъ и го подава на баронесата*). Дайте му това; по-вече нищо; можите да си идите!

Баронеса Бюловъ. — Слушамъ, ваше величество! (*Покланя се и излиза, като затвоя вратата на спалнята. Щомъ тя се показва на прага и Наполеонъ дръзва отъ ръцѣтъ ѝ иликътъ*).

Наполеонъ. — (сухо). Вървѣте си въ стаята. (*Баронесата се покланя и излиза въ коридора влѣво. Наполеонъ излиза на авансцената. Вратата се затваря. Рустанъ дива огъня на лампата и сцената се осветява. Наполеонъ се облѣга на масата и чете писмото.*) „До негово величество австрийския императоръ“, — баща ѝ. (*Взема отъ масата ножътъ за разрѣзване и отлѣва востъчния печатъ, отваря запечатания иликъ, съда и чете бързо писмото. Рустанъ се отдръзва навжтръ вдъсно. Катринъ ривза радостно и се приближава до императора*) „Милий, прѣбичний ми татко! Понеже новия министъръ на полицията разтваря писмата ми до васъ, то възползувамъ се сега отъ благоприятния случай да ви пиша и изпратя по графа Найпера нѣколко реда въ интереса на приносящия настоящето ми писмо, но ви моля да пазите всичко това въ тайна. Благодарение роднинскитѣ ни връзки и дълговрѣщенния ни задруженъ животъ въ Шенбрунъ, графъ Найперъ се счита въ правото си да ме задържа съ особено внимание. (*Наполеонъ замъква и чете съ увеличающа се възбуденностъ*), което възбужда неудоволствието на императора. Днесъ, напримѣръ, той дигна страшенъ скандалъ и заповѣда Найперу да се върне въ Виена. И азъ най покорно ви моля да го задържите тамъ и да не го пущате да идва нивга въ Франция. Съ това вие ще сторите неопѣвима услуга на прѣдвднатата и любящата ви дъщеря Мария-Луиза“. (*Лицето му постоянно се прояснява, Катринъ зафаща да се усмихва.*)

Катринъ. — (*излиза побѣдоносно на авансцената*). Не ви ли казвахъ, че помежду имъ нѣма нищо . . .

Наполеонъ. — (*сияющъ*). Да, херцогинйо, вие бѣхте хиляди пѣти права, макаръ че всичко да говорѣше противъ императрицата.

Катринъ. — (*на страна*). Трѣбва да се кове желѣзото, докль е горещо!

Наполеонъ. — (*Рустану*). Да се повика Канонвиль! (*Рустанъ кимва глава къмъ дъсната врата и съдъз туй се отдръзва до огнището*).

Катринъ. — Надѣвамъ се, ваше величество, че нѣма защо да ви додѣвамъ пакъ съ молбата си за помилването му?

Наполеонъ. — (*сизва писмото*). Разбира се, нѣма нужда! Той и безъ това прѣкара злѣ половинъ часъ.

Катринъ. — (*гледа вдъсно, дѣто е часовника*). По-вече отъ два часа, ваше величество!

Наполеонъ. — (*Рустану*). Иди въ стаята ми, запечатай това писмо както си бѣше и ми го донеси пакъ! (*Рустанъ поема писмото и излиза прѣзъ втората лѣва врата. Отъ дъсната — влиза Канонвиль*).

ЯВЛЕНИЕ ДВѢНАДЕСЕТО.

Катринъ, Наполеонъ и Канонвиль (*влиза прѣзъ дъсната врата*).

Наполеонъ. — (на вълзлиа *Канонвиль*). Доведѣте ми гукъ графъ Найпера . . .

Канонвиль. — Въ дежурната ни стая го нѣма, ваше величество . . .

Катринъ. — (радостно). Юначага! . . . уфейкалъ! . . .

Канонвиль. — Той дѣйствително се опита да избѣга, но на вратата го фанаха агентитѣ на херцога Ровиго и го закараха . . .

Катринъ. — (уилашено). Боже мой! . . .

Канонвиль. — . . . качиха го въ каретата и го изпратиха на опрѣдѣленото отъ васъ мѣсто.

Катринъ. — (отчаянно). Тѣ сж го убили!

Наполеонъ. — Горкия! Тичайте за Лефевра! Та дѣ е Лефевръ? . . . (*Канонвиль гърчи прѣз дясната врата, отъ която влиза тихо Лефевръ, и подиръ му Савари*).

Катринъ. — (ядосано). Ето го! . . .

ЯВЛЕНИЕ ТРИНАДЕСЕТО.

Сжщитѣ, Лефевръ и Савари.

Наполеонъ. — Погиѣте още сега единъ куриеръ . . . азъ го помилвахъ . . .

Лефевръ. — За жалость, господарю, късно е вече! (*Посочва вълзлиа подиръ му Савари*). Навѣрно, до сега е всичко свършено!

Савари. — (иристлива бързо и самодоволно). Навѣрно, всичко е свършено!

Наполеонъ. — (сурово). Какво?

Катринъ. — Ахъ! (*Пада на канаето и плаче тихо. До нея се приближава Лефевръ и държи ржката ѝ*).

Савари. — Ваше величество сте отмѣстени! . . .

Наполеонъ. — (сурово). Кой ви каза, че азъ съмъ искалъ това?

Савари. — Какъ?

Наполеонъ. — (сурово). Той е невиненъ! . . .

Савари. — Но азъ не знаяхъ това, ваше величество!

Наполеонъ. — (сурово). Въобще, вие нивга нищо не знаете!

Савари. — Ам' че вашата заповѣдъ моята служебна старателность!

Наполеонъ. — Вие сте старателенъ само въ такива работи . . . па и то безъ да разбирате защо! (*Прѣз иврата лѣва врата се подава Фуше въ наблюдателна поза*).

Савари. — Господарю, азъ постѣпихъ . . .

Наполеонъ. — (*извънъ себя*). Доста глупаво, безмисленно! Фуше нивга не би позволилъ това!

ЯВЛЕНИЕ ЧЕТИРЕНАДЕСЕТО.

Сжщитѣ и Фуше.

Фуше. — Разбира се, че нивга, ваше величество. (*Излиза тихо напръдъ, Савари се дръгва навжтръ влѣво*). Авъ много хубаво знаемъ, че погѣвга вие давате воля на справедливия си гнѣвъ, но слѣдъ туй винаги обръщате гнѣвътъ си въ милость! . . . Случайно авъ стояхъ прѣдъ дворцовия стоборъ (*трогнато*) и видѣхъ нещастния, невинния човѣкъ въ каретата на херцога Ровиго между двамина полицейски, които тѣй неотколѣ бѣха мои подчинени; хрумна ми мисльта, че само двѣ думи: „Освободѣте го!“ стигатъ да избавя императора отъ това голѣмо огорчение! . . .

Наполеонъ. — (*сирижаво*). И вие трѣбваше да кажите това!

Фуше. — (*дяволито*). Че съ какво право, господарю? Амъ, че авъ трѣбваше поне да притуря: „Авъ получихъ отъ императора заповѣдъ за помилването му, и сега вие сте подчинени пакъ менѣ, защото авъ съмъ назначенъ пакъ за министъръ на полицията вмѣсто херцога Ровиго!“

Наполеонъ. — Че защо не имъ казахте това? Това щѣше да бжде сжщинската истина! Вие сте пакъ министъръ на полицията, а пѣкъ васъ, Ровиго, ви увольнявамъ. (*Савари се сеива*).

Фуше. — Ами щѣхте ли ваше величество да ми простите такова нечувано прѣстжпление съ властѣя?

Наполеонъ. — Отъ все сърдце!

Фуше. — (*излиза весело на авансцената*). Въ такъвъ случай, авъ се разкайвамъ, господарю, авъ сторихъ всичко туй!

Наполеонъ. — Какъ?

Катринъ. — Истина ли?

Фуше. — Графъ Найперъ фърчи сега изъ пжтя за Суасонъ въ каретата, която любезно му прѣдложи херцогъ Ровиго. (*Посочва Савари. Катринъ друса възторжено ржката на Фуше. Рустанъ излиза съ запечатания пликъ*).

Катринъ. — Прѣвъходно! Браво, браво!

Наполеонъ. — (*доволенъ*). Вие сте пѣлъ магбосникъ, Фуше!

Фуше. — Съмъ само прѣданъ слуга на господаря си!

Наполеонъ. — (*на Савари*). Погнѣте още сега единъ курьеръ да настигне графъ Найпера и да му прѣдаде тоя пликъ! (*Посочва пликътъ, който Рустанъ подава на Савари. Рустанъ излиза прѣзъ втората лѣва врата. Фуше и Катринъ се обръщатъ къмъ Наполеона*). То е до австрийския императоръ!

Катринъ. — (показва сложената на масата *Найперова шпала*). Господарю, нѣма ли да заповѣдате да му повърнатъ и шпалата?

Наполеонъ. — Добръ! Само съ туй условие, че той ще я употребява за друго. (Подáva *Канонвиллю шпалата*. *Канонвилъ отдава честъ и излиза вдъсно*. *Катринъ и Лефевръ приказватъ оживено до канаето*. *Лефевръ ѝ намѣта шубата*. *Савари се приближава до Фуше*).

Савари. — (шепнишкомъ, доста възбудено). Вие . . . вие ми отнехте всичката . . . властъ, развалихте ми цѣлото бждаще! . . .

Фуше. — (спокойно смърка тютюнь). Всичко, миличкий херцоге, всичко! . . . (Савари се оттегля омърлушенъ, покланя се низко *Наполеону*, който се извъртица гърбомъ къмъ него и излиза пръвъ *вратата лъва врата*).

ЯВЛЕНИЕ ПЕТНАДЕСЕТО.

Същитѣ, безъ Савари.

Наполеонъ. — (приближава се до *Фуше* и взема една щипка отъ *неговия тютюнь*). Обаче, вие сте играли една доста опасна роля? Ами ако не бѣхъ го помилвалъ! Тогазъ?

Фуше. — (полугласно). Авъ имахъ и това прѣдъ видъ, ваше величество. (Гледа опасно *Лефевра*). Авъ бѣхъ нагласилъ всичко, за да го задържатъ въ *Суасонъ*. . . (Смърка).

Наполеонъ. — (засмива се и взема отъ тютюня му). Нашия *Фуше* се погрижилъ за всичко! . . . Ви отистина сте сръченъ юначага! . . .

Фуше. — (силно и весело). Обаче, господарю, азъ познавамъ одного, който е още по-хитъръ и сръченъ отъ меня.

Наполеонъ. — Кой е той?

Фуше. — (посочва *Катринъ*). Херцогинята!

Наполеонъ. — (приближава се до *Катринъ* и я улавя за *ухото*). О, тя е по-лукава отъ всичкома ни, но все пакъ я обичамъ доста много. . .

Лефевръ. — (радостно). Нима това е истина, господарю?

Наполеонъ. — Да! Цѣнй я, друга такава не можъ намѣри! (Навежда се и цѣлува *Катринината ржка*).

Катринъ. — (фаща тържествующа *Лефевра* подъ *ржка*). Видѣ ли? (Подáva *лъвата си ржка на Фуше*. *Наполеонъ ѝ разгваря съ поклонъ сръдната врата*).

Въпреки това, когато се говори за печатни грешки, често се забравя, че те са неизбежни в процеса на печатане. Ето защо е важно да се правят внимателни проверки на готовите текстове, за да се избегнат подобни грешки в бъдеще.

Една отъ печатнитѣ грѣшки :

На стр. 62, редъ 3 отгорѣ, слѣдъ думата „Благодаря!“ да се вмѣсти — „Наполеонъ,“ и отъ новъ редъ.

Въпреки това, когато се говори за печатни грешки, често се забравя, че те са неизбежни в процеса на печатане. Ето защо е важно да се правят внимателни проверки на готовите текстове, за да се избегнат подобни грешки в бъдеще.